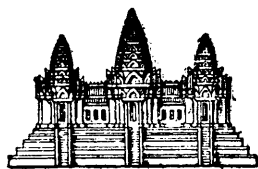

ព្រះ
ក្រុងប្រជុំរាជធានី
និង
សេចក្តីព្រមជាភាសាខ្មែរ
អភិបាលប្រជុំ
បង្គាន បញ្ចប់ការងារ
នៃ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ. ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានសូ បញ្ចមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទេ ខន្ធា ។ នស្ស-
នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ។ ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធ ។

(៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា . . .
 ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ...
 ខន្ធ ២ ។

(៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវដោយទស្សនៈមិន
 ត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ

ឧស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ កជត្តា ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធោ ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហា
 តព្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចីកិច្ចាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ពាក្យ កងក្ការូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប កងក្ការូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូត ១ អាស្រ័យមហា-
កូតចាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អា-
ស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ។

(៤) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចីក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធត្ថា មោហត្ថា
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហត្ថា បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធ ។ និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា
ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិចីក្ខាសហគតេ ខន្ធ ច មោហត្ថា បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ច ធម្មា ... វិចីក្ខា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធត្ថា មោហត្ថា បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហត្ថា បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុច្ចចៈ ។

(៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈ
ផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាស អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី
អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង អាស្រ័យខន្ធ
២ ផង មោហាៈផង ... ។

វស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវាហ

(៥) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ
ខន្ធឱ មោហេត្ថ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច
មោហេត្ថ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
កត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ
ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធទេ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចស-
ហកតេ ខន្ធទេ ច មោហេត្ថ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ច ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធឱ
មោហេត្ថ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្ថ រូបំ ។

(៦) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវនា-
ណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឱ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង
 មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង មហាក្ខតចាំនឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន-
 ឡាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណ៍ប្បថ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ ខន្ធ បដិច្ច,
វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន បហា-
វត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុ-
កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
ហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ច មោហោ
ច ខន្ធ ខន្ធ បដិច្ច ខន្ធ ខន្ធ ច មោហោ ច ។

[៧] ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ វិភជិតំ ។

[៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ បដិច្ច ខន្ធ ខន្ធ បដិ-
សន្ធិកុណា វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ អាស្រ័យ
 ខន្ធាវិជ្ជា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយការវិនាផង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ . . . ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌ-
 ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ដំណើរ
 នេះ) បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាទស្សនៈដែរ ។

(៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធាវិជ្ជា
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៩] ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ...
 ភាវន្តណាប្បដ្ឋយា វិចីតីច្ឆាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[១០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ
 ធម្មោ... ភាវន្តណាប្បដ្ឋយា ទុទ្ធច្ឆសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[១១] ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកក្ក ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ...
 ភាវន្តណាប្បដ្ឋយា វិចីតីច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក
 មោហក្ក បដិច្ច កយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោ-
 ហក្ក បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

[១២] ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ទេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតី ភា-
 វន្តណាប្បដ្ឋយា ទុទ្ធច្ឆសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក មោ-
 ហក្ក បដិច្ច កយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោហក្ក
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះ
ការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រិតា ។

(១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . .
ព្រោះការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . ព្រោះការម្នាណាប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតាផង មោហៈផង
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

(១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិ-
 បតិប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុសទិសា ។ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ភីណិ ។ ហេតុ-
 សទិសា ។ អធិបតិយា មោហោ នត្ថិ ។

(១៤) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

(១៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបញ្ជាក់និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ភាវនា ... (បានដល់ពាក្យបញ្ជាក់និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ មោហៈ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។

(១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ខន្ធ ២ មហាក្ខត្រូប ៣ អាស្រ័យ
 មហាក្ខត្រូប ១ ចិត្តសមុជ្ជានុប ទុបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប
 ទាំងឡាយ ។

(១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ...
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្រូបទាំងឡាយផង ។

វស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

[១៦] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មោ ... អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា ។ អារម្មណសនិសំ ។

[១៧] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ខន្ធេ ខន្ធា បដិច្ច ខន្ធា ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក៏ត្តាសហតតេ ខន្ធេ បដិច្ច មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ច ធម្មោ...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង មហាក្ខត្រូវចាំន៍ឡាយផង ។
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ បេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ
 ព្រោះសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងការមូលប្បច្ច័យ ។

(១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជា-
 តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជា-
 នុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី
 ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា
 ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 វិចិត្តញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

[១៨] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធទ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ . ឧទ្ធច-
 សហគតេ ខន្ធទ បដិច្ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... សហ-
 ជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
 បក្ខី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

(១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប-
 ក្ខី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា មោហៈក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី

បដិច្ច ទ្វេ ទ្វា ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
កតំ ឯកំ ទង្គំ បដិច្ច តយោ ទ្វា មោហោ ច
ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ។

(១៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ទង្គំ បដិច្ច តយោ ទ្វា ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ទ្វេ
ទ្វេ ... វិចិត្តិញ្ញាសហកតំ ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ
បដិច្ច ចិត្តសមុជ្ជានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ទ្វេ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទ្វា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្ខតា ពាហិរំ ... អាហារសមុជ្ជានំ ... ឧត្ត-
សមុជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ ... ។ នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ទ្វា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធី ។
ហេតុសនិសំ កាតតំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ពក្កំ មោហៈក្កំ ចិត្តសមុជ្ជានុ-
បក្កំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កំ ចិត្ត-
សមុជ្ជានុបក្កំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ វត្ថុ អាស្រ័យ
ខន្ធាវាស្សយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធាវាស្សយ អាស្រ័យវត្ថុ
មហាក្ខត្រូប ពក្កំ អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប ១ ពាហិរូប . . . អាហារស-
មុជ្ជានុបក្កំ . . . ទត្តសមុជ្ជានុបក្កំ . . . មហាក្ខត្រូប ១ របស់ពួកអសញ្ញ-
សត្វ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . .
ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ពាក្យនេះ
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្ខិយប្បច្ចយា ឈាន-
 ប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា
 អវិគតប្បច្ចយា ។

(២១) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ ឯកា-
 ទស អធិបតីយា នវ អនន្តរេ ឯកាទស សម-
 នន្តរេ ឯកាទស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញ
 ឯកាទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
 ទស បុរេជាតេ ឯកាទស អាសវនេ ឯកាទស
 កម្មេ សត្តរស វិចាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស
 វេទ្ខិយេ សត្តរស ឈានេ សត្តរស មគ្គេ សត្តរស
 សម្មយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា
 សត្តរស នត្ថិយា ឯកាទស វិគតេ ឯកាទស
 អវិគតេ សត្តរស ។

ធម៌ គណេតព្វំ ។
 អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ . . . ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ
 និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
 កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ឈា-
 នប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ
 នត្ថិប្បដ្ឋយ វិត្តប្បដ្ឋយ និងអវិត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជា-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយមានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិត្ត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

វស្សនេសហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

[២២] និស្សនេស បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តាសហគតេ
 ខន្ធម បដិច្ច វិចិត្តាសហគតោ មោហោ ។

[២៣] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធម
 បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[២៤] នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធម បដិច្ច តេយា ខន្ធម ចិត្តស-
 មុដ្ឋានក្ខ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធម អហេតុកប្បនិស្វិត្តក្ខណ
 ខន្ធម បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធម ឯកំ បហាតព្វ
 បដិច្ច ពាហិរំ ... អហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តស-
 មុដ្ឋានំ ... អសក្ខសត្តានំ ... ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(២២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាហេតុកៈ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ខន្ធ ២ វត្ថុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
 អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប ១ ពាហិរូប ... អាហារសមុជ្ជាន-
 រូប ... ឧត្តសមុជ្ជានុប ... របស់ពួកអសព្វសត្វ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៥) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចី-
ក៏ត្តាសហគតំ ... ។

(២៧) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ច-
យា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
កេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក៏ត្តាសហ-
គតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិត្តុលោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច កេតត្តារូបំ ខន្ធេ
បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា... ។

(២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ កងក្ការូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ នមិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ មហា-
ក្ខត្តរូប ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

(២៨) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិដ្ឋាសហតតេ ខន្ធេ ច មោ-
 ហត្ថា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធិច្ចសហតតេ ខន្ធេ ច មោហត្ថា
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣០) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។ សហជាត-
 សទីសំ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា
 នអត្តាមត្តាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវាវៈ

(២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្សឃ្លាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 មហាកូតរូបចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆាផង មោហៈផង ។

(២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្សឃ្លាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង មហាកូតរូប
 ចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយខុទ្ទច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកធម៌បតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចសហជា-
 តប្បច្ច័យ ។ (ធម៌នោះ ទើបកើតឡើង) ព្រោះនកនន្តរប្បច្ច័យ
 នសមន្តរប្បច្ច័យ នកតាមតាប្បច្ច័យ និងនកបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 បុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ... ។ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច
 វិចីក៏ច្ឆាសហគតោ មោហោ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... អរូបេ វិចីក៏ច្ឆា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។ សង្ខតំ ។ ទស្សនេន សទិសំ តីណិ ។

[៣១] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋាយ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ក្នុងអរូបភព . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ក្នុងអរូបភព ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣
 ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ក្នុងអរូបភព
 ខន្ធ ២ . . . ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ (បាន
 ដល់ពាក្យបុព្វ នឹងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
 ខន្ធា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កេ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីតិច្ឆាសហ-
 គតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ... ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចីតិច្ឆាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។

[៣ ៣] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណេ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណេ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីតិច្ឆាសហ-
 គតំ ឯកំ ខន្ធា មោហា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបកតា ... ខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ ខន្ធ
តាំងឡើយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈ ក្នុងអរូបកតា ។

(៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង ក្នុងអរូបកតា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា លេ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច លេ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ ច បហាតព្វ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ
 ខន្ធ ច មោហាញ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣៤) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា លេ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បព្វយា ។ ឥមេបិ ទ្វេ កាតព្វា ។

(៣៥) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 បុរេជាតប្បព្វយា នអាសេវនប្បព្វយា នកម្មប្បព្វយា
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ បដិច្ច នស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកកា ចេតនា ។

(៣៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ... នកម្ម-
 ប្បព្វយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខត្រូបចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចាផង មោហៈផង ។

(៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វាៈចាំន់ ២ នេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ដូចមុន) ។

(៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នកាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

(៣៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ចេតនា មោហំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា វិចីក្ខា-
សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ច-
សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៣៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វិចី-
ក្ខាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច សម្ម-
យុត្តកា ចេតនា ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវាវៈ

(៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា (អាស្រ័យ) ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន ... ។

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះ នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ ធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ ដោយទុដ្ឋចៈ ។

(៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៣៩) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេត្តា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធន មោហាព្វា
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៤០) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិទាកប្បច្ចយា ។ បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

(៤១) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។
 នអាហារប្បច្ចយា តាហិរំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញសត្តានំ ... ។ នស្រ្តិយប្បច្ចយា តាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តា-
 នំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបជីវិតិស្រ្តិយំ ... នឈាន-
 ប្បច្ចយា ។ បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ មហាក្ខតា កាតព្វា ។
 ... នមគ្គប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ... អសញ្ញ-
 សត្តានំ ... នសម្មយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

(៤១) មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ បេ ។
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួក
 អសព្វាសត្វ ... ។ ព្រោះនតទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... អា-
 ហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតទ្រិយ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខតរូបទាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។
 បញ្ចវិញ្ញាណ ។ មហាក្ខតរូបទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ... ព្រោះ
 នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... របស់ពួក
 អសព្វាសត្វ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(២២) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ នស្សនេន បហាតត្វហេ-
តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ នស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចីក៏ត្វាសហគតេ ខន្ធ
បដិច្ច វិចីក៏ត្វាសហគតោ មោហោ ។ នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
អរូបេ វិចីក៏ត្វាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា មោហោ ច ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(២៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ភាវនាយ ... តីណិ ។

(២៤) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ ក្នុងអរូបកតា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុថា ក្នុងអរូបកតា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី មោហាៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា ក្នុងអរូបកតា ... ខន្ធ ២ ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ (ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ) ដោយការវិនា
 ក្នុងអរូបកតា ... (ពាក្យប្តូរនិងវិសង្គតា) ពា លើក ។

(២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 បដិច្ច ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ... អសុញ្ញសត្តានំ ... ។ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្រីញាសហាតតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(២៥) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកា នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកា ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្រីញាសហាតតំ
 ឯកំ ខន្ធា មោហកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ បដិច្ច ។

អភិធម្មចិដិត អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ... ពាហិរ ...
អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ក្នុងអរូបកត ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ក្នុងអរូបកត ។

(៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តកេ បដិច្ចវិហ

(២៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្ត ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្ត ធម្ម
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្ប-
 ដ្ឋតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ
 មន្ទញ្ច មោហញ្ច បដិច្ច តយោ មន្ទា ... ទ្វេ មន្ទា
 នោនត្ថប្បច្ចយា នោវិគតប្បច្ចយា ។

(២៧) នហេតុយា ភីណិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នចុរោជានេ តេរស នបន្ទាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារេ សត្តរស
 នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្ថយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវិ
 គណេតព្វំ ។

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ហោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកព ... ខន្ធ ២ ព្រោះនោ-
នត្តប្បដ្ឋយ និងនោវិតតប្បដ្ឋយ ។

(៤៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេ-
វនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបា-
កប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចដ្ឋយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បដ្ឋានំ

(២៨) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាម្ពុលោ បញ្ច
 ... ន អធិបតិយា សត្តរស ន អនន្តរេ បញ្ច
 ន សមនន្តរេ បញ្ច ន អញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច ន ឧបនិស្សយេ
 បញ្ច ន បុរេជាតេ តេរស ន បច្ឆាជាតេ សត្តរស
 ន អាសេវនេ សត្តរស ន កម្មេ សត្ត នវិចារកេ
 សត្តរស ន សម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស
 មោទន្តិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ ។

(២៩) ន ហេតុប្បដ្ឋយា អាម្ពុលោ តីណី ...
 អនន្តរេ តីណី សមនន្តរេ តីណី សហជាតេ តីណី
 អញ្ញាមញ្ញោ តីណី និស្សយេ តីណី ឧបនិស្សយេ
 តីណី បុរេជាតេ តីណី អាសេវនេ តីណី កម្មេ
 តីណី វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណី វេទ្ខិយេ
 តីណី ណានេ តីណី មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណី

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

(៤៨) ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមននប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិត-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(៤៩) ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមននប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនស-
 ហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្ម-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនាហារប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្រៀយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនបុគ្គលប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិវា

វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថយា តីណិ នត្ថយា តីណិ

វិគតេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ កលោតតំ ។

បច្ចដិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិវា និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិវា បដិច្ចវិវាសទិសោ ។

បច្ចយវិវា

[៥០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ បច្ច-

យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ បដិច្ចវិវាសទិសំ ។ ភាវ-

នាយ បហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ ... តីណិ ។ បដិច្ច-

វិវាសទិសំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-

តត្វហេតុកតំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន

ភាវនាយ ... ឯកំ ។ បដិច្ចវិវាសទិសំ ។ វត្ថុ

បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-

ហេតុកោ ធម្មោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

(៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ)
ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យ
នេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ (ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ)
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... (បាន
ដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ១ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូច
បដិច្ចវារៈដែរ ។ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥០] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា វិចីកិញ្ញា-
សហកតំ មោហំ បច្ចយា សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកា ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បច្ចយា
សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហកតំ មោហំ បច្ចយា
សម្មយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្តរាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្ត-
 រាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ពួកធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
 គឺ ខន្ធាន្តរាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសម្បជានុប ពឹងផ្អែកនឹងមហាភូតរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ចិត្តសម្បជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
 ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ
 មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(៥២) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ធម្មោ ...
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច ... វិចីក៏ត្តា-
 សហកតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធ ។
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មោ ...
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក៏ត្តាសហកតេ
 ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

គឺ ខន្ធាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ចិត្តសម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកនក្ក ចិត្ត-
សម្ពាធរូបក្ក ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ ផង ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
កិចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង... គឺ ចិត្ត-
សម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ពឹងផ្អែកនឹង ដែលច្រឡំដោយវិចិកិចាផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមន្តិកប្បជ្ជានំ

និស្សនេន បហាតព្វហេតុកក្កា នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកកា ច នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ច ធម្មា ... និស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកកេ ខន្ធទេ ច មហាភូតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានកា រូបំ ។

(៥៣) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្កា នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៥៤) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា ភីណិ ។ បដិច្ចវិវេ អារម្មណ-
 សទ្ធិសា ។ ភាវនាយ ... ភីណិ ។ បដិច្ចវិវេសទ្ធិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុជ្ជានុប តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្រប
ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិក័ច្ឆាផង ខេហៈផង ។

(៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាននិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បដ្ឋាយ (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាន និងវិសជ្ជនា)
៣ លើក ។ (ព្រះនេះ) ប្រាកដដូចការម្មណ្ឌប្បដ្ឋាយ ក្នុង
បដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។ ដោយការវិនា ... (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាន និង
វិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។

ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តិកេ បច្ចយវាហ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ... ទេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា
 ធក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ
 បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា ។

(៥៥) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា វិចីក្ខិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា ឧទ្ធច្ច-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

សូត្រនៃ បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
 ខន្ធ ២ ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយត្តនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយ-
 ត្តនៈ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ពឹង
 ផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។

[៥៦] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... វិចី-
 កីច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស . . .
 ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចាត្តិ
 មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា . . . ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយទុច្ចចៈក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
 ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចាត្តិផង មោហៈផង
 ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

វិចិត្រសាស្ត្រ បញ្ចេញហេតុកត្តា បច្ចុប្បន្ន

អារម្មណ៍ប្បដិសន្ធិ វិចិត្រសាស្ត្រ ខ្លះ ច វត្ថុ
បច្ចុប្បន្ន វិចិត្រសាស្ត្រ មោហា ។ ឧទាហរណ៍
បញ្ចេញហេតុកត្តា នៅ ឧទាហរណ៍ ន ភាវណា
បញ្ចេញហេតុកត្តា ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ន ឧទាហរណ៍ បញ្ចេញ
ហេតុកត្តា ច នៅ ឧទាហរណ៍ ន ភាវណា
បញ្ចេញហេតុកត្តា ច ឆ្នាំ ... វិចិត្រសាស្ត្រ
ឯក ខ្លះ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន តាម ខ្លះ មោហា
ច ខ្លះ ច វត្ថុ ... ។

(៥៧) ភាវណា បញ្ចេញហេតុកត្តា នៅ
ឧទាហរណ៍ ន ភាវណា បញ្ចេញហេតុកត្តា ឆ្នាំ
បច្ចុប្បន្ន ភាវណា បញ្ចេញហេតុកត្តា ឆ្នាំ ឧទាហរណ៍
អារម្មណ៍ប្បដិសន្ធិ ភាវណា បញ្ចេញហេតុកត្តា
ឯក ខ្លះ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន តាម ខ្លះ ... ខ្លះ
ខ្លះ ឧទាហរណ៍ ឯក ខ្លះ មោហា បច្ចុប្បន្ន
តាម ខ្លះ ... ខ្លះ ។ ភាវណា
បញ្ចេញហេតុកត្តា នៅ ឧទាហរណ៍ ន ភាវណា
បញ្ចេញហេតុកត្តា ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ន នៅ ឧទាហរណ៍
ន ភាវណា បញ្ចេញហេតុកត្តា ឆ្នាំ ឧទាហរណ៍

ទស្សនេន បហេតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយភិវៈ

ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចាផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធបា ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចាផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ផង
វត្ថុផង ... ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការ-
ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធបា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង វត្ថុផង ... ខន្ធ ២ ខន្ធបា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
 ហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណាប្បច្ច-
 យា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា មោហោ ច ន្ទ ខន្ទ ច ... ។

[៥៨] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អធិបតិប្បច្ចយា តីណំ ។ ភាវនាយ ... តីណំ ។ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ. បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មា ... អធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ ។ វត្ថុ បច្ចយា នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះការម្ស្ចាប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធារិយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ស្ចាប្បច្ច័យ គឺ ខន ៣
 ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង
 (ពឹងផ្អែក)នឹងខន ២ ផង ... ។

(៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ១ លើក ។ ខន្ធារិយ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិពោ

ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា មហាភូតេ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្ប-
 ជ្ជនំ អធិបតិប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ
 ឯកំ ខន្ធក្ខ វត្ថុក្ខ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ
 ច ... ។ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជនំ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ខន្ធា ច មហាក្ខតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កក្ខណ្ឌំ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជនំ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ឯកំ ខន្ធក្ខ វត្ថុក្ខ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ច ... និស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ខន្ធា ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែកនឹង) ខន្ធ ២ ផង . . . ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្តទាំងឡាយផង ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខត្តទាំងឡាយផង ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហ

(៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធឱត្តញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា ។

(៦១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធឱត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធឱត្តញ្ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតោ ខន្ធឱត្តញ្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មោ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា)
 ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនវារៈដែរ ។ ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ និងសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
 ហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តច្ចាភី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភី ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ភី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាភី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ។ សន្និទំ ។ ភីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

(៦២) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ សហជាតប្បច្ច-
 យា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ វិចីកិត្តាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បច្ចយា វត្ថុ
 វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធោ ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ
 មហាក្ខតា អសញ្ញាសត្តានំ ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុ-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធោ ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ពា ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ... ។
 ពឹង ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ សេចក្តី
 បំប្រញា ។ វារៈ ពា ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក
 នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទទួចៈ វត្ថុ ពឹង ផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ពា
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយាតនៈ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ... ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

ឧប្បជ្ឈតិ សហាសាតប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ វិចីក្កិញ្ញាសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ បហាតត្វ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក្កិញ្ញាសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចីក្កិញ្ញាសហាតតា ខន្ធ ច មោហា ច ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវាវៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតិហ្នឹង គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី តាំងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្កន
 ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ
 ពួកខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃក្តី មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមន្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ
 មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធ ច
 មោហា ច ។

(៦៣) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ វិចី-
 កិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ។ ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា ឧស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិច្ចាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិច្ចាសហគតេ ខន្ធ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតោ មោហា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមុជ្ជា-
នរូបក្កី តាំងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្កី មោហាៈក្កី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាត-
ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ
 សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខទ្វេ ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខទ្វេ ច បហាតត្វហេតុ
 កត្តិ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកីច្ឆាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នកា រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... វិចីកីច្ឆាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា មោហកា ច ទ្វេ
 ខទ្វេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធវា មោហកា ច ។

(៦៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មា ឧប្ប-
 ន្នតិ សហជាតប្បច្ចយា តីណី ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយារិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បវ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប តាំង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហា-
 កូតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុចាផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ក្តី
 មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[៦៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស តាំងផ្អែកនឹង

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បវ្វ័យ (បានដល់ពាក្យបច្ច្រាសនិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កក្កប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈា-
 នប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា ... ។

(៦៦) ... វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធ
 ខន្ធ ។ បេ ។ ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តក្ខន្ធសហគតេ ខន្ធ បច្ចយា
 មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ មោហោ វត្ថុំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
ពាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(៦៦) ... គឺ ខន្ធ ព តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ (តឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួក
ខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (តឹងផ្អែកនឹង)ពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា មោហៈ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ក្តី តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ បច្ចយវាពេ

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ។ បេ ។
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធោ មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ ... ខន្ធោ ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(៦៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភីណិ ។
 និស្សនេន សទិសា ។

(៦៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ...
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីក្ខាសហគតំ មោហំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធក្តី មោហៈ
 ក្តី (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តឹង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... (បានដល់ពាក្យបុព្វ
 នឹងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មោហំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធេ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធា ខន្ធា វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ
 ខន្ធេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ខន្ធេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកា ខន្ធា វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិដ្ឋា-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា វត្ថុ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា វត្ថុ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តឹង
 ផ្អែក)នឹងមោហាៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ វត្ថុ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ វត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 មហាក្ខត ៣ តឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹង
 ពួកមហាក្ខត កដត្តារូប និងទបាទារូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ច (តឹង
 ផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។

ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហ

នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ
 ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច
 ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ
 ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ខន្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ មោហំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច ធម្មា ... វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ ។ បេ ។ និស្សនេន សទិសំ ។

(២៧) និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មា ...

ទស្សនៈនៃ បរាគព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ច្យាសៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកខន្ធ
តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹង
ពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុជានុបកី
តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រថា ពួកខន្ធ (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ចិត្តសមុជានុប (តាំងផ្អែក)នឹងមោហៈ ព្រោះវិប្ប-
យុត្តប្បថ្នយ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រថាក្តី មោហៈក្តី តាំងផ្អែក
នឹងវត្ថុ (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ដោយការវិនាស តាំង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បេ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនៈដែរ ។

(៦៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ...
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 មោហញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកញ្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្សហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្សហេតុ-
 កោ ធម្មោ ... ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកេ ខន្ធទេ
 ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធទេ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធទេ ច មោ-
 ហញ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធទេ ច មោហញ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធទេ ច វត្ថុញ
 បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្សហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្សហេតុកោ ច
 ធម្មោ ... ទស្សនេន បហាវត្សហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធភ្នា វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹង ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ...
 (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 ពួកមហាក្ខតផង (ពឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង
 (ពឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធផង មោហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយាវាព

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិ-
 តីត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា មោហកា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធកា ចិត្តសមុដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច ...
 ខន្ធកា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ
 ច មោហកា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធកា មោហា
 ច ទ្វេ ខន្ធ ច ... វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ កាវ-
 ឈាយ ... តីណិ ។ ទស្សនេន សទីសា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អតិច្ចយា ធិតិច្ចយា
 វិគតច្ចយា អវិគតច្ចយា ។

(៧០) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ សត្តរស
 អនិច្ចយា សត្តរស អនន្តរេ សត្តរស សម-
 នន្តរេ សត្តរស សហយាតេ សត្តរស អញ្ញាចរោ
 សត្តរស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្តរស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខត្តផង ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្ត-
 ប្បថ្នយ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខាផង វត្ថុផង មោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធផង មោ-
 ហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង . . . នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ដោយការនា . . . (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វានិវេសជ្ជនា) ៣ បើក ។ (វារៈទាំងនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សន-
 វារៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះអត្ថប្បថ្នយ
 នត្ថប្បថ្នយ វិត្ថប្បថ្នយ និងអវិត្ថប្បថ្នយ ។

(៧០) ក្នុងហេតុប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បថ្នយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តប្បថ្នយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បថ្នយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអតាមពាប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរោជានេ សត្តរស អាសាវនេ សត្តរស កក្កេ សត្តរស
 វិហាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស វេទ្យាយេ សត្តរស
 ឈានេ សត្តរស មន្តេ សត្តរស សម្បយុត្តេ សត្ត-
 រស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា
 សត្តរស វិគតេ សត្តរស អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុណោមំ ។

(៧០) នស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតេ
 ខន្ធម្ព បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

(៧២) ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ . . ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធម្ព បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
 ហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

កងបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 កងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងសម្ម-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា . . . គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចុប្បន្នោ

[៧៣] នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ... អហេតុកំ នេវ ឧស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចុយា តាយា ខន្ធ វិចិត្តសមុប្បាទតោ រូបំ អហេ-
តុកប្បដិសន្ធិត្តលោ... ។ បរិបុណ្ណំ ។ បក្ខាយ-
តនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា
កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកោ នេវ ឧស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ វត្ថុំ បច្ចុយា
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៧៤] ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ នេវ
ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ... វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ខន្ធ ច
វត្ថុត្តំ បច្ចុយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ ។

[៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ នេវ
ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា

ទស្សនេន បហេតុព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ខន្ធភា ភ្នំ ចិត្តសមុជ្ជានុប្បត្តិ ព័ន្ធផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថណៈ ... ។ បរិបូណ៌ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ព័ន្ធផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ព័ន្ធផ្អែកនឹងកាយាតនៈ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាអហេតុកៈ ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆា ព័ន្ធផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆាផង វត្ថុផង ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា ឧទ្ធច្ច-
សហគតោ មោហោ ។

(៧៦) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន ភាវម្មណប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៨) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ នស្សនេន ន ភា-
វនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា កេដត្តា-
រូបំ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ ឯកំ មហាភ្នំកំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាមរូបធម្មាប្បវដ្ត គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ក្នុងត្រៃវិបស្សនា តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ មហាក្ខត្ត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារស-
មុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

(៧៩) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ... ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ-
 កេ ខន្ធទេ មហាភូតេ ម បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វិចីកិត្តាសហគតេ ខន្ធទេ ម មោហញ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៨០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធទេ មហាភូតេ ម បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ម មោហញ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៨១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ន អធិបតីប្បច្ចយា ។ សហជាតសនិសំ ។ ន អនន្ត-
 ប្បច្ចយា ន សមនន្តប្បច្ចយា ន អត្តាមន្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

(៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រវាផង មោហៈផង ។

(៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនករមូលប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនករមូលប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ
ដែរ ។ ព្រោះនករមូលប្បច្ច័យ នសមននប្បច្ច័យ នករពាមពាប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា ។ បដិច្ច-
 វារេ បច្ចនីយសទិសំ ។ តេស បញ្ញា និដ្ឋានំ ។
 នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

(៨២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកក្ខប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកា ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
 ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នកម្មស្វយច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នា
នឹងបច្ច័យៈ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បញ្ហា ១៣ មិនផ្សេងគ្នាទេ ។
ព្រោះនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពាហិរ . . . អាហារស-
មុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកា ចេតនា វិនិក្ខិប្បាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៥) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធទេ ច វត្ថុត្ថំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិនិ-
 ក្ខិប្បាសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហត្ថំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ចេតនា ។

(៨៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយទុច្ចិតៈ ។

(៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង សម្បយុត្តកចេតនា តាំង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

(៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អរិយធម៌ដំបូង អនុលោមតាមប្រពៃណី

នេត្តប្បវត្តនា ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកា
 ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នវិចារកប្បវត្តនា ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
 ... នអាហារប្បវត្តនា ពាហិរំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នត្រ័យប្បវត្តនា ពា-
 ហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ មហាភូតេ បច្ចយា រូបដីត្រ័យំ ។
 ... នឈានប្បវត្តនា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុ-
 ដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នមក្ខប្បវត្តនា
 អហេតុកំ ឯកំ ... នសម្បយុត្តប្បវត្តនា នវិប្បយុត្ត-
 ប្បវត្តនា ។ បដិច្ចវាប្បវត្តនីយេ នវិប្បយុត្តសនិសំ
 និដ្ឋានំ ។ ឯកាទស ។ នោនត្ថប្បវត្តនា នោវិគ-
 តប្បវត្តនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង
 សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 មោហៈផង ។

(៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បរិបូណ៌ ។ បដិសន្ធិមិនមានទេ ។ ... ព្រោះ
 នអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញា
 សត្វ ... ។ ... ព្រោះនត្រ័យប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារ-
 សមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន... រូបជីវិត្រ័យ តាំងផ្អែកនឹងពួកមហា-
 ភូត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន...
 ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ... ព្រោះ
 នមគ្គប្បច្ច័យ (ខន្ធ) ១ ជាអហេតុកៈ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពាក្យនេះ មិនផ្សេងគ្នាទេ ដូចគ្នានឹងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារប្បច្ចន័យៈដែរ ។ មានវារៈ ១១ ។ ព្រោះ
 នោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

វស្សានៃ បហាវត្តហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហា

(៧៦) នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស
 នអហារេ ឯកំ នសង្ខត្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមគ្គេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 គណេតត្ថំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៧៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអា-
 សេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៨៨) ក្នុងនេហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៨៩) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហត្ថប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយំ

នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស នោនត្តិ-
យា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៧០) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ បញ្ច ...

អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហវានេ បញ្ច
អនាមត្តោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ទបនិស្សយេ បញ្ច
បុរេវានេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច កក្កោ បញ្ច វិចា-
កេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ភ័ន្តិយេ បញ្ច ណានេ
បញ្ច បក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច
អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បច្ចយភិកេ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយភិកេ បច្ចយភិកេសនីសោ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៧០) ក្នុងការម្ស្នោប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនិហត្ថប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារីយោ

(៧០) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទ្វេ ខន្ធ ។

(៧១) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវ-
នាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទ្វេ ខន្ធ ។

(៧២) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ ទស្ស-
នេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... វិចីកីច្ឆាសហ-
កតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ច-
សហកតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

សំណួរ៖

(៩១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៩២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៩៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងបដិសន្ធិទូណៈ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំ ដោយទុដ្ឋច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បជ្ឈានំ

(៧៤) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 ខន្ធកត្តសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧៦) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវន្តណាប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធកំ សំសដ្ឋា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ
 ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ... វិចីកិត្តាសហគតេ
 ខន្ធា សំសដ្ឋា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៩៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . គឺ
 ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតាផង មោហៈផង . . .
 ខន្ធ ២ ។

(៩៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ . . . ។

(៩៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិកេ សំសដ្ឋវិកេ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ទស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិច្ច-
ក៏ច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ
មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ... ភីណិ ។

(៧៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធេ សំសដ្ឋា ទ្វេ
ខន្ធ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
វិច្ចក៏ច្ឆាសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា
ខន្ធ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា
សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសង្ខារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ... គឺ ខន្ធ ពាក្យ ក្តី មោហៈ
ក្តី ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ ខន្ធ ២ ... ។ ច្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យ
បុថា និវេសន្តនា) ពា លើក ។

(៩៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស... គឺ ខន្ធ ពាក្យ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ខន្ធ ២
ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការ
វិនាស... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្រច្នៃ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ មោហញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោហញ្ច សំសដ្ឋា ។

(៧៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ភាវនាយប្បត្តយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ
 មោហញ្ច សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... ។

(៨០០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បត្តយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធឱ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... ។
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ...
 ឯកំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ-

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៩៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាពផង មោហៈផង ច្រឡំនឹង ខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

(៩៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័ត្តៈ ផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ។

(១០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ- បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ (ច្រឡំ) នឹងខន្ធ ២ ... ។ ... ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ខន្ធ ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសង្កាពោ

អធិបតីប្បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្កា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា ។

[១០១] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្កា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ន្នតិ សហជាតប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្ស-
យប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា
អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិហាកប្បច្ចយា អា-
ហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គ-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
ប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

[១០២] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ ឯកានិស
អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ ឯកានិស សមនន្តរេ
ឯកានិស សហជាតេ ឯកានិស អញ្ញាមញ្ញ
ឯកានិស និស្សយេ ឯកានិស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
និស បុរេជាតេ ឯកានិស អាសេវនេ ឯកានិស
កម្មេ ឯកានិស វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ឯកា-
និស ឥន្ទ្រិយេ ឯកានិស ឈានេ ឯកានិស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋិវារៈ

ព្រោះអធិបតិប្បជ្ជយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ខន្ធ ២ ... ព្រោះ
អនន្តប្បជ្ជយ និងសមនន្តប្បជ្ជយ ។

(១០១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
ហជាតប្បជ្ជយ អត្តាមញ្ញប្បជ្ជយ និស្សយប្បជ្ជយ ឧបនិស្សយប្បជ្ជយ
បុរេជាតប្បជ្ជយ អាសេវនប្បជ្ជយ កម្មប្បជ្ជយ វិបាកប្បជ្ជយ អាហា-
រ្យប្បជ្ជយ ត្បន្តិយប្បជ្ជយ ឈានប្បជ្ជយ មគ្គប្បជ្ជយ សម្បយុត្តប្បជ្ជយ
វិប្បយុត្តប្បជ្ជយ អត្ថប្បជ្ជយ នត្ថប្បជ្ជយ វិគតប្បជ្ជយ និងអវិគតប្បជ្ជយ ។

(១០២) ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១
ក្នុងត្បន្តិយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងឈានប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មត្តេ ឯកាទស សម្បយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ
ឯកាទស អត្ថិយា ឯកាទស នត្ថិយា ឯកាទស វិគ-
តេ ឯកាទស អវិគតេ ឯកាទស ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមំ ។

(១០៣) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហ-
គតេ ខន្ធេ សំសង្ខា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

(១០៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
គតេ ខន្ធេ សំសង្ខា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(១០៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខា នយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធេ សំសង្ខា ទ្វេ ខន្ធា អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថ-
ណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនត្ថប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ២ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិកណៈ ... ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសង្កិរំហេ

[១០៦] ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ ...
 នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។ សហជាតសទិសំ ។ នបុរេដា-
 តប្បដ្ឋយា នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអាសេវនប្បដ្ឋយា
 នកម្មប្បដ្ឋយា សត្ត ។ នវិទាកប្បដ្ឋយា នឈាន-
 ប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] នហេតុយា វិណិ នអធិបតិយា ឯកា-
 នស នបុរេដាតេ ឯកានស នបច្ឆាជាតេ ឯកានស
 នអាសេវនេ ឯកានស នកម្មេ សត្ត នវិទាកេ
 ឯកានស នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ
 ឯកានស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[១០៨] នហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា សត្ត ...
 នបុរេដាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត នអាសេវនេ
 សត្ត នកម្មេ សត្ត នវិទាកេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ
 សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសង្គិវរៈ

(១០៦) នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះន-
បុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់វារៈ ៧ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ
និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១០៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(១០៨) ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ . . .
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជានេ តីណិ
 អញ្ញាមញ្ញា តីណិ និស្សយេ តីណិ ទុបនិស្សយេ
 តីណិ បុរេជានេ តីណិ អាសេវនេ តីណិ កាម្ម
 តីណិ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មគ្គេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ នត្តិយា តីណិ
 វិគតេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តកំពេ សំសង្ខារសង្ខេសោ ។

បញ្ញាវិពោ

[១១០] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆន្ទោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ឆម្ពស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០៩) ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្ករវារៈដែរ ។

បញ្ហាវិវរៈ

(១១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

(១១១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
សម្មយុត្តកានំ ខដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ភាវនាយ ... តីណី
។ បេ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ឆម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ... ឯតំ ។

(១១៣) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ឆម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចិត្តាសហ-
កតោ មោហោ សម្មយុត្តកានំ ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

ទស្សនេន បហោតត្ថហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
ហេតុបច្ច័យ ។

(១១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយហេតុបច្ច័យ ។ ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ៣ ។ បេ ។
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា (ដែលមានហេតុ)មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ១ ។

(១១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តានំ

(១១៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ
មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១១៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចីក៏ញ្ញាសហ-
គតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគ-
តោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរបស់
ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរបស់
ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

(១០៧) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 រាគំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ តំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ
 តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្ខុ
 អារត្ត វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១០៨) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ បហីនេ កីលេសេ

ទស្សនេន បហេតុពហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការមូលាប្ប-
 ច័យ គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង (បុគ្គល)
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា
 កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា ប្រារព្ធនូវវិចិត្តិច្ឆា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោម-
 នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ដោយការមូលាប្បច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាពួកកិលេស ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ ... បុព្វេ ។ បេ ។ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ ... ចេតោបរិយញ្ញាណោន ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 ទុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាភិក្ខុបក្សញ្ញាណាស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណាស្ស អវជ្ជនាយ មោហាស្ស ច អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១១៩) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 ... ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ អារត្ត
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ វាតំ
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ (ពិចារណា)

នូវពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ថាមិនទៀង ជា
ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន . . . ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខ្លួន ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតា-
បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ អនាគត-
សញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
គឺ ពួកខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចាត្រី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខ្លួន
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ។

(១២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ប្រារព្ធ នូវពត៌ៈនោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោម-
នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កតិកេ បញ្ញាវារោ

អារត្ត ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ អារត្ត ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២១) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ វាតំ អស្សនេតិ អភិនន្តតិ
 តំ អារត្ត នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ
 អារត្ត ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ អារត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចីក្ខា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . អរិយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 បហំនំ កាលេសំ បច្ចវេត្តន្តិ វិត្តម្ហិតកាលេសំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទោមនស្ស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទទួលៈ កើតឡើង ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ (បុគ្គល)
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈនោះ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ
ទើបកើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ។

(១២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ពួកព្រះអរិយបុគ្គល
ពិចារណា នូវកិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការ
វិនា ដែលលះបង់ហើយ នូវកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុ-
 កេ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណោ ភាវ-
 នាយ បហាវត្ថុហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ
 មោហស្ស ច អាវម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៣) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 អាវម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
 ហេតុកេ ខន្ធ អាវត្ត វិចីក៏ច្ឆាសហគតា ខន្ធ ច
 មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៤) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកេ ខន្ធ អាវត្ត ឧទ្ធច្ច-
 សហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

គភ៌ធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(ពួកកិលេស) ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ថាមិនទៀង ... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយចេតនាបរិយញ្ញាណ ជាបច្ច័យ
 នៃការតិចារណា នូវចេតនាបរិយញ្ញាណ បុរោសីវសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាភម្មបគញ្ញាណ អនាគតិសញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយការម្សុណ-
 ប្បច្ច័យ ។

(១២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្សុ-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវិជ្ជាឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃក្តី មោហៈក្តី
 ប្រារព្ធ នូវខន្ធាវិជ្ជាឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ។

(១២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ
 វិជ្ជាឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
 វិជ្ជាឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហេ

[១២៥] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ទានំ ទត្វា ... ។ វិត្តារេតត្វំ ទស្សនត្តិក-
សទិសំ ។ ... អារម្មនាយ មោហស្ស ច អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាត-
ត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទានំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទានំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ចត្តំ អារត្ត វិចីកិច្ឆាសហ-
គតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ សោតំ...វត្តំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តកៈ បញ្ញាវារៈ

(១២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ (ភាគនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ដែលបណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ។ . . . ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណាផង នៃមោហៈផង ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ ។

(១២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាត្តិមោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង នូវសាតៈ . . . នូវវត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកេ
 ខន្ធធ្វា អារត្ត វិចីតិច្ឆាសហគតា ខន្ធន មោហោ
 ច ទុច្ចដ្ឋន្តិ ។

(១២៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 វត្ថូហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណច្បូត្ថយេន បច្ចយោ វត្ថុំ . . .
 វត្ថុំ . . . នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុ-
 កេ ខន្ធធ្វា អារត្ត ទុច្ចត្ថសហគតា ខន្ធន មោហោ
 ច ទុច្ចដ្ឋន្តិ ។

(១៣០) ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . វិចី-
 តិច្ឆាសហគតេ ខន្ធធ្វា ច មោហាញ្ច អារត្ត ទស្សនេន
 បហាវត្ថូហេតុកោ ខន្ធន ទុច្ចដ្ឋន្តិ ។

(១៣១) ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភ័ក្ត្រ មោហៈក្តី ប្រាវត្ថ ទ្វារខន្ធ
ចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រាវត្ថ ទ្វារចក្ខុ ... ទ្វារ
វត្ថុ ... ទ្វារខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... គឺ
ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ថ ទ្វារ
ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភ័ក្ត្រផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

ឧបសគ្គ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីក្ខន្ធសហា-
 តតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស...
 វិចីក្ខន្ធសហាតតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត វិចី-
 ក្ខន្ធសហាតតា ខន្ធវា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស... ឧទ្ធច្ច-
 សហាតតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច

ទស្សនេន បហេតុពហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី មោហៈក្តី ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ...
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ ច មោហញ អារត្ត ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស
 ធម្មស្ស ... ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ ច មោហញ អា-
 រត្ត នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក
 ខន្ធា ច មោហា ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ ច មោហញ អារត្ត វិចីកិច្ចា-
 សហគតា ខន្ធា ច មោហា ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាវត្ត នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា មោហៈក្តី ប្រាវត្ត នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .
គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ប្រាវត្ត នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមាន
ហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

ឧទ្ធច្ចុសហាគតេ ខន្ធន មោហាញ អារត្ត ឧទ្ធច្ចុ-
សហាគតា ខន្ធន មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៩) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧស្សនត្ថិតសទិសំ ។
នស បញ្ញា ។

(១៣៩) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ខន្ធន បច្ចិមាធំ បច្ចិមាធំ ឧស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោធំ ខន្ធន អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤០) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ឧស្សនេន ន ការិយាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
វិចិត្តាសហាគតា ខន្ធន បច្ចិមស្ស បច្ចិមស្ស មោ-
ហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ខន្ធន វិជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ
នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនគ្គិកៈដែរ ។ ប្រសា ១០ យ៉ាង ។

(១៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនេះ
(ការចេញ) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈានំ

[១៤១] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិនិក្ខិច្ឆាសហ-
 គតា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ វិនិក្ខិច្ឆាសហគតាទំ
 ខន្ធាទំ មោហស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភា-
 វនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកាទំ ខន្ធាទំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វុដ្ឋា-
 នស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាផង
 មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នា
 ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិវា

(១៤២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... បុរិ-
 មា បុរិមា ឧទ្ធច្ចុសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(១៤៣) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិច្ចា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ បច្ឆិមស្ស
 បច្ឆិមស្ស វិចីកិច្ចាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចុសហគតស្ស
 មោហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទា-
 នស្ស ។ សង្ខតំ ។ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៤៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ មោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយៗ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធទាំង-
ឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយៗ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ អនុលាម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលាម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វេទានៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (របស់
ព្រះអរិយបុគ្គល) កាលចេញ អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៤៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិនិក្ខិប្ខាសហ-
 គតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិនិក្ខិប្ខាសហ-
 គតាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវដ្តយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា
 និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវដ្ត-
 យេន បច្ឆយោ ។

(១៤៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧទ្ធច្ចសហគតាធំ ខន្ធាធំ អនន្ត-
 រវដ្តយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវដ្តយេន បច្ឆយោ ។

(១៤៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិនិក្ខិប្ខាសហគតោ
 មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិនិក្ខិប្ខាសហគតាធំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ការវដ្តនៈ (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ការវដ្តនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជាផង

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ទន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារដ្ឋនា វិចីក្កិញ្ញាសហគតានំ ទន្ធានំ មោហាស្ស ច
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ទន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋនា ឧទ្ធច្ច-
 សហគតានំ ទន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៥០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចីក្កិញ្ញាសហគតា
 ទន្ធា ច មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីក្កិញ្ញា-
 សហគតានំ ទន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនាផង ... គឺ មោហៈមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈផង មោហៈ
ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា
មោហ ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិតា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ
 ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីកិត្តាសហគតានំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ភីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ កមនំ ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម-
 នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនន្តរសទិសំ ។

(ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធាវាសនា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាត្រី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ខន្ធាវាសនា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាត្រី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនេះ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(១៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាវាសនា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាត្រី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវាសនា ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាត្រី មោហៈផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ពា លើក ។ ដំណើរ (នេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយទស្សនៈដែរ ។

(១៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យដែរ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហោ

សហជាតប្បដូយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ច-
 វារេ សហជាតសទិសំ ។ អនាមនាប្បដូយេន បច្ច-
 យោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ចវារេ អនាមនាសទិសំ ។
 និស្សយប្បដូយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បច្ចយវារេ
 និស្សយវារសទិសំ ។ វិសុំ យេវនា នត្តិ ។

[១៥៥] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដូយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្ស-
 យោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតំ វាតំ ឧបនិស្សា-
 យ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិណ្ឌតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកតំ នោសំ ... ហេហំ ... ទីដ្ឋី ...
 បត្តនំ ឧបនិស្សាយ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិណ្ឌតិ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតោ វាកោ ... នោសោ
 មោហោ ទីដ្ឋី ... បត្តនា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស វាកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដូយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចករៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ)

ប្រាកដស្មើ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ

ដោយអតាមពាប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដ

ស្មើដោយអតាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ

និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយ

និស្សយវារៈ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។ តំណផ្សេងគ្នា (នៃធម៌ទាំងនោះ)

មិនមានទេ ។

(១៥៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សត្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-

និស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែលមាន

ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ

នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... នូវមោហៈ

... នូវទិដ្ឋិ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់សត្វ ...

បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង

សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-

និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ វាតំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... ទិដ្ឋិ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ វាតោ ... បត្តនា
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៧) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុបនិស្សយោ បក-
 ត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ វាតោ ... ទោសា មោហា
 ទិដ្ឋិ ... បត្តនា វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
 ក្ខនិស្ស័យ ។ បកក្ខនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ...
 នូវមោហៈ នូវទិដ្ឋិ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
 ទាន ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខនិស្ស័យ ។
 បកក្ខនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវិជ្ជាឡាយ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បនេស បហាតត្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

(១៥៨) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
រូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្ស-
យោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... ទោ-
សោ មោហោ មាឆោ ... បត្តនា ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស រកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាឆស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វ-
បនិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ រកំ
ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ...
មាឆំ ... បត្តនំ ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ
... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
រកោ ... បត្តនា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
រកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ

ទស្សនេន ហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្សឈូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
ទោសៈ មោហៈ មានៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឈូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូប-
និស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែក
សង្ឃ នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... នូវ
មោហៈ ... នូវមានៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយ
សម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សកកណ្ណោ ឆន្ទ-
រាគោ បរកណ្ណោ ឆន្ទរាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សកបរិក្កហោ ឆន្ទរាគោ បរបរិក្កហោ ឆន្ទ-
រាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦០] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ-
និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ រាគំ ឧបនិស្សយ ផានំ
ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... ផានំ ... បត្តនំ
ឧបនិស្សយ ផានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ រាគោ ... បត្តនា
សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦១] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃ
ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ
ក្នុងការហ្នឹងហែងរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទរាគៈ ក្នុងការហ្នឹងហែង
របស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនីស្ស័យ និងបក-
តូបនីស្ស័យ ។ បកតូបនីស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
នូវមោហៈ ... នូវមានៈ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
ទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ...

ឧប្បនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 វកោ ... បត្តនា វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របដិស្សយោ បក-
 ក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វកោ ... បត្តនា ឧទ្ធច្ចសហគតានំ
 ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្យបដិស្សយោ អនន្ត្របដិស្សយោ
 បកក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ សន្ធិំ ឧប-
 ដិស្សយ ធានំ ទេតិ ... សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
 ឧត្តំ កោដលំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបដិស្សយ

ទស្សនៈនៃ បរាគព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាត្មំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា
ផង មោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។
បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាត្មំឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័ច្ចៈ
ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្ស្សបូរនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។
បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវសង្ខារ ហើយឲ្យមាន . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . នូវបុញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ រដូវ កោដន៍ សេនាសនៈ . . . អាស្រ័យនូវមោហៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នាង ទេតិ ... សទ្ធា ... មោហោ សទ្ធាយ ផល-
សមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៦៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... ទិដ្ឋិ
កុណ្ហាតិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
ទុក្ខំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបនិស្សយ មាណំ
មាណតិ ... សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ... សេនាសនំ ...
មោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស រាគស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៥] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ
ជម្លេតិ មោហំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ ជម្លេតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យទាន ... សទ្ធា ... មោហៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃ
ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាល្យបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យនូវសទ្ធា ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... នូវបញ្ញា នូវ
កាយិកសុខ នូវកាយិកទុក្ខ នូវសេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហៈ
ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...
និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាល្យបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យសទ្ធា ... តម្លឹងមានៈ អាស្រ័យមោហៈ ... តម្លឹងមានៈ

ឧបសម្ព័ន្ធ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

សទ្ធា . . . សេនាសង្ខំ . . . មោហោ ច ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកកស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៦] នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកកស្ស ច នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថបនិស្សយោ សទ្ធា . . . បញ្ញា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ធុត្តំ សេនាសង្ខំ . . . មោហោ ច វិនិ-
តីច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៧] នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកកស្ស ច នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ សទ្ធា . . . សេនាសង្ខំ . . .

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចារាមៈ

សទ្ធា ... សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សៈ
ប្បច្ច័យ ។

(១៦៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សៈប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សៈ
និងបកត្ថបនិស្សៈ ។ បកត្ថបនិស្សៈ គឺ សទ្ធា ... បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សៈប្បច្ច័យ ។

(១៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សៈប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សៈ
និងបកត្ថបនិស្សៈ ។ បកត្ថបនិស្សៈ គឺ សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មោហោ ច ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៨) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វ-
 បនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីកីច្ឆាសហ-
 គតា ខន្ធា ច មោហោ ច និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកស្ស រកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៦៩) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
 វិចីកីច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច សន្ធាយ
 បញ្ចាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ធុត្តស្ស វេលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាត្តិ មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ , នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និង
បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រច្នាត្តិ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសង្ខារ ចញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

វេទ្យនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហ

[១៧០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បដូយេន បដូយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីត្តិច្ឆាសហ-
 គតា ខន្ធា ច ចោហោ ច វិចីត្តិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ
 ហោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដូយេន បដូយោ ។

[១៧១] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដូយេន បដូយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វប-
 និស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា
 ខន្ធា ច ចោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស វាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដូយេន
 បដូយោ ។

[១៧២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិក បញ្ញាវិវរៈ

(១៧០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។
បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង នៃមោហៈ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ
គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហក្តី ជាបច្ច័យ
នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ
 យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា
 ខន្ធោ ច មោហោ ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កកស្ស វកកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[១៧៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធោ ច មោហោ ច សន្ធាយ
 ដលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។

[១៧៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មា
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំ
 ដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសង្ខារ នៃផលសមាបត្តិផង
 នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហេ

ឧទ្ធច្ចុសហាគតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហ-
គតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចុសហាគតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុសហាគតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ សោតំ
... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កនា
រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាគុយា ... រូបាយតនំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចករិៈ

គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាផន្ត នៃមោហៈផន្ត ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខន្ធនិស្ស័យ ។
បកក្ខន្ធនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផន្ត នៃមោហៈ
ផន្ត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការមូលាបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការមូលាបុរេជាត គឺ
បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង . . . ឃើញច្បាស់ នូវ
សោតៈ . . . នូវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . នូវរូប ដោយចក្ខុដូចជា
ទិព្វ . . . ដោយទិព្វសោតធាតុ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ចក្កវិញ្ញាណាស្ស ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយ-
 តនំ ... កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស វត្ថុ នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធនំ
 មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ...
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកានំ
 ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្ទាល់តនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ... កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសន៍
នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឺណបុរេជាត និង
វត្ថុបុរេជាត ។ ការម្សឺណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
ចក្ខុ... ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ... ទិដ្ឋិ... វិចិត្តិច្ឆា... ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឺណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
ជាត ។ ការម្សឺណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

វត្ថុ អស្សនេនិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វាហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធា-
 នំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៩] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ...
 វត្ថុ អារត្ត វិចីក៏ច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច
 ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចីក៏ច្ឆាសហគតានំ
 ខន្ធានំ មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ..
 វត្ថុ អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាជ្ញា នូវវត្ថុ
នោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ពោមនស្ស ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជានី គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ដោយបុរេជានីបច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានីបច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជានី
និងវត្ថុបុរេជានី ។ ការមូលបុរេជានី គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខាភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ប្រាជ្ញា នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។
ឯវត្ថុបុរេជានី គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានីបច្ច័យ ។

(១៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានីបច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេ-
ជានី និងវត្ថុបុរេជានី ។ ការមូលបុរេជានី គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ប្រាជ្ញា នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធនំ
មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨១) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្ពោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្ពស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
វសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆម្ពោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្ពស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស វ-
សស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ឆម្ពោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ឆម្ពស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស វសស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

ឧស្សនេន បហាតត្ថបោតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

(១៧៤) ឧស្សនេន បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ច ធម្មា
 នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុក្កិកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ បច្ឆាជានិ
 វិនិក្ខេប្បាសហតតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានិប្ប
 តមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

(១៧៥) ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ច ធម្មា
 នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុក្កិកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ បច្ឆាជានិ
 វិនិប្បត្តាសហតតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានិប្ប
 តមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

(១៧៦) ឧស្សនេន បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ធម្មា
 ឧស្សនេន បហាតត្ថបោតុក្កិកស្ស ធម្មស្ស អាសេ-
 វនិប្បត្តយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧស្សនេន
 បហាតត្ថបោតុក្កិកោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧស្ស-
 នេន បហាតត្ថបោតុក្កិកាធំ ខន្ធាធំ អាសេវនិប្បត្តយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវាវៈ

(១៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាពក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង
ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១៨៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៨៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខា-
 សហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 គតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៨៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ។ សង្ខតំ ។
 ឥចារិ ឥណ្ឌី ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ ចេ ។
 អាសេវនប្បច្ចយេន កុដ្ឋានស្សចិ អាវដ្ឋនាយចិ បហា-
 តត្វំ ។ សត្តរស បដ្ឋា បរិបុណ្ណា អនន្តរសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា . . . គឺ ខន្ធាវិជ្ជា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតា ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយអាសវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវិជ្ជា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធាវិជ្ជា ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតាផង នៃមោហៈ
ផង ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
ពាក្យទាំងនេះ បានដល់ព័រៈព្វលើក ។ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ បេ ។ (កិលេសជាត) ដែលបុគ្គលត្រូវ
លះ (ជាបច្ច័យ) នៃការចេញផង នៃការពិចារណាផង ដូចគ្នា
អាសវនប្បច្ច័យជាមូល ។ បញ្ញា ១៧ ដ៏បរិបូណ៌ ប្រាកដស្មើដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិវេ

[១៩០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[១៩១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាសិតា នានា-
 ខណីកា ។ សហាសិតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កា ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានិកា រូបាទំ
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នានាខណីកា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កជត្តា
 ច រូបាទំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៩២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានិកា
 រូបាទំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចាវារៈ

(១៩០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវេទនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានិច្ចាយ ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេទនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បជ្ជាដំ

[១៩៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ចេ-
 តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៩៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៩៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(១៩៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប្បដ្ឋាន ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប្បដ្ឋាន ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

សហជានា នាធាខណិកា ។ សហជានា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា វេតនា
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 ហេតុខណិកា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកា វេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកា ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ វិចារកា ខន្ធា វត្ថុស្ស ។

[១៩៨] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
 អាហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩៩] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា អាហារា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯនានាខណៈ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តា-
រូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។
បរត្តិប្បដិសន្ធិ ។ ខន្ធចាំងឡាយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ។

(១៩៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(១៩៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(២០០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អាហារា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ ... តីណិ ។
ទស្សនេន សទិសំ ។

(២០១) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ
រូបានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុលោ
កតធិត្ថោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស ។

(២០២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាហារស-
ទិសំ ។ មោហោ កាតត្វោ ។ ភាវនាយ ... តីណិ ។

ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . បានដល់ អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ពាក្យ នេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ ។

(២០១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយអាហារប្បច្ច័យ បាន ដល់អាហារ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន- រូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតាឡិក្ការាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២០២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ជា បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ មោហៈ ក៏បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យ បុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(២០៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ឥន្ទ្រិយា សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ។ សង្ខតំ ។ ចក្កន្ទ្រិយំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ ... រូបជីវិតន្ទ្រិយំ កនត្តា-
 រូធានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥវេ សហេតុ-
 កា កាតត្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បដិច្ចវារេ សម្មយុត្តវាសនិសំ ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិកសនិសំ ។

(២០៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិកសនិសំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុត្ថិកៈ បញ្ញាវរៈ

(២០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ... រូបដីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ
នៃកងតារូបទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
មួយអន្លើ ដោយហេតុទាំងនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយសម្បយុត្តវរៈ ក្នុង
បដិច្ចវរៈ ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិតិកសទិសំ ។ បច្ឆា-
ជាតា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
តុកោ ខន្ធវា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស ។

(២០៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២០៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាតិ បុរេជាតិ និងបច្ចុប្បន្នជាតិ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈតិកៈ ។ បច្ចុប្បន្នជាតិ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

វិចីកិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២០០) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ។ បុរេជានំ វិប្ប ឧទ្ធច្ចស-
ហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(២០១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆា-
ជានំ ។ សហជានា វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ នៃមោហៈផង ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង . . . ។ បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាន និងបច្ចាជាន ។
សហជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។
ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ក ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាទំ ។ បច្ឆាជាតា
 ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 វសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ឯកោ
 ខន្ធា ... ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតា ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័
ក្តី មោហៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ។

[២១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តកេ បញ្ញាវិហោ

សហជាតា វិចីតីន្ទាសហកតា ខន្ធា ហោហស្ស
 ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ខន្ធា បុរេ-
 ជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។

(២០៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ឯកោ ខន្ធា តំណាង្គ
 ខន្ធាណំ ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន
 បច្ចយោ វិចីតីន្ទាសហកតា ឯកោ ខន្ធា តំណាង្គ
 ខន្ធាណំ ហោហស្ស ច ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិ-
 ច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កតា ធម្មោ ... តីណី ។

(២០៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកតា ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធាំនឿយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្រា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាំនឿយ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង
នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចំនឿយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
... (បានដល់ពាក្យបុព្វា នឹងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(២១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា វិស្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិ-
 កិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
 កូលោ អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... អនិច្ចតោ ... ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សនិ
 ទិក្ខាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូបាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 ចក្កាយតនំ ... កាយាយតនំ ... វត្ថុ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកានំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតន្ទីកាហេ អាហារហេ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិត្ត្រយំ កដត្តារូបានំ ។

(២០៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ឆម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ឆម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុជ្ជានុប
ទានឡាយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រញា
ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុជ្ជានុបទានឡាយ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ នៃពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបុរេ-
ជាត គឺ (បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ) ចំពោះចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ
. . . ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋ-
ព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយា-
យតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង នៃមោហៈផង
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិញ្ញា-
រាហរ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិត្រ្យ័យ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កដក្ការូបទាំងឡាយ ។

(២១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេ-
ជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ពតោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិញ្ញា ... ទស្សនេន បហាតត្ថ-
ហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ ទស្សនេន បហា-
តត្ថហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ វត្ថុ ភាវនាយ
បហាតត្ថហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស ច
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តកក្ខន្ធាន៍ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ ... ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ត នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង
ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រច្ចា ... ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន៍ឡាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធាន៍ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន៍ឡាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ ។ សហជាតោ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ អារត្ត
 វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្ថុំ អារត្ត វត្ថុ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជានំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ
 អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្ថុំ អារត្ត វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងបុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា-
ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
ឡាយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធាន្តទាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា
ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និង
បុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យៈ ជា
បច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធាន្តទាយ ដែល
ច្រឡំដោយទុច្ច័យៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យៈផង
នៃមោហៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

ស្បែក បហាតព្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

និស្សនេន បហាតព្វហេតុក្កិកេ ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុក្កិកេ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា ... វិចីកិច្ចាសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច
 មោហោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២២២) និស្សនេន បហាតព្វហេតុក្កិកេ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុក្កិកេ ច ធម្មា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុក្កិកេ
 ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ
 វត្ថុន្នំ ។ សហជាតោ និស្សនេន បហាតព្វហេតុក្កិកេ
 ខន្ធា ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ចាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ចាសហ-
 គតា ខន្ធា ច វត្ថុ ច មោហស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ វិចីកិច្ចាសហគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច បុរេជាតស្ស វត្ថុស្ស កាយស្ស

ទស្សនៈ បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី
 មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(២២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី (ជា
 បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត អាហារ
 និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធាវិជ្ជា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈក្តី មហាក្ខត្តិវិជ្ជា ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 វិជ្ជា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធ
 វិជ្ជា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបវិជ្ជា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) សហ-
 ជាត គឺ ខន្ធាវិជ្ជា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធាវិជ្ជា ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាដាតា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច កតត្ថិកាភោ អាហារោ
 ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាដាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច រូប-
 ដីតិទ្រ្គិយត្ថ កតត្ថាវចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតំ ចុវេដាតំ ។ សហ-
 ដាតា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធវា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធជំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា ... វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ
 ខន្ធវា ច មោហោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធជំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានត្ថា វចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា
 ច មោហោ ច ... ។

(២២៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី កតាឡើងវិញហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) បច្ចាជាត គឺ
ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី រូបដីវិត្តន្ត្រិយ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំនឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី
ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី ... ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហេ

ភាវនាយ . . . ។ សង្ខត្តំ ។ តិស្សោ បញ្ញា ទស្សនេន នយេន វិភង្គិតា ។ ឧទ្ធច្ឆន្តំ និយាមេតតំ ។

ឥន្ទ្រិតអវិភង្គប្បហា ។

(២២៥) ហេតុយា ឯកាទស អារម្មណេ ឯកវីស អនិបត្តិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្តរេ សត្តរស សហជានេត សត្តរស អត្តាមតោ ឯកាទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកវីស បុរេជានេត បញ្ច បច្ឆាជានេត បញ្ច អាសេវនេ សត្តរស កក្កេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្តន្ទ្រិយេ សត្ត នាយេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ វេ អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា សត្តរស វិភតេ សត្តរស អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៦) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណញ្ញច្ចយេន បច្ចយោ សហជានញ្ញច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយញ្ញច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចករៈ

ដោយការវិនា . . . ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ប្រសា ៣ យ៉ាង បណ្ឌិត
គប្បីចែកតាមទស្សន៍យ ។ ពាក្យថាទទួលៈ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។

ចប់ នត្តិវិភក្តអវិភក្តប្បថ្មីយ ។

(២២៥) ក្នុងហេតុប្បថ្មីយ មានវារៈ ១១ ក្នុងការមូលប្បថ្មីយ
មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បថ្មីយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បថ្មីយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បថ្មីយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បថ្មីយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថាមតាប្បថ្មីយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បថ្មីយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បថ្មីយ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតប្បថ្មីយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បថ្មីយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បថ្មីយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងកម្មប្បថ្មីយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បថ្មីយ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បថ្មីយ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីយប្បថ្មីយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បថ្មីយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បថ្មីយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បថ្មីយ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បថ្មីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បថ្មីយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បថ្មីយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិភតប្បថ្មីយ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអវិភតប្បថ្មីយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបថ្មីយ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការមូលប្បថ្មីយ
ជាបថ្មីយ ដោយសហជាតប្បថ្មីយ ជាបថ្មីយ ដោយឧបនិស្សយប្បថ្មីយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្ត៖

(២២៧) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣០) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការ-
ម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិព

[២៣១] ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ឆន្ទោ
នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បន្ទាដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣២] ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ឆន្ទោ
ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស ប នេវ ឧស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ប ឆន្ទស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៣៣] ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ឆន្ទោ
ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ប នេវ ឧស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ប ឆន្ទស្ស អា-
រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៤] នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ឆន្ទោ នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្ថហេតុកស្ស ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន

ទស្សនេន បហោតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការ-
ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ទស្សនៈ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អាវច្ឆណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៩) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាវច្ឆណា-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វេទ សហជាតំ
បុរេជាតំ មិស្សកតំ អត្ថំ ចាលីយំ កាតតំ កណៈ-
នាយ ឧបនាវត្តា កណោតតំ ។

(២៤០) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច
ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែលតាំងនៅ
ក្នុងការប្រឡំគ្នា រមែងមាន ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាម (ឲ្យដូច)
ក្នុងបាលី បណ្ឌិត គប្បីពិចារណាហើយរាប់ (តាមលំដាប់) នៃការរាប់ ។

(២៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥតាបិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា អត្ថំ ផាលិយំ នត្ថំ កណោន្តេន
ឧបដាវេត្វា កណោតតំ ។

[២២០] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥតាបិ
សហជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថំ ផា-
លិយំ ន កាតតំ ។

[២២២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ ពួកការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
រមែងមាន ក្នុងទីនេះដែរ មិនមាន ក្នុងបាលីទេ បណ្ឌិត កាលរាប់
គប្បីពិចារណាហើយរាប់ចុះ ។

(២៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែល
ជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ បណ្ឌិត កុំគប្បីធ្វើ ដូចក្នុងបាលី
ឡើយ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ឧបនិស្សយេប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ ឥធាបិ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថំ ។

[២២៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥធាបិ អារម្មណឧបនិស្សយា អត្ថំ ។

[២២៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច 'នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ឧបនិស្សយេប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។

[២២៦] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ
ដែលជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនា . . . បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្ន
អាហារ និងតន្ត្រី ។ ការម្សឺណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង
ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាត្តិ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយ
ការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥនាបិ សហ-
ជានំ បុរេជានំ អត្ថំ យេ តេ បញ្ញា ន លិខិតា
តេ ចាលិយំ កណ្តោន្តានំ ព្យញ្ជនេន ន សមេន្តិ
តេ ចាលិយំ ន លិខិតា កណ្តាជានា ចាកដា ហោន្តិ
យនិ សំសយោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមេ អត្ថប្បច្ចយេ
បេក្ខិតតំ ។

(២២៧) នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណេ ន-
អនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជានេ
នអនាមតោ ធម៌ស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជានេ
នបច្ចាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
ហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមគ្គេ នសម្មយុត្តេ
នវិប្បយុត្តេ នោអត្ថិយា នោនត្ថិយា នោវិកតេ នោ-
អវិកតេ សព្វត្ថ ឯកវីស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២២៨) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯកា-
នស . . . នអនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេតប្បច្ច័យ ក៏
 មាន ក្នុងទីនេះដែរ ពួកប្រស្នាណា ដែលលោកមិនបានសរសេរហើយ
 ពួកប្រស្នានោះ មិនសមដោយព្យញ្ជនៈ របស់លោកកាលរាប់ក្នុងបាលី
 ពួកប្រស្នានោះ លោកមិនបានសរសេរទុកក្នុងបាលីទេ តែការរាប់ ក៏
 រមែងប្រាកដ បើសេចក្តីសង្ស័យកើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីពិនិត្យមើល
 ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ ដែលជាអនុលោមចុះ ។

(២៤៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណៈ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ
 ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអត្រាប្បច្ច័យ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
 ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអា-
 ហារប្បច្ច័យ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ ក្នុង
 នោនត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
 ទាំងអស់ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយៈ ។

(២៤៨) ក្នុងនការម្មណៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ

វស្សានេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ឯកាទស នម្ពាមញ្ញ តីណី នធិស្សយេ នប្ប-
 រេវាតេ នបច្ឆាវាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ
 នអាហារេ នវ្រ្ម័យេ នឈានេ នមត្តេ ឯកាទស
 នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ បញ្ច នោនត្ថយា
 ឯកាទស នោវិគតេ ឯកាទស ។ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២២៩) នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកវីស ...
 អនិបត្តយា នស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្តរេ
 សត្តរស សហវាតេ សត្តរស អញ្ញាមញ្ញ ឯកា-
 ទស និស្សយេ សត្តរស ធិស្សយេ ឯកវីស
 ប្បរេវាតេ បញ្ច បច្ឆាវាតេ បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
 រស កម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
 វ្រ្ម័យេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្ប-
 យុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ នវំ អត្ថយា សត្តរស

ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ក្នុងនអាសវនប្ប-
 ច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ ក្នុង
 នត្រ័យប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(២៤៩) ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នត្ថិយា សត្វរស វិភត្តេ សត្វរស អវិភត្តេ សត្វ-
រស ។ ឯវំ គណេតវំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកំ នវមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនត្ថប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ក្នុង
 អវិគតប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ ទី ៩

អាចយកមិត្តិកំ

បដិប្បិវា

(២៥០) អាចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប អាចយកមិត្តិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកមិត្តិ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធព បដិប្ប ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អាចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយកមិត្តិណា-
 បចយកមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយ-
 កមិត្តិ ខន្ធព បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកមិត្តិ
 ធម្មំ បដិប្ប អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិណាបចយ-
 កមិត្តិ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកមិត្តិ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធព បដិប្ប ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ។

(២៥១) អបចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប អបចយ-
 កមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អបចយកមិត្តិ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធព បដិប្ប
 ទ្វេ ខន្ធា ។ អបចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយ-
 កមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អបចយកមិត្តិ ខន្ធព បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាបយគាមិភិក្កៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
 ស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដែលដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយេតាមី ច នេវចយេ-
តាមី នាបចយេតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
អបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(២៥២) នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវចយេតាមីនាប យេតាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ...
បដិសន្ធិក្ខណោ នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
... ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២៥៣) អាចយេតាមីញ្ច នេវចយេតាមីនាប-
ចយេតាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវចយេតាមីនាបចយេ-
តាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយេតាមី
ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវ
ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ព ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់ នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២
... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហា-
ក្ខត ព អាស្រ័យមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២៥៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវាហ

អបចយកាមិត្តា នេវាចយកាមិតាប យកាមិត្តា ធម្មំ
បដិច្ច នេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បជ្ឈយោ អបចយកាមី ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៥៤) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បជ្ឈយោ អាចយកាមី ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៥៥) អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បជ្ឈយោ អបចយកាមី
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៥៦) នេវាចយកាមិតាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណប្បជ្ឈយោ នេវាចយកាមិតាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ... បដិសន្ធិ-
ក្កណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។

(២៥៧) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បជ្ឈយោ តីណី ។ ...
អបចយកាមិ ធម្មោ ... អធិបតីប្បជ្ឈយោ តីណី ។

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
 ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធ ២ ...
 ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យបុព្វា
 និធិវិសជ្ឈនា) ពាលើក ។ ... ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ...
 ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យបុព្វា និធិវិសជ្ឈនា) ពាលើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតា-
 មីនាបចយតាមី ធម្មោ ... ឯកំ ។ បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ។ បេ ។
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។
 អាចយតាមីញ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមីញ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អនិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយតាមីញ នេវាច-
 យតាមីនាបចយតាមីញ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមី ធម្មោ ... អនិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមី
 ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៨] អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
 ធម្មោ ... អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សទ្ធម្មំ មហាក្កតា កាតញ ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានម្បិ កេតតារូបម្បិ ឧបា-
 ទារូបម្បិ នត្ថំ ។ និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កេត្តប្បច្ច-
 យា វិភាគប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... មិនដល់នូវការមិនសន្សំ បានដល់
 វារៈ ១ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ មហាក្ខត៣ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត១ ។ រេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ... ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ឯមហាក្ខតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី កដត្តារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី មិនមាន ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យទេ ។
 ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ទេវនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
 វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិហ

ឈរ ឧប្បជ្ជយា មក្កប្បជ្ជយា សម្បយុត្តប្បជ្ជយា វិប្ប-
យុត្តប្បជ្ជយា អត្ថិប្បជ្ជយា ធន្ថិប្បជ្ជយា វិភត្តប្បជ្ជយា
អវិភត្តប្បជ្ជយា ។

[២៥៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណិ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ ស-
ហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ ភីណិ បុរជាតេ ភីណិ អាសេវនេ ភីណិ
កម្មេ នវ វិចាតេ ឯតំ អាហារេ នវ វេទ្យន្តរេ
នវ ឈរនេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ ធន្ថិយា ភីណិ វិភតេ ភីណិ
អវិភតេ នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២៦០] អាចយកមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយកមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បជ្ជយា វិចិត្តិក្កាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិក្កាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អាចយកមកគិត: បដិច្ចវារ:

ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិ-
ប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(២៥៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអារាមនិស្សប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
គម្រន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធាវិជ្ជា
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២៦១) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ច-
 យា អហេតុកំ នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ... ពាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។

(២៦២) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតា-
 មីនា បចយតាមី ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អា-
 ចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៣) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នអារម្ម-
 ណប្បច្ចយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ នូវ
 ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . .
 អាហារសមុជ្ជាន . . . ទត្ថសមុជ្ជាន . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(២៦២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ

អាចយកមិត្តភក្តិ បដិច្ចវារ

ឯកំ មហាក្សត្រ ... តាហ៍រំ ... អាហារសម្បជ្ជានំ ...

ឧត្តសម្បជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្វានំ ... ។

(២២៤) អាចយកមិត្តភក្តិ នេភចយកមិត្តភក្តិ
កាមិត្តភក្តិ ធម្មំ បដិច្ច នេភចយកមិត្តភក្តិ
ធម្មានំ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អាចយកមិត្តភក្តិ ទន្ធទ
មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ឧត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២៥) អបចយកមិត្តភក្តិ នេភចយកមិត្តភក្តិ
យកមិត្តភក្តិ ធម្មំ បដិច្ច នេភចយកមិត្តភក្តិ
ធម្មានំ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អបចយកមិត្តភក្តិ ទន្ធទ
មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ឧត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២៦) អាចយកមិត្តភក្តិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយកមិត្តភក្តិ
ធម្មានំ ឧប្បជ្ជតិ នអតិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ អប-
ចយកមិត្តភក្តិ ធម្មំ បដិច្ច អបចយកមិត្តភក្តិ ធម្មានំ ឧប្បជ្ជតិ
នអតិបតិប្បច្ចយា អបចយកមិត្តភក្តិ ទន្ធទ បដិច្ច អប-
ចយកមិត្តភក្តិ អតិបតិ ។ នេភចយកមិត្តភក្តិ
ធម្មំ បដិច្ច នេភចយកមិត្តភក្តិ ធម្មានំ ...

អាចយោគាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុជ្ឈាន . . . ឧត្តសមុជ្ឈាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(២៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
មហាក្ខតាវាឡាយផង ។

(២៦៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង
មហាក្ខតាវាឡាយផង ។

(២៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិង
វិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកធិបតីប្បច្ចយា នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្កនំ ... តាហិរំ ... ។ សន្និទ្ធា ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កនំ ... ។

(២៦៧) អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយ.
 តាមីត្វា ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មោ ... នកធិបតីប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធេ ប
 មហាក្កតេ ប បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៨) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតា.
 មីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នកនន្តរប្បច្ចយា នសម-
 នន្តរប្បច្ចយា នកញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យា នបុរេជានប្បច្ចយា កុសលត្ថិតាសនិសា សត្ត
 បញ្ញា ។ នបច្ឆាជានប្បច្ចយា ។

(២៦៩) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នអាសេវនប្បច្ចយា តីណិ ។ អបចយ-
 តាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ អា-
 ស្រ័យ វត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

.(២២៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងន-
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ប្រសាទាំង ៧ (នេះ) ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្ថិកៈ
 ដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បុច្ឆា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

ឧប្បន្នតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អបចយតាមី. ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវចយតាមីនាបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី
 ឆម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា ឯកា បញ្ញា ។ សព្វ
 មហាក្កតា កាតញ្ច ។

(២៧០) អាចយតាមីញ្ច នេវចយតាមីនាបចយ-
 តាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី
 ឆម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយ-
 តាមីញ្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ ឧប្បន្នតិ នអាសេ-
 វនប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧១). អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយ-
 តាមី ឆម្មោ ឧប្បន្នតិ នកក្ខប្បច្ចយា អាចយតាមី
 ខន្ធ បដិច្ច អាចយតាមី បេតនា ។ អបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយតាមី ឆម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរណាសេវនប្បច្ច័យ បាន
ដល់បញ្ញា ១ ។ មហាក្ខត្តតាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនរណាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហា-
ក្ខត្តតាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណា-
សេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខត្តតាំងឡាយផង ។

(២៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច អបចយ-
តាមី ចេតនា ។ នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នកម្ម-
ប្បច្ចយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច
នេវចយតាមីនាបចយតាមី ចេតនា ពាហំ ... អា-
ហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

(២៧២) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិ
នត្ថិ ។ បេ ។ នអាហារប្បច្ចយា នស្រ្តីយប្បច្ចយា
នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ។ នោនត្ថប្បច្ចយា នោវិ-
គតប្បច្ចយា ។

(២៧៣) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតីយា ធ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ឈាន . . . ឧត្តសមុជ្ឈាន មហា-
 ភូត ១ . . . ។

(២៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ដ៏
 បរិបូណ៌ មិនមានទេ ។ បេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រ្តិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ
 និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៧៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការមូលា-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អាចយកមិត្តិក បដិច្ចវិក

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
 សត្ត នកក្កេ ភីណី នវិចានេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នស្រ្ទិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា
 បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយំ ។

(២៧២) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ បញ្ច ...
 នអធិបតិយា ន នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
 នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ
 សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ សត្ត នកក្កេ
 ភីណី នវិចានេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយំ ។

អាចយកាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនបុរេជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនកាសេវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកាហារប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ័យប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនោវិគតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(២៧២) ក្នុងនការម្មណប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនទេវនិស្សយប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកាសេវនប្បជ្ជយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ . . .

អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ច-

មញ្ចា និស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កកម្មេ ទ្វេ

វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ

ទ្វេ មគ្គេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិយា

នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុយោនុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសនិសោ ។

បច្ចុយវារោ

(២៧៦) អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមី

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី ឯកំ ទន្ធិ

បច្ចុយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ បច្ចុយា ទ្វេ ទន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៧៥) ក្នុងការមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអញ្ញាញប្បច្ច័យ
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអាលេសវនប្បច្ច័យ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បបូយវារៈ

(២៧៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

អរិយធម៌ភ្នំពេញ បច្ចុប្បន្ន

អាចយកមក ដង្ហែ បច្ចុប្បន្ន លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន-
 កម្ម ឆ្នាំ... ហេតុប្បដ្ឋាន អាចយកមក ខ្សែ
 បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសម្បជាន់ រូប ។ អាចយកមក ដង្ហែ
 បច្ចុប្បន្ន អាចយកមក ច លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន
 ច ឆ្នាំ... អាចយកមក ឯក ខ្សែ បច្ចុប្បន្ន តយោ
 ខណ្ឌ ចិត្តសម្បជាន់ រូប ខ្សែ ខ្សែ... ។ អបច-
 យកមក ដង្ហែ បច្ចុប្បន្ន... ត្រឹម ។

(២៧៧) លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន ដង្ហែ បច្ចុ-
 ប្បន្ន លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន ឆ្នាំ... ហេតុ-
 ប្បដ្ឋាន លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន ឯក ខ្សែ
 បច្ចុប្បន្ន តយោ ខណ្ឌ ចិត្តសម្បជាន់ រូប ខ្សែ
 ខ្សែ... បដិសន្ធិគ្រួសារ ខ្សែ បច្ចុប្បន្ន វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចុប្បន្ន ខណ្ឌ ឯក មហាភូត បច្ចុប្បន្ន វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន
 លោកយកមកនាបច្ចុប្បន្ន ខណ្ឌ ។ លោកយកមក-
 នាបច្ចុប្បន្ន ដង្ហែ បច្ចុប្បន្ន អាចយកមក ឆ្នាំ...
 ហេតុប្បដ្ឋាន វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អាចយកមក ខណ្ឌ ។

អាចយោគីត្តិកៈ បច្ច័យវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុ-
 ប្ប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំក្តី (ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំក្តី) ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គឺ ខន្ធ ពា ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធ
 ២ . . . ។ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . (បានដល់
 ពាក្យបុច្ឆាននិវាសន្តរា) ពា លើក ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 នឹងខន្ធ ២ . . . វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ខន្ធចាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
តាមី ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា ។
នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
មី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . វត្ថុំ
បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
បច្ចយា អបចយតាមី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
ច ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា មហា-
ក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧៨] អាចយតាមីត្វ នេវាចយតាមីនាបចយ-
តាមីត្វ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុ-
ប្បច្ចយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុត្វ បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាចយតាមីត្វ នេវាចយ-
តាមីនាបចយតាមីត្វ ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមីនា
បចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមី
ខន្ធា ច មហាក្សតេ ក បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្តាងឡាយផង ។

អាថយតាមិត្តិកេ បច្ចយវិកេ

អាថយតាមិត្តា នេភិថយតាមិតាបថយតាមិត្តា ឆម្ម័
 បច្ចយា អាថយតាមិ ថ នេភិថយតាមិតាបថយតាមិ
 ថ ឆម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាថយតាមិ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ . . .
 អាថយតាមិ ខន្ធទេ ថ មហាភូតេ ត បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អបថយតាមិត្តា នេភិថយតាមិតា-
 បថយតាមិត្តា ឆម្ម័ បច្ចយា អបថយតាមិ ឆម្មា . . .
 តីណិ ។

(២៧៧) អាថយតាមិ ឆម្ម័ បច្ចយា អាថយតាមិ
 ឆម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ អាវច្ឆណាប្បដ្ឋយា អាថយតាមិ ឯកំ
 ខន្ធទ័ បច្ចយា ។ អបថយតាមិ ឆម្ម័ បច្ចយា . . . ឯកំ ។

(២៧៨) នេភិថយតាមិតាបថយតាមិ ឆម្ម័
 បច្ចយា នេភិថយតាមិតាបថយតាមិ ឆម្មា . . .
 នេភិថយតាមិតាបថយតាមិ ឯកំ ខន្ធទ័ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ . . . បដិសន្ធិក្កណោ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង រក្ខតផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុប តាំង
 ផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្តាតាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង ... (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និន្ទវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ តាំងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... បានដល់វារៈ ១ ។

(២៨០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធាន្តរាយ តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ តាំងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 នេកេនយតាមីនាបនយតាមី ខន្ធា ។ នេកេនយតាមី-
 នាបនយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អាចយតាមី ខន្ធា ។ នេកេនយតាមី-
 នាបនយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អបនយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អបនយតាមី ខន្ធា ។

(២៨០) អាចយតាមីញ្ច នេកេនយតាមីនាបនយ-
 តាមីញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ... អាច-
 យតាមី ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨២) អបនយតាមីញ្ច នេកេនយតាមីនាបនយ-
 តាមីញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អបនយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បច្ចុយា អបនយតាមី ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨៣) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
សន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បថ្នយ បានដល់វារៈ ៣ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវាពេ

អបចយកាមី តីណិ ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ... នេវាចយកាមី ឯកំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាច-
 យកាមីនាបចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាបច-
 យកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... ។
 ឥនាបិ យដនា ហេតុសទិសា ។

[២៨៤] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរឫប្បច្ចយា សមនន្តរឫប្បច្ចយា
 សហជាតឫប្បច្ចយា តីណិ ។ អបចយកាមី តីណិ ។
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... សហជាតឫប្បច្ចយា នេ-
 វាចយកាមីនាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច វុបំ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-
 កូណោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ចក្ខុយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា ។
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយ-
 កាមី ធម្មោ ... សហជាតឫប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 សព្វេ យដនា កាតញ្ច ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ គឺ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ
 ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ... ។ តំណ ក្នុងទីនេះ ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យដែរ ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និង
 សហជាតប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិន
 សន្សំ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 (ពឹងផ្អែក) នឹងមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុញ ពឹង
 ផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ តំណ ចាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(២៨៥) អបចយតាមី ធម្មំ . . អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
 ទិស្សយប្បច្ចយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ច-
 យា អាសេនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា
 អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គ-
 ប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
 ប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២៨៦) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ សត្ត
 អធិបតីយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តរស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត ទិស្សយ
 សត្តរស ឧបទិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេ-
 នេ សត្ត កម្មេ សត្តរស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្តរស សម្ម-
 យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស
 នត្ថិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៨៥) តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

ព្រោះអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ភាវសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារ-
ប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្សឺណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងភាវសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះ ។

អាថយតាមភ្លឺកេ បច្ចុយរំពេ

(២៨៧) អាថយតាមី ឆម្មំ បច្ចុយា អាថយតាមី
 ឆម្មោ ឱប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចុយា វិចិត្តាសហគតេ
 ឱទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បច្ចុយា វិចិត្តាសហគតោ
 ឱទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នេវចយតាមីនាបចយ-
 តាមី ឆម្មំ បច្ចុយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ
 ... នហេតុប្បច្ចុយា អហេតុកំ នេវចយតាមីនាប-
 ចយតាមី ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា តយោ ខន្ធ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អហេតុកប្បជ្ឈសន្និ-
 ក្កលោ ។ សន្និគំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចុយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កា-
 យាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 អហេតុកា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ ។
 នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មំ បច្ចុយា អាថយ-
 តាមី ឆម្មោ ... នហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចិត្ត-
 ាសហគតោ ឱទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

[២៨៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវ័ន្យាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុដ្ឋានបុគ្គ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពឹងផ្អែក) នឹង
 មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 ចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ខន្ធាវ័ន្យាយ
 ជាអហេតុកៈ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៨) អាចយតាមិកា នេវាចយតាមិណាបចយ-
តាមិកា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ... នហេ-
តុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ
ច វត្ថុកា បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
គតោ មោហោ ។

(២៨៩) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
តាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ បដិច្ចវាសនិសំ ។

(២៩០) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
មិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណា ។
អបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ ...
នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមិ ខន្ធ បច្ចយា អប-
ចយតាមិ អធិបតិ ។ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ
ធម្មំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ចក្កាយតនំ បច្ចយា
ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ... វត្ថុ បច្ចយា នេវា-
ចយតាមិណាបចយតាមិ ខន្ធ ។ នេវាចយតាមិណា-
បចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រញា ។ ពាក្យនេះ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។

(២៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ព្យា
លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតី ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ។ (តឹងផ្អែក) នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹង
ចក្ខុយតនៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (តឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ ...
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ...

អាចយតាមិត្តិកេ បច្ចយវិកេ

នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
 តាមី ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 បចយតាមី អធិបតិ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមី ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧០) អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មោ ... នអ-
 ធិបតិប្បត្តយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុត្វា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា... ។ អាចយតា-
 មីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... អាចយតាមី
 ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ . . . ។
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្ថា ធម្មំ
បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
ច ធម្មា ... អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធាត្ថំ វត្ថុត្ថា
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធា ខន្ធា ... អាចយតាមី
ខន្ធា ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩២) អបចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនាបច-
យតាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មា ...
នអធិបតីប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា ច វត្ថុត្ថា
បច្ចយា អបចយតាមី អធិបតី ។ នអនន្តវប្បច្ចយា
នសមនន្តវប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយា នបុរេជានប្បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសា សត្ត
បញ្ញា ។ នបច្ឆាជានប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។

(២៩៣) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាច-
យតាមី ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា តីណី ។
អបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមីនាប-
ចយតាមី ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា អបច-
យតាមី ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹង
ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវិជ្ជាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង មហាក្សត្រចាំឡាយផង ។

(២៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតី
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវិជ្ជាយ ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំផង វត្ថុផង ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
នអត្យាមត្យាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ បញ្ចា
៧ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ (នេះ)
ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវិជ្ជាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវាពេ

នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចយា កាយាយតនំ
 បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា
 អាចយកាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាប-
 ចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ច នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អាច-
 យកាមី ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩៤) អាចយកាមីត្ថុ នេវាចយកាមី-

នាបចយកាមីត្ថុ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី
 ធម្មោ . . . អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុត្ថុ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាច-
 យកាមីត្ថុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមីត្ថុ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ ច្បងវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ ពឹង
 ផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ពឹងផ្អែកនឹង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ... ព្រោះនការសន្សំច្បង គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 មហាក្ខត្តចាំងឡាយ ។

(២៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនា-
បចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវា-
ចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . អាចយតាមី
ឯតំ ខន្ធត្វា វត្ថុត្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធ ខន្ធ
ច វត្ថុត្វា បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ
ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្វា
នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា នេវាច-
យតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា
អបចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩៥) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ
បច្ចយា អាចយតាមី ចេតនា ។ អបចយតាមី ធម្មំ
បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា
អបចយតាមី ខន្ធ បច្ចយា អបចយតាមី ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ផង នឹងមហាក្ខតចាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២
ផង វត្ថុផង ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត
ចាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនគរសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(២៩៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។
ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវិហ

នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្ប្បច្ចយា នេវា-
 ចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ធ បច្ចយា នេវាចយកា-
 មីនាបចយកាមី ចេតនា វាហិវំ ... អាហារសម្មដ្ឋា-
 នំ ... ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្ប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ...
 នកក្ខប្ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។

(២៩៦) អាចយកាមីញ នេវាចយកាមីនាបចយ-
 កាមីញ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... ន-
 កក្ខប្ប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា
 អាចយកាមី ចេតនា ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុប្បន្នៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ទត្ថ-
 សមុជ្ជាន . . . ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៩៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២៩៧) អបចយតាមិញ នេវាចយតាមិណាបចយ.

តាមិញ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ . . .
នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមិ ខន្ធន វត្ថុញ បច្ច-
យា អាចយតាមិ ចេតនា ។

(២៩៨) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ
ធម្មោ . . . នវិហាកម្មប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ កាតតំ ។
បដិសន្ធិក្ខណោ នត្ថំ ។

(២៩៩) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា
នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នអាហារ-
រាជ្យច្ចយា ពាហិរំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។

(៣០០) . . . នវត្ថុយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
មហាក្កតេ បច្ចយា រូបដីវិត្ថុយំ ។

(៣០១) . . . នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អ-
សញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
កាយាយតនំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២៩៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាតុឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង ។

(២៩៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ (គ្រប់
បទពាំងអស់) ។ (អាចយគាមិធម៌) មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។

(២៩៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . .
របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៣០០) . . . ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . រូបជីវិតន្ទ្រិយ ពឹងផ្អែកនឹងមហា-
ក្ខត្តពាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៣០១) . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ (ពឹងផ្អែក)
នឹងពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ . . . ។

អាថយនាមិត្តិកេ បច្ចយវិព

[៣០២] ... នមត្ថប្បច្ចយា អហេតុកា នេវា-
 យតាមីនាបធិយតាមី ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្វានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ ... ចត្វាយតនំ បច្ចយា ចត្ត-
 វិការណំ កាយាយតនំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 ហេតុកា នេវាធិយតាមី ... នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវាសនិសំ វីណិ ។
 លោនត្ថិប្បច្ចយា លោវិតតប្បច្ចយា ។

[៣០៣] នហេតុយា ចត្តាវិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ សត្វ
 នបច្ឆាជាតេ សត្វាស នអាសវនេ ឯកាទស
 នកម្មេ សត្វ នវិចារកេ សត្វាស នអាហារេ ន-
 វត្ថុយេ នឈានេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ វីណិ លោនត្ថិយា លោវិតតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ច័យវារៈ

(៣០២) ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 មហាភូត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុ-
 យតនៈ (កាយវិញ្ញាណ) ពឹងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (វារៈនៃបច្ច័យ និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគត-
 ប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នក្ខតាមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងន-
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហា-
 រប្បច្ច័យ នតន្ត្រីយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៣០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ច-
 មញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសវនេ ឯកាទស នកម្មេ
 សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ ។

(៣០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សបាជាតេ អញ្ចមញ្ញោ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរោជាតេ អាសវនេ កម្មេ ចត្តារិ
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ
 ចត្តារិ មត្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិយា
 នត្ថិយា វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនីយានុលោមំ ។

បច្ឆយវារោ សមត្តោ ។

និស្សយវារោ បច្ឆយវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បញ្ញាស

(៣០៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសម-
 នន្តរប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បញ្ញាសៈ ។

(៣០៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពា-
 ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អា-
 សវនប្បច្ច័យ និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនត្រៀមប្បច្ច័យ និងនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ និងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារវេទ

(៣០៦) អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមី ឯកំ
ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទេ សំសង្ខារោ ។

(៣០៧) អបចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អបចយ-
តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយតាមី
ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទេ ... ។

(៣០៨) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ សំ-
សង្ខារោ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នេវា-
ចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ ... ។

(៣០៩) អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អាចយ-
តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវច្ចុណប្បច្ចយា អធិបតីប្ប-
ច្ចយា អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជា-
តប្បច្ចយា អត្តាមត្តាប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា អាសវានប្បច្ចយា
កុម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារាប្បច្ចយា ឥន្ទ្រ-
យប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា
វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សំណួរ:

(៣០៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៣០៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(៣០៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៣០៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ អធិបតិប្បដ្ឋយ
អនន្តប្បដ្ឋយ សមនន្តប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ អញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ តន្ត្រីយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ
មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ នត្ថិប្បដ្ឋយ
វិតតប្បដ្ឋយ និងអវិតតប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ អធិប-
 តិយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អនាមតោ
 ធិស្សយេ ឧបធិស្សយេ បុរជានេ អាសេវនេ កម្មេ
 សព្វត្ថ តីណិ ។ វិហាកេ ឯតំ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ
 អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៣០១] អាចយតាមី ធម្មំ សំសដ្ឋោ អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ វិចិ-
 ត្តិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៣០២] នេភចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេភចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... ន-
 ហេតុប្បច្ចយា អហេតុតំ នេភចយតាមីនាបចយតាមី
 ឯតំ ខន្ធំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ...
 អហេតុកម្មនិសង្ខត្តណោ ... ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣១០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 អធិបតិប្បដ្ឋយ អនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្តរប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ
 អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ
 អាសេវនប្បដ្ឋយ និងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ទាំងអស់ ។ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 គំន្រ្ទិយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថប្បដ្ឋយ នត្ថប្បដ្ឋយ វិគតប្បដ្ឋយ និងអវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣១១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៣១២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

អាថយតាមិក្ខិកេ សំសង្ការិកេ

(៣០៣) អាថយតាមិ ធម្មំ សំសង្ការិ អាថយ-
តាមិ ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បដ្ឋយា នបុរេវាតប្បដ្ឋយា
នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអាសេវនប្បដ្ឋយា អាថយតាមិ
ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការិ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

(៣០៤) នេវាថយតាមិណាថថយតាមិ ធម្មំ
សំសង្ការិ នេវាថយតាមិណាថថយតាមិ ធម្មោ . . .
នអាសេវនប្បដ្ឋយា នេវាថយតាមិណាថថយតាមិ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការិ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . នកម្មប្បដ្ឋយា
នវិហាកប្បដ្ឋយា នឈានប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា
នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(៣០៥) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ភីណិ
នបុរេវាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ ភីណិ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ភីណិ នវិហាកេ ភីណិ នឈានេ ឯកំ
នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ សំសង្ការៈ

(៣១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនេកភិបត្តិប្បច្ច័យ នបុរេជាតិប្បច្ច័យ នបច្ឆាជា-
 តិប្បច្ច័យ និងនិរោធិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធល ។

(៣១៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនិរោធិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធខន្ធមាយ ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . .
 ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣១៥) ក្នុងនេកភិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងនេកភិបត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរោធិប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចដ្ឋានំ

[៣០៦] ហេតុប្បច្ចយា នអនិបត្តិយា តីណី ...

នបុរេជានេ តីណី នបច្ឆាជានេ តីណី នអាសេវនេ
ទ្វេ នកម្មេ តីណី នវិចារេ តីណី នវិប្បយុត្តេ
តីណី ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចដ្ឋានំ ។

[៣០៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ...

អនន្តេរ សមនន្តេរ សហជានេ អញ្ញាមញ្ញេ និស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសេវនេ កម្មេ សព្វត្ថ
ទ្វេ ។ វិចារេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ វេទ្ខិយេ ទ្វេ
ណានេ ទ្វេ មក្កេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ
អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
កណោតតំ ។

បច្ចដ្ឋានានុលោមំ ។

សំសង្ករិកេ ។

សម្បយុត្តវិកេ សំសង្ករិកសនិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣១៦) ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៣១៧) ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អតាមតាប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសវនប្បច្ច័យ
 នឹងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ទាំងអស់ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងតន្ត្រីប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ
 វិតតប្បច្ច័យ អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវិវាទ ។

បញ្ញាវិពា

(៣០៨) អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(៣០៩) អាចយកាមី ឆម្មោ នេវាចយកាមីនា-
បចយកាមីស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អាចយកាមី ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣១០) អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
ច នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ច ឆម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣១១) អបចយកាមី ឆម្មោ អបចយកាមីស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៣១៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣១៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់ព្រះនៃច្បា
និន្ទិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣២២] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ នេ-
 វាចយតាមីនាបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយតាមី-
 នាបចយតាមី ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៣] អាចយតាមី ឆម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អាវម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ធាតុ
 សីលំ សហនិយេត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ យាមា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា យានំ បច្ចវេក្ខតិ សេត្វា បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ សេត្វា វា បុដ្ឋ-
 ជ្ជនា វា អាចយតាមី ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អាវត្ត
 វាតោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣២២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកងត្ថារូបទាំងឡាយផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៣២៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន
 សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវបុព្វកម្មនោះ ពិចារណានូវបុព្វកម្ម
 ទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន
 ហើយពិចារណា នូវឈាន (ចំណែកខាង) សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ហើយ ពិចារណា
 នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានសង្កត់សង្កិនហើយ ស្គាល់នូវកិលេស
 ទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី
 បុប្ផន៍ទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រាវព្វ នូវអំពើនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋី... វិចិត្តិចា... ទទួលច្នៃ...

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយ
តាមិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អាតាសានញ្ញាយត-
នកុសលំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនកុសលស្ស អាម្ពណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាតិញ្ញាយតនកុសលំ នេរ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលស្ស អាថយតាមិ ឧត្តា
នន្តិវិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាតិម្ហបកញ្ញាលាស្ស អនា-
គតំសញ្ញាលាស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២២) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
នាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អរហា បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
សមុទាចិណ្ឌោ កិលេសេ ជានាតិ អាថយតាមិ
ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ថតោ វិបស្សនិ
ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិត្តសមដ្ឋិស្ស
ចិត្តំ ជានាតិ សេក្ខា វា បុដ្ឋជ្ឈនា វា អាថយ-
តាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ថតោ វិបស្សនិ
កុសលេ និរុទ្ធ វិជាកោ តទារម្ពណតា ឧប្បជ្ឈតិ

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ទោមនស្ស កើតឡើង លោកទាំងនោះ រមែងដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយ-
 ញាណ អាកាសានញ្ជាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ជាយត-
 នកុសល ដោយការមូណប្បច្ច័យ អាកាសញ្ជាយតនកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនេវសញ្ញានាសញ្ជាយតនកុសល ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិវិធាញ្ជាយតនកុសល នៃចេតោបរិយញ្ជាយតនកុសល
 នៃវាសានុស្សតិញ្ជាយតនកុសល នៃយថាភម្មបគញ្ជាយតនកុសល នៃអនាគតសញ្ជាយតនកុសល
 ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៣២២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការមូណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបានហើយ
 ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន ឃើញ
 ច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ ជាអនត្តា ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ជាយតនកុសល ខន្ធទាំងឡាយ
 ក្នុង បុថុជនទាំងឡាយក្នុង រមែងឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា កាល
 បើកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះតទាម្បណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ធ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ដោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អកុសលេ និរុទ្ធ
 វិហាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ អាកាសានញ្ចាយត-
 នកុសលំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនវិហាកស្ស ច កិរិយស្ស
 ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ចញ្ចាយតន-
 កុសលំ នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនវិហាកស្ស ច កិរិ-
 យស្ស ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមី
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៥) អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 អបចយតាមិចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អបចយតាមី
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 តទាម្មណ៍ អាត្មាសញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយ-
 តនវិបាកផង នៃកិរិយាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាញាយតន-
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃខេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកផង នៃកិរិយាផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ
 យថាភម្មបគញ្ញាណ នឹងអនាគត្តសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ សេក្ខបុគ្គល
 ចាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ នឹងអនាគត្តសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៣២៦) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
 នាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្ត-
 ជាតាតិ អាថយតាមិ ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) នេវាថយតាមិនាថយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាថយតាមិនាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ដលំ បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ និព្វានំ វេលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ចត្តំ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ សោតំ . . . វត្ថុ . . . នេវាថ-
 យតាមិនាថយតាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សតិ និព្វេន ចត្តនា រូបំ បស្សតិ និព្វា-
 យ សោតនាគុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 លោន នេវាថយតាមិនាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជាតាតិ អាគាសានញ្ញាយតនកិរិយំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនកិរិយស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អាថយតាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់
 បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវផល ពិ-
 ចារណានូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវផល ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ ... នូវ
 វត្ថុ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូប ដោយចក្ខុ
 ដូចជាទិព្វ ពុំនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ស្គាល់នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ឯអាកាសានញ្ញាយតន-
 ភិរិយា ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនភិរិយា ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

អាតិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយំ លេសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 កិរិយស្ស រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយ-
 តនំ កាយវិញ្ញាណស្ស លេខយតាមិណាបចយតាមិ
 ខន្ធ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អារ្យដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៨) លេខយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សេត្វា ដលំ បច្ចវេត្តន្តំ និព្វានំ បច្ចវេត្តន្តំ
 និព្វានំ តោត្រកុស្ស ពំនានស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សេត្វា វា បុព្វដ្ឋនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ អស្សាទេន្តំ អភិទន្ធន្តំ
 តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 សោតំ ... វត្ថុ ... លេខយតាមិណាបចយតាមិ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ អស្សាទេន្តំ
 អភិទន្ធន្តំ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 វិចិត្តិច្ឆា ... នោមនស្សំ ... ទិព្វេន ចក្កុនា
 រូបំ បស្សន្តំ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណន្តំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

អាកិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ខន្ធាងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន
 (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជ្ជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់
 នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រាជ្ញ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
 ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ... នូវខន្ធាងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
 អនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាជ្ញ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រិយៈ... ទោមនស្ស... ឃើញនូវ
 រូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ឮនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ

អាថយតាមិគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

ថេតោបរិយញ្ញាណោ ន ឆេតោយតាមិណាបចយតាមិ-
 ចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ ឆេតោយតាមិណាបចយ-
 តាមិ ខន្ធា វេទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស ថេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៩) ឆេតោយតាមិណាបចយតាមិ ឆន្ទោ
 អបចយតាមិស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ជិត្វានំ មគ្គស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣០) អាថយតាមិ ឆន្ទោ អាថយតាមិស្ស
 ឆម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ
 សមាជានានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ នានំ ទត្វា សីលំ
 សមាទិយិត្វា ទុច្ចោសថតម្កំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេត្តតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ឌានំ កត្វា កុំ បច្ចវេត្តតិ
 យាវា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចវេត្តតិ
 អាថយតាមិ ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិន្តតិ
 តំ កុំ កត្វា វារោ ទុប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ទុប្បជ្ជតិ ។
 សមាជានានិបតិ អាថយតាមិ អនិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តភក្តិ: បញ្ញាវារ:

ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទូបោសថកម្ម ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ឯអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣ ៣ ១] អាចយតាមិ ឆម្ពោ នេវាចយតាមិ-
នាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ២] អាចយតាមិ ឆម្ពោ អាចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិនាចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៣] អាចយតាមិ ឆម្ពោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
បតិ អាចយតាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៤] អាចយតាមិ ឆម្ពោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុត្តណាធិបតិ
សេត្វា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣ ៣ ៥] អាចយតាមិ ឆម្ពោ នេវាចយតាមិនា-
ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌
ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង-
ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណាធិបតិ
គឺ សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អាថយកាមិភិកេ បញ្ញាវិហ

អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
អរហា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អបចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូទានំ ។ បេ ។

[៣៣៦] អបចយកាមិ ឆម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ឆម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អបចយ-
កាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានក្ខ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៣៣៧] នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ឆម្មោ
នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ឆម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ អរហា ដលំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ
និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ ដលស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិបតិ នេវា-
ចយកាមិនាបចយកាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជា បច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។

(៣៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតា- ធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ក៏ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៣៨) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ អា-
ចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អាម្ពណាធិបតិ សេត្វា ផលំ កុំ កត្វា បច្ច-
វេក្ខន្តិ និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រ-
កុស្ស វេទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
កុំ កត្វា អស្សាទេតិ វត្ថុ ... នេវាចយតាមីនាបច-
យតាមី ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។

(៣៣៩) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាម្ពណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បេ ។ បច្ចយោ ។

(៣៤០) អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយតាមី ខន្ធ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អាចយតាមីទំ
ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោ-
ត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌធិបតិ គឺ សេដ្ឋបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើនូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ។

(៣៣៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ។

(៣៤០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិបាក

(៣៤១) អាចយកមិត្តិកេ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិកេ
ឆន្ទស្ស . . . កោត្រកុ មិត្តស្ស វេទានំ មិត្តស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤២) អាចយកមិត្តិកេ ឆន្ទោ នេវាចយកមិត្តិកេ
បចយកមិត្តិកេ ឆន្ទស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាចយកមិត្តិកេ ខន្ធា វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សេក្ខានំ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោ-
ជោ វុជ្ជហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៣) អបចយកមិត្តិកេ ឆន្ទោ នេវាចយកមិត្តិកេ
នាបចយកមិត្តិកេ ឆន្ទស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មត្តោ ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៤) នេវាចយកមិត្តិកេនាបចយកមិត្តិកេ ឆន្ទោ នេវា-
ចយកមិត្តិកេនាបចយកមិត្តិកេ ឆន្ទស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវាចយកមិត្តិកេនាបចយកមិត្តិកេ ខន្ធា
បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ខន្ធានំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ កិរិយំ
វុជ្ជានស្ស អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា
និរោជោ វុជ្ជហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកិរិយំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ អនុលោម របស់សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃផល- សមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលកាលចេញអំពី និរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ កវដ្តៈ (ជា បច្ច័យ) នៃភាវជ្ជនៈ ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តនៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភិរិយា របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤៥) ឆៃតិយតាមីនាបចយតាមី ឆៃតិយ
អាចយតាមីស្ស ឆៃតិយស្ស ... អាវុត្តនា អាចយតាមីនំ
ឧទ្ធានំ អនន្តរវិញ្ញាណេន បច្ចយោ ។

(៣៤៦) អាចយតាមី ឆៃតិយ អាចយតាមីស្ស
ឆៃតិយស្ស សមនន្តរវិញ្ញាណេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតវិញ្ញាណេន បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា នវ
បញ្ញា ។ អញ្ញាមញ្ញាវិញ្ញាណេន បដិច្ចវារេ អញ្ញាមញ្ញាស-
ទិសំ តីណិ ។ ជិស្សយវិញ្ញាណេន បច្ចយវារេ ជិស្ស-
យសទិសំ ។ ចត្តារិមិ ហិ វិស្សំ យដនា នត្ថំ ។
តេរស បញ្ញា ។

(៣៤៧) អាចយតាមី ឆៃតិយ អាចយតាមីស្ស
ឆៃតិយស្ស ឧបជិស្សយវិញ្ញាណេន បច្ចយោ អាវុត្តនាប-
ជិស្សយោ អនន្តរវិញ្ញាណេន បច្ចយោ ឧបជិស្សយោ ។
បច្ចយវិញ្ញាណេន អាចយតាមី សទ្ធិ ឧបជិស្សយ
នាមំ ទេតិ សីលំ ... ឧបាសមកម្មំ ... លាភំ ...
វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សហបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាមំ
ជយេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ អាចយតាមី សីលំ ... សុត្ត
នាមំ បញ្ញំ វាតំ ទោសំ មោហំ មាមំ ទិដ្ឋិ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។

(៣៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយសមនន្តរបច្ច័យ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរបច្ច័យដែរ ។ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានបញ្ញា ៧ ប្រាកដ ស្មើដោយសហជាតបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងអពាមពាបច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានបញ្ញាប្រាកដស្មើដោយនិស្សយបច្ច័យ ក្នុង បច្ច័យវារដែរ ។ បញ្ញា ៤ យ៉ាង មិនមានផ្សេងអំពីគំណ (នៃបច្ច័យ ចាំងនោះ) ទេ ។ បញ្ញា ១៣ ។

(៣៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិ- ស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ភាស្រ័យ នូវសង្ខារ ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយឲ្យបាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ... ញ៉ាំង វិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលដល់នូវការសន្សំ ... នូវសុត្តៈ ចាតៈ បញ្ញា វគៈ ខោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ...

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវា

បត្តនំ ឧបនិស្សយ នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបា-
 សេកកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញា . . .
 សមាបត្តិ . . . ទាលំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អាចយ-
 តាមិ សទ្ធា . . . បញ្ញា វាតោ . . . បត្តនា អាចយ-
 តាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស
 បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិ-
 កម្មំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 ។ បេ ។ អាតិញ្ញាណាយតនំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៨) អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មគ្គស្ស
 ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន នូវសីល . . . នូវឧបោស-
 ថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ . . . សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សព្វា ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ . . . បញ្ញា រាគៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនីស្ស័យ
 និងបកត្ថបូជនីស្ស័យ ។ បកត្ថបូជនីស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៩] អាចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បក-
 ត្វបនិស្សយោ អាចយតាមី សុទ្ធិំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុ-
 កោតិ អាចយតាមី សីលំ ... បញ្ញំ ... វាតំ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ-
 ម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ អាចយតាមី សទ្ធា ...
 បញ្ញា ... វាតោ ... បត្តនា កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចា-
 កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥០] អបចយតាមី ធម្មោ អបចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្វប-
 និស្សយោ បរិមោ មត្តោ ទុតិយស្ស មគ្គស្ស តតិ-
 យោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៥១] អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់អនន្តបូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។ បកត្ថបូរិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ
ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល នូវសីល ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ... នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
ប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែល
មានការស្វែងរកជាមូល សទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ... បញ្ញា ...
រាគៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបូរិស្ស័យ
គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ... បានដល់អារម្មណ៍បូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហ

បកត្វបដិស្សយោ សេក្ខា មត្តំ ឧបដិស្សាយ
 អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ
 សង្ខារ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ មត្តោ
 សេក្ខានំ អត្តប្បដិសម្ពិនាយ ធម្មប្បដិសម្ពិនាយ និរុត្តិ-
 ប្បដិសម្ពិនាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិនាយ ហំនាហំន-
 កោសល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥២) អថយតាមិ ធម្មោ នេវេយតាមិនា-
 បថយតាមិស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ
 អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្វបដិស្សយោ ។ បកត្វប-
 ដិស្សយោ អរហា មត្តំ ឧបដិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិ-
 រិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ . . .
 ហំនាហំនកោសល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៥៣) នេវេយតាមិនាបថយតាមិ ធម្មោ
 នេវេយតាមិនាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧប្ប-
 ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ
 អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្វបដិស្សយោ ។ បកត្វ-
 បដិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបដិស្សាយ

អាឈយកាមិភ្នំក្ត: បញ្ញាវិរ:

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្មិតា នៃធម្មប្បដិ-
 សម្មិតា នៃនិរុត្តិប្បដិសម្មិតា នៃបដិកាណប្បដិសម្មិតា នៃហានាហាន-
 កោសល្យ របស់សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់ ការម្នឿ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ នូវមគ្គ ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិន
 ទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើង
 ហើយ . . . ជាបច្ច័យ នៃហានាហានកោសល្យ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នឿបនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ

អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្បលកំ ទុក្ខំ
 បច្ចុទុកោតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ ... ភោជនំ
 ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អត្តានំ អាតាបេតិ
 បរិតាបេតិ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បវ្វយេន បច្ចុយោ អរហា កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ អនុប្បវ្វំ កិរិយសមាបត្តិ ។ បេ ។ វិបស្សនិ
 កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ។ បេ ។ វិបស្សនិ ។

[៣៩២] នេកចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ អា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បវ្វយេន បច្ចុយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនុប្បវនិស្សយោ បកត្ថបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ នានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលាំ ហនតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ នានំ
 ទេតិ ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
 សនំ អាចយតាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ វាតស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បវ្វយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួល ឲ្យទុក្ខ ដែលមានការ
 ស្វែងរកជាមូល ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យវដ្តវ ... ឲ្យកោដន ...
 អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ
 កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ... វដ្តវ ... កោដន ... សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ
 ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ។ ចេ ។ ឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យវដ្តវ ... ឲ្យកោដន ... អាស្រ័យ ឲ្យ
 សេនាសនៈ ។ ចេ ។ ឃើញច្បាស់ ។

(៣៥៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្សត្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និរ័បកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ ឲ្យកាយិ-
 កទុក្ខ ... ឲ្យវដ្តវ ... ឲ្យកោដន ... អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន ... បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសត្វ ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៥] នេតិចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ កាយិកំ
សុខំ ឧបនិស្សយ មគ្គំ ឧប្បាទេតិ កាយិកំ ទុក្ខំ
... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ មគ្គំ ឧប្បាទេតិ កា-
យិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ... សេនាសនំ
មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] នេតិចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
នេតិចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
អារម្មណ្ឌបុរេជានំ អរហា មគ្គំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ
ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ និព្វេន ចត្តនា រូបំ
បស្សនិ ជីវ្ហាយ សោតនាគុយា សន្នំ សុណាតិ
រូបាយតនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេ-
ជានំ ចត្តាយតនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេតិចយកាមិណាបចយកាមីនំ
ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៣៥៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ ហើយញ្ចាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ចាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកសុខ . . . នូវកាយិកទុក្ខ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវិជ្ជា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៥៧) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 សេត្វា វា បុត្តជ្ឈនា វា ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សនេនំ អភិនន្តិនំ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុ-
 យា សន្នំ សុណាតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អាចយតា-
 មីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៨) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៩) អាចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អាចយតាមី ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦០) អបចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៣៥៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការមូលបុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជ្ជទាំងឡាយក្តី វមែនឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាសព្វ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បញ្ញាជាតា អាចយកមិត្តិ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស
កាយស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦១) នេវាចយកមិត្តិ នាបចយកមិត្តិ ធម្មោ
នេវាចយកមិត្តិ នាបចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតា នេវាចយកមិត្តិ នាបចយ-
កមិត្តិ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស បញ្ញា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦២) អាចយកមិត្តិ ធម្មោ អាចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយកមិត្តិ ខន្ធ បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ អាចយកមិត្តិ
ខន្ធនំ អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣៦៣) អាចយកមិត្តិ ធម្មោ អបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កោត្រកុ
មក្ខស្ស វេទានំ មក្ខស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់បច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។

(៣៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។

(៣៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុនៗ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
គោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋានំ

(៣៦៤) នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ
នេវាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា
បុរិមា នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ខន្ធា បន្តិមា
បន្តិមា នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ខន្ធា ខន្ធា អា-
សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៦) អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិនា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា អាចយ-
តាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបា កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នាណខណិកា អាចយតាមិ ចេតនា
វិជាកានំ ខន្ធា កក្កត្តា ច រូបា កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៦៧) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស ...
អាចយតាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបា កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៣៦៨] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៩] អបចយតាមិ ធម្មោ នេវចយតាមិនា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អបចយ-
តាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ ។ នាណាខណិ-
កា អបចយតាមិ ចេតនា វិនាគានំ ខន្ធានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ច នេវចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧១] នេវចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ
នេវចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នេវចយតាមិនាបចយតាមិ ចេតនា

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៦៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសមុជ្ជានុបទាំងឡាយ ។ ឯនានា-
ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្កន៍
ទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ទាំងឡាយផង នៃចិត្ត-
សមុជ្ជានុបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិត្ថុណោ នេភិចយ-
 តាមិនាបចយតាមិ បេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កនត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧២] នេភិចយតាមិនាបចយតាមិ នឡោ នេ-
 ភិចយតាមិនាបចយតាមិស្ស នម្មស្ស វិចារកប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ វិចារកោ នេភិចយតាមិនាបចយតាមិ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌាទ្ធិំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
 វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧៣] អាចយតាមិ នឡោ អាចយតាមិស្ស
 នម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មក្កប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧៤] អាចយតាមិ នឡោ នេភិចយ-
 តាមិនាបចយតាមិស្ស នម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា
 អាចយតាមិ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃ
ចិត្តសមុជ្ជានុបទ្ទាទាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃកងត្ថានុបទ្ទាទាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ១ ជាវិបាក ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធាន្តទាយ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយសាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាតិ និងបច្ឆាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ខន្ធាន្ត-
ទាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុជ្ជានុបទ្ទាទាយ

វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អាច-
យតាមី ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥវស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៥] បឋមយតាមី ឆន្ទោ នេកឋមយតាមីនាប-
ឋមយតាមីស្ស ឆប្បស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អបឋមយតាមី ខន្ធោ
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អបឋមយតាមី ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥវស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៦] នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី ឆន្ទោ
នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមីស្ស ឆប្បស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហជាតា នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី
ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណា នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី
ខន្ធោ កាធភ្នាវាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ខន្ធោ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ
ខន្ធាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បាន
ដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបុរេជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចក្ខុយតំ . . . កាយា យតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
នេវចយតាមីនាបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវចយតាមីនាបច-
យតាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

(៣៧៧) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អាចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣៧៨) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ បុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៩) អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយតាមី ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ហន្នំ ខន្ធានំ ។

(៣៨០) អាចយតាមី ធម្មោ នេវចយតាមីនា-
បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចក្ខុយនៈ . . . កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៣៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៣៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តភក្តិ បញ្ជាក់រំលោភ

សហជាតិ បច្ចាជាតិ ។ សហជាតិ អាចយកមិត្ត
 ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ចាជាតិ អាចយកមិត្ត ខ្លួន បុរេជាតិស្ស
 ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៨០) អាចយកមិត្ត ឆ្មោ អាចយកមិត្តស្ស
 ច នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ច. ឆ្មោស្ស អត្តិ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកមិត្ត ឯកោ ខ្លួន
 តិណ្ណន្នំ ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ អត្តិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លួន ... ។ អបចយកមិត្ត
 ឆ្មោ ... តិណ្ណ ។ អាចយកមិត្តនយេន កាតក្ខំ ។

(៣៨២) នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត ឆ្មោ នេ-
 វាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ឆ្មោស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ សហជាតិ បុរេជាតិ បច្ចាជាតិ អាហារំ
 ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតិ នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
 ឯកោ ខ្លួន តិណ្ណន្នំ ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ
 អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លួន ... បដិ-
 សន្ធិត្តលោ ខ្លួន វត្ថុស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 ខ្លួន អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ...
 តាហារំ ... អាហារំ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អាចយតាមិគ្គិកៈ បច្ឆាវារៈ

បានដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាំឡាយ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធាំឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៣៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ... (វារៈនៃបុព្វានិវិ-
សជ្ជនា) ៣ លើក ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាមន័យក្នុងអាចយតាមិធម៌ ។

(៣៨២) ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត
អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ
ទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាំឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ...
ពាហិរៈ ... អាហារ ... ឧត្ត ... នៃពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ អរហា ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ... កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិណំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា នេវាចយតា-
 មិណាបចយតាមិ ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតធឿកាវោ អាហារោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិត្រ្យយំ កជត្តារូបានំ ។

(៣៨៣) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជានំ សេក្ខា វា បុព្វជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេន្តំ អភិនន្តន្តំ តំ អារត្ត
 វាតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុំ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ អស្សាទេន្តំ អភិនន្តន្តំ តំ អារត្ត
 វាតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ
 ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ វត្ថុ
 អាចយតាមិណំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន (ឃើញ)រូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ដោយស្គាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ... កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធ
 ចាំន់ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតញ្ញីត្តិរាហារ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិតន្ត្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃកងត្ថារូបចាំន់ឡាយ ។

(៣៨៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលចាំន់ឡាយក្តី បុថុជនចាំន់ឡាយក្តី ឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធនូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធនូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិញ

(៣៨៤) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មា
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមិនំ ទន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៨៥) អាចយតាមិ ច នេវាចយតាមិណាបច-
យតាមិ ច ធម្មា អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
អាចយតាមិ ឯកោ ទន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ឌន្នំ
ទន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(៣៨៦) អាចយតាមិ ច នេវាចយតាមិណាបច-
យតាមិ ច ធម្មា នេវាចយតាមិណាបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ អាហារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតោ អាចយតាមិ
ទន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ អាចយតាមិ
ទន្ធា ច កតត្ថិកាវេ អាហារវេ ច វេស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ
អាចយតាមិ ទន្ធា ច រូបជីវិត្តិយព្វា កតត្ថារូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បាន ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់ នូវការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

(៣៨៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត ខន្ធ ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី មហាក្វតចាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី កតឡិក្ខណៈហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែល ដល់នូវការសន្សំក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋិកំ

(៣៨៧) អបចយតាមិ ច នេវាចយតាមិនាបច-
 យតាមិ ច ធម្មា អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ កាតញ្ចា ទស្សីតនយេន ។
 នត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨៨) ហេតុយា សត្ត អាម្ពុណោ សត្ត
 អធិបតិយា ទស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណី និស្សយេ តេរស ឧប-
 និស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី
 អាសេវនេ តីណី កក្កេ សត្ត វិហាកេ ឯកំ
 អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ
 សត្ត សម្បយុត្តេ តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
 តេរស នត្ថិយា ធន វិភតេ ធន អវិភតេ តេរស ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៨៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយអត្ថបច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំងពីរ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
តាមន័យដែលសំដែងរួចហើយ ។ (ធម៌) ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថបច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតបច្ច័យ ។

(៣៨៨) ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ស្នកបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរបច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអតាមពាបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអាហារបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឈានបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិតតបច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

[៣៨៩] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស ឆន្ទស្ស
អាមុណាប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ សហជាតប្បវត្ត-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។

[៣៩០] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អបចយកមិត្តិស្ស
ឆន្ទស្ស ឧបនិស្សយប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។

[៣៩១] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ នេវាចយកមិត្តិឆាប-
ចយកមិត្តិស្ស ឆន្ទស្ស អាមុណាប្បវត្តយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បវត្តយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បវត្តយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បវត្តយេន បច្ចយោ កម្មប្បវត្ត-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៩២] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស
ច នេវាចយកមិត្តិ បចយកមិត្តិស្ស ច ឆន្ទស្ស សហ-
ជាតប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៣] អបចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អបចយកមិត្តិស្ស
ឆន្ទស្ស សហជាតប្បវត្តយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៤] អបចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស
ឆន្ទស្ស អាមុណាប្បវត្តយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បវត្តយេន បច្ចយោ ។

អោយតាមគ្រឹះ បញ្ញាការៈ

(៣៨៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៥) អបចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិធា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ភារម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៦) អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៧) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
វាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ភារម្ពណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ វស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៨) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ
អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ភារម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៧៩) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ អប-
ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៩៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្ម-
ណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៩៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(២០០) អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា អាចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . .
សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(២០១) អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាចយកមិត្តិជាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២០២) អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិជាបចយ-
កមិត្តិ ច ធម្មា អបចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ ។

(២០៣) អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាបចយកមិត្តិជាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២០៤) ឧបេតុយា បណ្ណាស ឧអាម្មណោ ឧអ-
ធិបតិយា ឧអធិន្តរេ ឧសមធិន្តរេ បណ្ណាស ឧសហ-
ជានេ ឯកាទស ឧអត្តាមតោ ឯកាទស ឧជិស្សយេ
ឯកាទស ឧឧបជិស្សយេ ឧត្ថុស ឧបុរេជានេ តេស

អភិធម្មបំណែ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នបច្ឆាជានេត បណ្ណាស នអាសវនេ នកម្មេ នវិហានេ
 នអាហារេ នសង្ក្ខិយេ នឈានេ នមត្តេ បណ្ណាស
 នសម្បយុត្តេ ឯកានុស នវិប្បយុត្តេ នវំ បោអត្ថិ-
 យា នវំ បោនត្ថិយា បណ្ណាស បោវិគតេ បណ្ណាស
 បោអវិគតេ នវំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋិយំ ។

[២០៥] នបោធិប្បច្ចយា នអាម្ពុលោ សត្ត ...
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នអរា-
 មញ្ញោ ភីណិ នឧបទិស្សយេ សត្ត នបុរេជានេ
 នបច្ឆាជានេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិហានេ នអា-
 ហារេ នសង្ក្ខិយេ នឈានេ នមត្តេ សត្ត នសម្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ បោនត្ថិយា សត្ត
 បោវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្ប-
ច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្បច្ច័យ នឈាន-
ប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យៈ ។

(៤០៥) ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ និងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអតាមធាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-
ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្ប-
ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុ-
ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(២០៦) នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ សត្ត ...

អធិបតិយា នស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-

ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ តីណី ធិស្សយេ តេរស

ឧបធិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី

អាសេវនេ តីណី កម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហា-

រេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្ខេ សត្ត សម្បយុត្តេ

តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ញា អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា ធន

វិគតេ ធន អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ គុណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

អាចយកមិត្តិកំ ទសមំ និដ្ឋិតំ

អាចយោមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤០៦) ក្នុងការមូលប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហត្ថប្បជ្ឈ
 ... ក្នុងអធិបត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងភាសេវនប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បជ្ឈ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្ប-
 ជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បជ្ឈ ឈានប្បជ្ឈ និងមគ្គប្បជ្ឈ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ឈ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិគតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ អាចយោមិត្តិកៈ ទី ១០

សេក្ខតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៤០៧) សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សេក្ខោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សេក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

(៤០៨) អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។
អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
... អសេក្ខោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខានា-
សេក្ខោ ច ធម្មោ ... អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

សេក្ខន្តិកៈ

បដិប្បិកៈ

(៤០៧) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលជា
បស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ខន្ធ ព អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ជាបស្ថេកបុគ្គល ។
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ខន្ធ ពក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

(៤០៨) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាបស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេក
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេក
បុគ្គល ... គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ជា
បស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ពក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាហ

(២០៩) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កជត្តារូបំ ឱនាទារូបំ ។

(២១០) សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២១១) អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

សេកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២០៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ពា ភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ភិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល កង្ខខណៈនៃ
បដិសុន្និ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហា-
ក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កង្ខតារូប
និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២១១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា បដិ-
 សន្ធិំ នត្ថិ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សព្វេ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

(២០៣) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ ... តត្ថប្បច្ចយា វិចាតប្បច្ចយា វិចាតំ សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។
 តីណិ បរិពុណំ ។

(២០៤) អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ ...
 វិចាតប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច ...
 តីណិ ។

(២០៥) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិចាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤១២) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាឃ្លាញ ឆ្ងល់ អធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ពួកមហាក្សត្រទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើតាមទំនង អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ចរេជាតប្បច្ច័យ និងការស-
 វនប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៤១៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អ-
 សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវ
 ខន្ធ ២ ... ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
 ក្នុងខន្ធ ១ ជាបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... វារៈ ៣ ជាតាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(៤១៤) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... វារៈ ៣ ។

(៤១៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ

សេចក្តីកេ បដិច្ចវិញ

វិចារកំ នេវសេត្វានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ន្ទេ ខន្ធ . . . បដិ-
 សន្ធិត្តលោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ
 ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

(៤០៦) សេត្តញ្ច នេវសេត្វានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេត្វានាសេត្តោ ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
 យា វិចារកេ សេត្តេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៧) អសេត្តញ្ច នេវសេត្វានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេត្វានាសេត្តោ ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
 យា អសេត្តេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៨) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ . . .
 អាហារប្បច្ចយា ភ័ន្តិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គ-
 ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
 ប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំ:

គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ...
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
អាស្រ័យ វត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

(៤១៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង...
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យវិបាកក្នុងចាំងឡាយ
ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៤១៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
. . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៤១៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ជារបស់
សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយតប្បច្ច័យ វិប្បយតប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ
វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២១៩] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណី អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណី សមនន្តរេ ភីណី សហ-
 ជារេ នវ អត្តាមញ្ញោ ភីណី ធិស្សយេ នវ ឧប-
 ធិស្សយេ ភីណី ចុរេជារេ ភីណី អាសេវនេ ទ្វេ-
 កកម្មេ នវ វិចារេ អាហារេ វគ្គិយេ ឈានេ មគ្គេ
 នវ សម្បយុត្តេ ភីណី វិច្ឆយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
 នត្ថិយា ភីណី វិកតេ ភីណី អវិកតេ នវ ។ ឯវំ
 កណេតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២២០] នេវសេត្វានសេត្វំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្វានសេត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ នេវសេត្វានសេត្វំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ក រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិត្វណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ពាហិរំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ អាហារប្បដ្ឋាយ ត្រៀមប្បដ្ឋាយ ឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ និធិមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤២០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទ្វា
 ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ក្នុងអហេតុកប្បដ្ឋានិខន្ធ ខន្ធ
 ចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ទ្វាពាហិរ ...

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាភ្នំតំ . . . វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក៏ច្ឆាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(២២០) សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខា
ធម្មោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២២) អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខោ ធម្មោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា អសេក្ខេ ខន្ធេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៣) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា
នេវសេក្ខានាសេក្ខេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
ភ្នំតំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

សេតុត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវអាហារសម្បជាន . . . នូវទត្ថសម្បជាន . . . នូវមហាក្ខត ១
 ដែលជាបស្ចុក្ខសព្វសព្វសត្វ . . . មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៤២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ មិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ . . . ព្រោះនការ
 មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលជា
 បស្ចុក្ខសព្វសត្វ ។

(៤២២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ មិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ . . . ព្រោះ
 នការមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ ។

(៤២៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ មិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ មិន
 មែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ . . . ព្រោះនការមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
 សម្បជានរូបអាស្រ័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ
 មិនមែនជាបស្ចុក្ខសព្វសត្វ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ នូវមហាក្ខត១ . . . បស្ចុក្ខសព្វសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២៤] សេត្វក្ខំ ទេវសេត្វានាសេត្វក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ . . .
នអារម្មណប្បច្ចយា សេត្វោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២២៥] អសេត្វក្ខំ ទេវសេត្វានាសេត្វក្ខំ ធម្មំ
បដិច្ច ទេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ . . . នអារម្មណ-
ប្បច្ចយា អសេត្វោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២២៦] សេត្វកំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្វោ ធម្មោ . . .
នអធិបតីប្បច្ចយា សេត្វោ ខន្ធ បដិច្ច សេត្វោ
អធិបតី ។ អសេត្វកំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្វោ
ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា អសេត្វោ ខន្ធ
បដិច្ច អសេត្វោ អធិបតី ។ ទេវសេត្វានាសេត្វកំ
ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនការមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ផង . . . ព្រោះនការមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២២៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
. . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

សេចក្តីកេ បដិច្ចវិញ

នគរិយតិច្ឆយា បរិច្ឆេទ្ធ បដិសន្ធិបិ មហាក្សតាបិ
សព្វេ ។ នគរន្តរច្ឆយា នសមន្តរច្ឆយា ន-
អនាមនាច្ឆយា នឧបនិស្សយច្ឆយា នបុរេជាន-
តច្ឆយា សត្ត កុសលត្ថិតសនិសា ។ នបច្ឆាជាន-
តច្ឆយា . . . ។

[២២៣] នគរសេវច្ឆយា វិចារកំ សេត្តំ ឯកំ
ទន្ធិ បដិច្ច តាយា ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . នគរ-
សេវច្ឆយា សេត្តោ ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ប នេវសេត្តា-
នាសេត្តោ ប ធម្មោ . . . នគរសេវច្ឆយា វិចារកំ
សេត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តាយា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
អសេត្តោ ធម្មោ . . . វិណី ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . នគរសេ-
វច្ឆយា នេវសេត្តានាសេត្តំ ឯកំ . . . បរិច្ឆេទ្ធ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំ:

ព្រោះនក្ខត្តបង្គំបង្គំ គឺ បង្គំសង្ឃឹម មហាក្សត្រទាំងអស់ក្តី រមែង
មានដោយគ្រប់គ្រាន់ ។ ព្រោះ ៧ ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្ថិតៈ
ព្រោះនក្ខត្តបង្គំបង្គំ នសមន្តបង្គំបង្គំ នក្ខត្តបង្គំបង្គំ នទប្បស្ស-
យបង្គំបង្គំ និងនប្បវេណីបង្គំបង្គំ ។ ព្រោះនប្បវេណីបង្គំបង្គំ ... ។

(៤៤៧) ... ព្រោះនក្ខត្តបង្គំបង្គំ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
ក្ខន្ធ ១ ដែលជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបង្គំអសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនក្ខត្តបង្គំបង្គំ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប្ប អា-
ស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបង្គំ
សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបង្គំអ-
សេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនក្ខ-
ត្តបង្គំបង្គំ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១
ដែលជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលជាបង្គំអសេក្ខ-
បុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបង្គំអសេក្ខបុគ្គល ... (បានដល់ព្រះ
នៃពាក្យប្បថា និងវិសង្ខារ) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបង្គំ
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបង្គំអសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបង្គំអសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះន-
ក្ខត្តបង្គំបង្គំ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាបង្គំសេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជាបង្គំអសេក្ខបុគ្គល ... (ព្រោះនេះ) ជាព្រះគ្រប់គ្រាន់ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ... ។ យជនា
បរិបុណ្ណា ។ ទ្វេបិ កាតញ្ច នវ ។

(២២៨) ... នកម្មប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច
សេត្តា ចេតនា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកម្មប្បច្ចយា
នេវសេត្តានាសេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច នេវសេត្តានា-
សេត្តា ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្កនំ ... ។

(២២៩) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ ...
នវីតាកប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។ សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នវីតា-
កប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច នេវសេត្តា-
នាសេត្តោ ច ធម្មោ ... នវីតាកប្បច្ចយា សេត្តំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

នូវធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលផង ... ។ តំណ (នៃវារៈនេះ)
មានគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាវារៈ២ ដែរ ។

(២២៨) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេក-
បុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល
... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែន
ជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល នូវពេហិរៈ ...
អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន មហាក្ខត ១ ... ។

(២២៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
បស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
ជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ...
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តី
ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាទ

(២៣០) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ... នៅតាមប្រព័ន្ធយា បរិ-
បូណ៌ បដិសន្ធិ នត្តិ ។

(២៣១) សេដ្ឋកិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័
បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ... នៅតាមប្រ-
ព័ន្ធយា សេដ្ឋកិច្ច ទន្ទេ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សម្បជ្ជាជំ រូបំ ។

(២៣២) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ... នៅហាមប្រព័ន្ធយា
នត្តិប្រព័ន្ធយា នយានប្រព័ន្ធយា នមត្តប្រព័ន្ធយា ។
សេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ...
នសម្បយុត្តប្រព័ន្ធយា ។

(២៣៣) សេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បដិច្ច សេដ្ឋកិច្ច
ធម្ម័ ... នៅប្រព័ន្ធយា អរូបេ សេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័
ទន្ទំ . . ។ អសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បដិច្ច អសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធ ... ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ
 ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ នេវសេត្តានា-
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
 ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... នោនត្ថិប្បច្ចយា
 នោវិកតប្បច្ចយា ។

(៤៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា តីណី នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 បញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរិយាតេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជានេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ
 ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខុបុគ្គល ពាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១
 ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន ...
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ព្រោះនោនតិប្បដ្ឋាយ និងនោវិតតប្បដ្ឋាយ ។

(៤៣៤) ក្នុងនហត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណៈ
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនធនន្ត្រៈ
 ប្បដ្ឋាយ នសមនន្តប្បដ្ឋាយ នកតាបកាប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនចច្ចា-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
 កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហា-
 រប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនគ្រន្ទិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាព

[៤៣៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា តីណី នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជានេ នអាសេវនេ នវំ នកក្ខេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណី នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៣៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ
 អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
 យុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ អវិគតេ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវាព និដ្ឋិតោ ។

សហជានកំពេ បដិច្ចវាសនិសោ ។

បឋមវិញ្ញា

(២៣៧) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី បដិច្ចវាសនីសំ ។
 អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណី បដិច្ចវាសនីសំ ។

(២៣៨) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បរិប្បណ្ឌំ
 មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មាសំ រូបំ ករណីវរូបំ
 ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ឧទ្ធា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ឧទ្ធា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ ឧទ្ធា ។

បឋមវិវាទៈ

(៤៣៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វារៈ ៣
យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ វារៈ ៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៤៣៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
(វារៈនេះ) ជាព្រះគ្រប់គ្រាន់ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កងក្ការូប និងឧបាទានរូប
ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេ-
កបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេ-
កបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីពេញបញ្ជី

នេះសេចក្តីនាសេចក្តី ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ន សេចក្តី ប នេះ
 សេចក្តីនាសេចក្តី ប ឆ្នាំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន សេចក្តី ឧប្បា មហាភូត បច្ចុប្បន្ន
 វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។ នេះសេចក្តីនាសេចក្តី ឆ្នាំ
 បច្ចុប្បន្ន អសេចក្តី ប នេះសេចក្តីនាសេចក្តី ប
 ឆ្នាំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អសេចក្តី
 ឧប្បា មហាភូត បច្ចុប្បន្ន វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។

(២៣៩) សេចក្តីនា នេះសេចក្តីនាសេចក្តី ឆ្នាំ
 បច្ចុប្បន្ន សេចក្តី ឆ្នាំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 សេចក្តី ឯកំ ឧប្បា វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន តាយា
 ឧប្បា ឆ្នាំ ឧប្បា . . . ។ សេចក្តីនា នេះសេចក្តី-
 នាសេចក្តី ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ន នេះសេចក្តីនាសេចក្តី
 ឆ្នាំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេចក្តី ឧប្បា ប
 មហាភូត ប បច្ចុប្បន្ន វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ចុប្បន្ន:

៤ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 បស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។ ធម៌ ដែល
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
 ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខត្តាងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តញ្ច ទេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 សេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធស្ក វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធវេ ... សេត្តោ ខន្ធវេ
 ច មហាភូតេ ច បច្ចយា វិគ្គសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេត្តញ្ច ទេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ...
 តីណី សេត្តសទិសា ។

(២២០) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ ។ ទេវសេត្តា-
 នាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ វត្ថុំ បច្ចយា
 ទេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ចត្វាយតនំ បច្ចយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញា-
 ណំ វត្ថុំ បច្ចយា ទេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជា
 បស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធពា
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២
 ... ចិត្តសមុជ្ជនប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេក-
 បុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេ-
 កបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គលផង ... វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើ ដោយធម៌ដែលជា
 បស្ចេកបុគ្គលដែរ ។

[២២០] ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ បានដល់
 វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ... បាន
 ដល់វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ១ គឺ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវិព

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ...

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ទន្ធា ។ នេវ-

សេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ ..

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ ទន្ធា ។

(២២០) សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា អសេត្តំ
ឯកំ ទទ្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ
ទទ្វេ ... ។

(២២២) អសេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា
អសេត្តំ ឯកំ ទទ្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ទន្ធា
ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

(២២៣) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតីប្បច្ចយា អនន្តរាប្បច្ចយា
សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជាតាប្បច្ចយា អក្ខមក្ខាប្បច្ច-
យា និស្សយាប្បច្ចយា ឧបនិស្សយាប្បច្ចយា បុរេជា-
តាប្បច្ចយា អាសាវនាប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ទទ្ធា
បច្ចយា តយោ ទន្ធា ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំបង្គំ:

ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះការម្នា-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(២២១) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ។

(២២២) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
 មែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ។

(២២៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
 ទបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[២២៤] នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តា ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តា ខន្ធា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សេត្តា ខន្ធា ។

[២២៥] សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ . . អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធន្ត . . . ។

[២២៦] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ កម្មប្បច្ចយា វិបាកប្បច្ចយា វិបាកំ
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ចយា លាភប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា
 វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៤៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។

(៤៤៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ... ព្រោះអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

(៤៤៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ នឹងវិបាកប្បច្ច័យ
 គឺ (ពឹងផ្អែក) នឹងវិបាកក្នុង ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះអា-
 ហារប្បច្ច័យ ត្រឡប់ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
 និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេញបញ្ចប់

(២២៧) ហេតុយា សត្វាស អាម្មណេ សត្វ
 អធិបតិយា សត្វាស អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ
 សហជាតេ សត្វាស អនាមញ្ញោ សត្វ និស្សយេ
 សត្វាស ឧបនិស្សយេ សត្វ បុរោជាតេ សត្វ អាសេ-
 វិនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្វាស វិចារកេ សត្វាស អាហារេ
 សត្វាស វេទ្ធិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្វាស សម្ម-
 យុត្តេ សត្វ វិប្បយុត្តេ សត្វាស អត្ថិយា សត្វាស
 នត្ថិយា សត្វ វិគតេ សត្វ អវិគតេ សត្វាស ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៨) នេវសេត្វាណសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្វាណសេត្វា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវសេត្វាណសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បច្ចយា វត្ថុំ វត្ថុំ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ពាហិរំ ...

សេចក្តីក្រ: បច្ច័យវារ:

(២២៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាន មាន
 វារ: ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាន មានវារ:
 ១៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧
 ក្នុងបនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុង
 អារសវនប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ១៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន
 ឈានប្បដ្ឋាន និងមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាន មាន
 វារ: ១៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុណោម ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាន គឺ
 ខន្ធ ៣ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ខន្ធ ២
 វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដ្ឋានខន្ធ
 ចាំន់ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ពាហិរ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ ... ឧត្តំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ
 បច្ចយា ... កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នេវសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធ វិចីកិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខា ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា ។

[២២៧] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខា ធម្មោ ...
 នអធិបតីប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា សេក្ខា
 អធិបតី ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 ... នអធិបតីប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា
 អសេក្ខោ អធិបតី ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តីប្បច្ចយា បរិប្បណំ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ
 ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បជ្ជាន

អាហារ . . . ឧត្ត . . . របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ពឹងផ្អែក នឹង
 ចក្ខុយាននៈ . . . កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយាននៈ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ជាអហេតុកៈ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ
 ដោយទុច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា
 ច្រឡំដោយទុច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (ពាក្យនេះ) ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុយាននៈ . . . អធិបតិធម៌ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវារោ

នេវសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។
 នេវសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ
 អធិបតិ ។

[២៥០] សេត្តញ្ច នេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា . . . នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តញ្ច
 នេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា អសេត្តោ អធិបតិ ។

[២៥១] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេត្តាណសេ-
 ត្តោ ធម្មោ . . . នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរោ-
 តប្បច្ចយា នបន្តាជាតប្បច្ចយា សត្ត ។ នអាសាវ-
 នប្បច្ចយា . . . ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ច័យវារៈ

ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៤៥០) ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

(៤៥១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ចាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ និងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ៧ ។ ព្រោះនការសន្សំប្បច្ច័យ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈានំ

(២៥២) ... នកក្ខប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធេ បច្ច-
 យា សេត្តោ ចេតនា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្ប-
 ច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធេ បច្ចយា នេវសេ-
 ត្តានាសេត្តោ ចេតនា វាហិកំ ... អាហារិកំ ... ឧត្ត-
 ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ចេតនា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ... នកក្ខប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ចេតនា ។
 សេត្តក្ខំ នេវសេត្តានាសេត្តក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា
 សេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធេ
 ច វត្ថុក្ខំ បច្ចយា សេត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៩២) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពាហិរ ... អាហារ ... ឧត្ត ... ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

សេដ្ឋកិច្ច បច្ចុប្បន្ន

(២៥៣) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ
... នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេត្តម្យលកេ តីណី ។

នៅសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា នៅសេត្តានា-
សេត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្បច្ចយា ។ នៅសេ-
ត្តានាសេត្តម្យលកេ តីណី ។ សេត្តញ្ច នៅសេ-
ត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេត្តយដនេស្ស តីណី ។

(២៥៤) នៅសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា
នៅសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នភាហារប្បច្ចយា
នត្ថ្រិយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា
នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នោនត្ថិ-
ប្បច្ចយា នោតតប្បច្ចយា ។

(២៥៥) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
នកតិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអវាមកោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ច័យវារៈ

(២៥៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងសេក្ខមូលកៈ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងនេវា-
 សេក្ខានាសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិ-
 បាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងតំណ នៃធម៌ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល មានវារៈ ៣ ។

(២៥៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេក-
 បុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
 មែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនកាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គិប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៥៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៤៥៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាវម្ពុណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញា-
 មញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ
 ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនគាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៤៥៦) ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ
 នអតាមតាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នគាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

សេចក្តីពេ សំសង្ឃារា

(២៥៧) ឧបេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុស្សាយុលោមំ ។

បច្ចយារាពេ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយារាពេ បច្ចយារាសនិសោ ។

សំសង្ឃារា

(២៥៨) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សេត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ

តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ អសេត្តំ ធម្មំ សំ-

សង្ខារោ អសេត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អសេត្តំ

ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារោ នេវសេត្តានា-

សេត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា នេវសេត្តានា-

សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ

... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

សេចក្តីក្តី: សំសង្ឃារៈ

(៤៥៧) ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ នឹង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ឃារៈ

(៤៥៨) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជានំ

(៤៥៧) សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា ទ្វេ
កាតញ្ច ។ បេ ។ អវិគតប្បច្ចយា ។

(៤៥៨) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អ-
ធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ
អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិគតេ
តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៤៥៩) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
សដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... អហេតុកប្បជ្ជ-
សន្ធិត្តុណេ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទ្វេ
សំសដ្ឋោ វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៥៧) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌
 ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ និង
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះបុរេជាតិប្បច្ច័យ និង
 អាសវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ បេ ។
 ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៤៥៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សម-
 នន្តរប្បច្ច័យ សហជាតិប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤៥៩) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២... មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធវិសន្និ ។

សេចក្តីក្រីក្រ សំសង្ឃារ

(២៦២) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ការោ សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ សំសង្ការោ
 សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តំ ធម្មំ សំសង្ការោ
 អសេត្តោ ធម្មោ . . . អសេត្តោ ខន្ធ សំសង្ការោ
 អសេត្តោ អធិបតិ ។ លោសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ
 សំសង្ការោ លោសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ . . . នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ឌំ ឯកំ ។

(២៦៣) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ការោ សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា នបច្ឆាជានប្បច្ចយា ន-
 អាសវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ទ្វេ កាតញ្ច ។
 នវិហាកប្បច្ចយា ទ្វេ កាតញ្ច ។ នឈានប្បច្ចយា
 នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

(២៦៤) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
 នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសវនេ
 តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិហាកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ

សេចក្តីក្រាបសម្ពោធនៃសំណុំរឿង៖

(២០២) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ បានដល់វារៈ១ ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ។

(២០៣) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បជ្ជយ នបច្ឆាជាតប្បជ្ជយ នអារសវនប្បជ្ជយ និងនកម្មប្បជ្ជយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ(ឱ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ ព្រោះនវិបាកប្បជ្ជយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឱ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ ព្រោះនឈានប្បជ្ជយ នមគ្គប្បជ្ជយ និងនវិប្បយតប្បជ្ជយ ។

(២០៤) ក្នុងនហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារសវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ៦ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ៦ ក្នុងនឈានប្បជ្ជយ មានវារៈ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២៦៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ...

នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ តីណិ

នកក្ខេ ទ្វេ វិចារកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២៦៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ

ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ

អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-

យុត្តេ អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ឯកំ ។

ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សំសង្ការំ ។

សម្បយុត្តវារោ សំសង្ការសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(២៦៥) ក្នុងនអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នគារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងន-
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(២៦៦) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរក្កប្បច្ច័យ សមនន្តរក្កប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អតាមពា-
ញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ គារស-
វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្ប-
ច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(២៦៧) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៦៨) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ
ចិត្តសមុជ្ឈានានំ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៦៩) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តោនាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុជ្ឈានានេវ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧០) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
...តីណំ ។ នេវសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោ-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នេវសេត្តោនាសេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ

បញ្ហាទី៖

(២៦៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន មែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកសេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន មែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុជ្ជានាទត្ថា រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២៧០) សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា
វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្តំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
ចេតោបរិយញ្ញាណោន សេត្តចិត្តសមុទ្គីស្ស ចិត្តំ
ជាទន្តិ សេត្វា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស
អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) អសេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
អសេត្តំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
អសេត្តចិត្តសមុទ្គីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អសេត្វា ខន្ធា
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
ណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នៃចិត្តសមុប្បាទរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៤៧១) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ មគ្គ ពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់ បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការ ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧២) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត រមែងពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

សេដ្ឋកិច្ច បញ្ញាវិវាទ

(២៧៣) នៅសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ឆ្នាំ នៅ
 សេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច អាចឆ្លើយបានយ៉ាង
 បច្ចុប្បន្ន ទាំង ទីតាំង សីល សមាជិកភាព : ភាសា
 កម្ពុជា កម្ពុជា តំបន់ បច្ចុប្បន្ន បុរាណ សុច្ឆន្ទៈ ...
 ឈ្មោះ វិស័យ ឈ្មោះ បច្ចុប្បន្ន អរិយ ទីតាំង
 បច្ចុប្បន្ន ទីតាំង គោត្រកុស្ត ពេទ្យាស្ថាន អាជ្ញា-
 នាយ អាជ្ញាស្ថាន បច្ចុប្បន្ន អរិយ បរិយ
 តំលៃសេ បច្ចុប្បន្ន វិស័យ តំលៃសេ បច្ចុ-
 ប្បន្ន បុរាណ សុច្ឆន្ទៈ តំលៃសេ បរិយ បច្ចុ-
 ប្បន្ន ទីតាំង ទីតាំង អនុស្សាវរីយ អនុស្សា-
 វរីយ អនុស្សាវរីយ តំ អាជ្ញា ពេទ្យា ទីតាំង ទីតាំង
 ទីតាំង ទីតាំង សេដ្ឋកិច្ច ... វិស័យ ... នៅសេដ្ឋកិច្ច
 សេដ្ឋកិច្ច ទីតាំង អនុស្សាវរីយ ទីតាំង អនុស្សាវរីយ វិស័យ
 អនុស្សាវរីយ ទីតាំង ... ទីតាំង ទីតាំង វិស័យ ...
 ទីតាំង សេដ្ឋកិច្ច វិស័យ ... ទីតាំង វិស័យ
 ឈ្មោះ នៅសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច វិស័យ វិស័យ វិស័យ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ចាវិរ:

(២៧៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើទំលាសចក្ខុ ហើយពិចារណា នូវបុព្វកម្ម
 នោះ នូវបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... បុគ្គល ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារ-
 ណា នូវគោត្រកូ នឹងវេទនាៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវកិ-
 លេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវកិលេសទាំងឡាយ
 ដែលពុះពោរ ក្នុងកាលមុន ពួកជន រមែងឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិន
 ឡើង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវដ្ឋាហើយ
 នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... នូវវត្ថុ... ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ថាមិនឡើង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ត្រេកអរ រីករាយ ទោមនស្ស... នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អា កា សា នញ្ចា យតនំ វិញ្ញាណញ្ចា យតនស្ស អា-
 កិញ្ចញ្ចា យតនំ នេវសញ្ញា នាសញ្ញា យតនស្ស អាវុ-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូនា យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋញ្ចា យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស នេវសេត្វា នា-
 សេត្វា ខន្ធា ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧២] នេវសេត្វា នាសេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស
 សេត្វាស្ស ជលស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] នេវសេត្វា នាសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ
 អសេត្វាស្ស ជលស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៤] សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី សេត្វា-
 ធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាគាសានញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ភកិញ្ចញ្ចាយ-
 តនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ ខន្ធាវ័ន្យាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រ-
 វិញ្ញាណ ចេតោចរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល
 ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជា
 បស្ចេកបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៦) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ
 គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយតកក្ខន្ធ
 ចាំបំណុល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់បា

(២៧៧) សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
 សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្វំ ផលំ
 កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតី សេត្វា-
 ធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៨) សេត្វោ ធម្មោ សេត្វស្ស ច នេវ-
 សេត្វានាសេត្វស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី សេត្វាធិបតី សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតីប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) អសេត្វោ ធម្មោ អសេត្វស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី អសេ-
 ត្វាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(២៧៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ ។ ការមូលាធិបតិ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញអតីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជា ទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ- ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា- ធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្ប- យុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៨០] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី
 អរហា អសេក្ខំ ដលំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
 សហជាតាធិបតី អសេក្ខាធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ
 រូបាធំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨១] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី អសេក្ខាធិបតី សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាធំ អធិបតីប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណាធិបតី
 សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី ទានំ ទត្វា
 សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចីណានិ កុំ កត្វា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៨០) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 ការម្សណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើ នូវផល ដែលជាបស្ចេកសក្ខី-
 បុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
 ឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨១) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកសក្ខី-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 សម្បយុត្តកកន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសក្ខី-
 បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកសក្ខីបុគ្គល... បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល
 ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ-
 ណា ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកលុហើយ ក្នុងកាលមុន

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អរិយា និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 តោត្រកុស្ស វេទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ កុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុំ ...
 នេវសេត្វានាសេត្វោ ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សានេតិ
 អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នេវសេត្វានាសេត្វា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច
 វ្វានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៣) នេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ សេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អារម្មណា-
 ធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស សេត្វាស្ស ផលស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបាទៈ

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកអរិយបុគ្គល ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ នូវចក្ខុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង
 ធ្វើ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ... នូវខន្ធាងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
 និងផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៤) នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ និព្វានំ អសេត្វាស្ស ជលស្ស អធិបតីប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨៥) សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សេត្វា ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សេត្វានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មត្តោ សេត្វាស្ស ជលស្ស សេត្តំ ជលំ
 សេត្វាស្ស ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) សេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ អសេត្វាស្ស
 ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៧) សេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តំ ជលំ
 វដ្តានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៨៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវ័ន្យាយ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុនៗ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវ័ន្យាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ផល ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៤៨៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៤៨៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់ពេ

(២៨៨) អសេត្តា ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសេត្តា
 ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អសេត្តាទំ ខន្ធាទំ អ-
 សេត្តំ ផលំ អសេត្តស្ស ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៨៩) អសេត្តា ធម្មា នេវសេត្តាធា-
 សេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តំ
 ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩០) នេវសេត្តាធាសេត្តា ធម្មា នេវសេត្តា-
 ធាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តាធាសេត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ
 បច្ឆិមាទំ នេវសេត្តាធាសេត្តាទំ ខន្ធាទំ អនុលោមំ
 កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាវជ្ជនា
 នេវសេត្តាធាសេត្តាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(២៨៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព គឺ ខន្ធារិយ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធារិយ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ ផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយ អនន្តរភាព គឺ ផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្តរភាព ។

(២៩០) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព គឺ ខន្ធារិយ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មាន ក្នុងកាលមុន ។ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធារិយ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទនៈ អាវដ្ឋនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធារិយ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] ទេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មគ្គស្ស
 វេទានំ មគ្គស្ស អនុលោមំ សេត្វាយ ដលសមា-
 បត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តំ សេត្វាយ ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៧២] ទេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ អសេត្វស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ អ-
 សេត្វាយ ដលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស
 ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតំ អសេត្វាយ ដលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] សេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស ធម្មស្ស
 សអនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ អដ្ឋ
 បញ្ញា ។

[២៧៤] សេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវារ
 សហជាតសទិសំ នវ បញ្ញា ។ អញ្ញាមញ្ញ-
 ប្បច្ចយេ បដិច្ចវារ អញ្ញាមញ្ញសទិសំ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៩១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្ត-
 រឿងច្រើន គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 មគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
 នន្តរឿងច្រើន គឺ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញ
 អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសមនន្តរឿងច្រើន គឺ បញ្ចា ៨ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩៤) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតិរឿងច្រើន គឺ បញ្ចា ៩ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយសហជាតិរឿងច្រើន ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ បញ្ចា ៣ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាររឿងច្រើន ក្នុងបដិច្ចវារៈ ក្នុងអពាមពាររឿងច្រើន ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់ពេ

ធិស្ឋយប្បច្ចយេ កុសលត្ថិតេ ធិស្ឋយប្បច្ចយេ-
សទិសំ នេស បញ្ញា ។

(២៩៥) សេត្វា ធម្មា សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ
បកត្ថបធិស្ឋយោ ។ បកត្ថបធិស្ឋយោ បរមោ
មត្តា ទុតិយស្ស មក្ខស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទុតិយោ មត្តា តតិយស្ស មក្ខស្ស ឧប-
ធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មត្តា ច-
តុត្ថស្ស មក្ខស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មត្តា សេត្វាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបធិស្ឋយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(២៩៦) សេត្វា ធម្មា អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ
បកត្ថបធិស្ឋយោ ។ បកត្ថបធិស្ឋយោ មត្តា
អសេត្វាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៩៧) សេត្វា ធម្មា នេសេត្វានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បធិស្ឋយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ បកត្ថបធិស្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ចូល:

បញ្ហា ១៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៥) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ៣ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
ទី ៤ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៦) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូ-
បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជា បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា បស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្សបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបទិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបទិស្សយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តិ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ អត្ថប្បដិសម្ពិ-
 ធាយ ធម្មប្បដិសម្ពិធាយ និរុត្តិប្បដិសម្ពិធាយ បដិ-
 កាលាប្បដិសម្ពិធាយ វេទនាវេទនាសល្លស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្វា ផលសមា-
 បត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៩៨] អសេត្វា ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បុរិមា បុរិមា អសេត្វា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ...
 អសេត្តំ ផលំ អសេត្តស្ស ផលស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៩៩] អសេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បកត្ថបទិស្សយោ ។ បកត្ថបទិស្សយោ អសេត្វា
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថបទិស្ស័យ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល អាស្រ័យនូវមគ្គ ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង រមែងចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើត
 ឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខតាំងឡាយ ថាមិនទៀង ...
 មគ្គ របស់ពួកអរិយបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ព័ត្តា ធម្មប្បដិ-
 សម្ព័ត្តា និរុត្តិប្បដិសម្ព័ត្តា បដិកាណប្បដិសម្ព័ត្តា និងវាសាវាសកោ-
 សល្លៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់
 សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៩៨) ធម៌ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មុន ។ (ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធាងឡាយ) ក្រោយៗ ... ផល ដែលជាប់របស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
 និស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៩៩) ធម៌ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ...
 គឺ ការម្មណ្ឌរូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។ បកត្ថប-
 និស្ស័យ គឺ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ញាវិហា

(៥០០) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន ជន្មា នៅសេ-
 ដ្ឋានសេដ្ឋាន ធម្មស្ម ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទ-
 យោ អាវុធិបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុខំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ...
 ឧបោសថកម្មំ ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... អភិ-
 ញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ . .
 នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន សីលំ ... បញ្ញំ វាគំ មោហំ
 កាយិកំ សុខំ ឧត្តំ កោដនំ ... សេនាសនំ ឧប-
 និស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ... សមាបត្តិ ឧប្ប-
 ទេតិ ចាណំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុទ្ធា ... បញ្ញា វាគោ បត្តនា កាយិកំ
 សុខំ ... សេនាសនំ នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន
 សុទ្ធាយ បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តនាយ កាយិ-
 កស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បន្នយេន បន្ទយោ បវេសស្ស ឈានស្ស បរិ-
 កម្មំ បវេសស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន
 បន្ទយោ នៅសញ្ញានសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ

សេចក្តីក្តី: បញ្ញាវិវ:

(៥០០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ការម្សុញ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យនូវសំឡេង ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ហើយឲ្យទាន សីល ... នូវឧបោសថកម្ម
 ... នូវឈាន ... នូវវិបស្សនា ... នូវអភិញ្ញា ... ញ្ញាវិស-
 មាបត្តិឲ្យកើត តម្លើងមានៈ នូវទិដ្ឋិ... នូវសីល ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... នូវបញ្ញា នូវរាគៈ
 នូវមោហាៈ នូវកាយិកសុខ នូវវជ្ជវ នូវកោជន ... បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ទើបឲ្យទាន សីល ... ញ្ញាវិសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បញ្ញា រាគៈ បត្តនា កាយិកសុខ
 ... សេនាសនៈ ជាច្រើន នៃសទ្ធា ដែលមិនមែនជា របស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃ
 បត្តនា នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម របស់បឋមជ្ឈាន ជាច្រើន នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់នេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស បឋមំ ឈានំ ទុត្តិ-
យស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០០) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ សេត្តស្ស
ឆម្ពស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពឈ្លា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ
បឋមស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០១) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ អសេត្តស្ស
ឆម្ពស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពឈ្លា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ
ទុក្ខំ ឧត្ត កោដនំ . . . សេនាសនំ អសេត្តាយ
ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០២) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ នេវេសត្តា-
ណាសេត្តស្ស ឆម្ពស្ស បុរេវាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

(ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ
នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ភកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបក-
ត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម របស់មគ្គទី១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់មគ្គទី២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ... កាយិកទុក្ខ
រដូវ ភោជន... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

អារម្មណ៍បុរេជាន់ វត្ថុបុរេជាន់ ។ អារម្មណ៍បុរេជាន់
 ចក្ខុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន៍ អស្សនេតិ អភិណ្ឌតិ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ... សោតំ
 ... វត្ថុ ... អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សន៍
 ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ ... រូបាយនំ
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាន់ ចក្ខុ-
 យនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ឧទ្ធានំ
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៤) នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជាន់
 វត្ថុ សេក្ខានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៥) នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខ-
 ស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេ-
 ជាន់ វត្ថុ អសេក្ខានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ច័យវារ:

គឺ អារម្មណ៍បុរេជាន់ វត្ថុបុរេជាន់ ។ អារម្មណ៍បុរេជាន់ គឺ បុគ្គល
 ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង... ហើយ ត្រេកអរ
 រីករាយ ពគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 ... បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវសោត... នូវវត្ថុ... ដោយសេចក្តី
 ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន់ គឺ ចក្ខុរូបាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាតុឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

(៥០៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន់ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធាតុឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

(៥០៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន់ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
 ចក្ខុឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥០៦) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តាណសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតា
 សេត្តោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៧) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តាណសេត្ត-
 ស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទា-
 ជាតា អសេត្តោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស... ។

(៥០៨) នេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បន្ទាជាតា នេវសេត្តាណសេត្តោ ខន្ធា
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

(៥០៩) នេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តាណសេត្តោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥០៦) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលជា បរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចា- ជាតប្បច្ច័យ ។

(៥០៧) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបរិសេស ក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន... ។

(៥០៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេស ក្ខត្តល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា បរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចា- ជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែន ជាបរិសេសក្ខត្តល (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៥០៩) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេស ក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិន មែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ នេវសេត្វានាសេត្វាធំ ខន្ធាធំ
 អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០០] នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
 មក្ខស្ស វេទានំ មក្ខស្ស - អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៥០១] សេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស ធម្មស្ស
 កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។
 សហជាតា សេត្វា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធាធំ
 កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណ៌កា សេត្វា
 ចេតនា វិហាកានំ សេត្វាធំ ខន្ធាធំ កក្ខប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៥០២] សេត្វា ធម្មោ អសេត្វស្ស ធម្មស្ស
 កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា សេត្វា
 ចេតនា អសេត្វាធំ ខន្ធាធំ កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក. បញ្ជាក់:

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម ជា
បច្ច័យ នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយភា-
សេវនប្បច្ច័យ ។

(៥១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៥១១) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និន្នានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១២) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
 សេត្វា ចេតនា ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ កក្កប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] សេត្វោ ធម្មោ សេត្វាស្ស ច នេវសេត្វា-
 នាសេត្វាស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សេត្វា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 ម្មជ្ជានានត្ថា រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] អសេត្វោ ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វា ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៦] អសេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេ-
 ត្វាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វា
 ចេតនា ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥១៣) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជាវេស
 សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។

(៥១៤) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង
 នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៥) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជា
 វេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៦) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីព្រាង បញ្ជាក់រំពេច

(៥០៧) អសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ច
 នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អសេត្វា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០៨) នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ នេវសេ-
 ត្វានាសេត្វាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតា នានាខណ៌កា ។ សហជាតា នេវសេ-
 ត្វានាសេត្វា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ... ។ នានាខណ៌កា នេវសេត្វានា-
 សេត្វា ចេតនា វិបាកានំ នេវសេត្វានាសេត្វានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០៩) សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 វិបាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិបាកោ សេត្វា ឯកោ
 ខន្ធានំ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ។ សេត្វាម្បលកេ តីណី ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(៥១៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាពផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាពផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជា បស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ទាំងឡាយផង នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិនមែនជា បស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិនមែនជា បស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គឺ សហជាត នឹងនានាខណៈកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល មិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណៈកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព មិន មែនជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាវិបាកផង នៃកងត្ថារូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ ដែលជាបស្ចេកកម្មសក្ខីភាព ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ។ ក្នុងសេដ្ឋកម្មលកៈ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បជ្ឈានំ

[៥២០] អសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វា ឯកោ ខន្ធា
តិល្លានំ ... ។ អសេត្វាម្ភលកេ តិលំ ។

[៥២១] នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វា-
នាសេត្វាស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិហាកោ នេវសេត្វានាសេត្វា ឯកោ ខន្ធា តិល្លានំ
ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្វាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វិហាក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] សេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេត្វា ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥២០) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជា
បស្ថេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ . . . ។ ក្នុងអសេកមូលកៈ
មានវារៈ ៣ ។

(៥២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ថេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១
ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល (ជា
បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធតាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥២២) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ត្រៀមប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៣) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេក-
បុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុប្បាទបូព៌ាទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីព្រាង បញ្ញាវិហារ

បញ្ញាជាតា សេដ្ឋកិច្ច ខន្ធ បុរេជាតិស្ស ឥសស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥២២] អសេដ្ឋកិច្ច ធម្មោ នេវសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ចស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
បញ្ញាជាតំ សេដ្ឋកិច្ចសង្ខតំ ។

[៥២៣] នេវសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ធម្មោ នេវសេដ្ឋកិច្ច-
នាសេដ្ឋកិច្ចស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតា នេវ-
សេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិកុណោ នេវ-
សេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ខន្ធ កដត្តារូបំ វិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ខន្ធ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ វត្ថុ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
បុរេជាតំ ចក្ខាយតំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេដ្ឋកិច្ចនា-
សេដ្ឋកិច្ចំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំរាងៈ

ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៤) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺសហជាន និងបច្ចាជាន ប្រាកដស្មើដោយសេក្ខធម៌ ។

(៥២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
មែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ សហជាន បុរេ-
ជាន និងបច្ចាជាន ។ សហជាន គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិន
មែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកដត្តារូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាន គឺ
ចក្ខុយានៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធា បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៦) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
 សេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៧) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ អសេ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៥២៨) សេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌនំ ខន្ធានំ ។

(៥២៩) សេក្ខា ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេក្ខា ខន្ធា
 ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនមែនរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុនដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៥២៩) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជានត និងបច្ចាជានត ។ សហជានត គឺ ពួកខន្ធ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិវេ

បច្ឆាជាតា សេត្តា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣០] សេត្តា ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេត្តា ឯកោ ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានេកា រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[៥៣១] អសេត្តា ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិលា សេត្តសទិសំ ។

[៥៣២] នេវសេត្តានាសេត្តា ធម្មោ នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
យំ ។ សហជាតោ នេវសេត្តានាសេត្តា ឯកោ
ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេកា រូបានំ
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិ-
សន្ធិត្តាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំ:

ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៥៣០) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល
ជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល
ជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ចាំនឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣១) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
ប្រាកដស្មើដោយធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ។

(៥៣២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ-
ជាត បច្ចាជាន អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
មិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២... ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាភ្នំ ... ពាហិរំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិធម្មតំ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ជនិ ខោមនស្សំ ... សោតំ ... វត្ថុ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សង្ខំ ... រូបាយតនំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ នេវសេត្តានាសេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជានា នេវសេត្តានាសេត្តា
 ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតធឿកាហោ អាហារោ ឥមស្ស កា-
 យស្ស រូបជីវិត្រ្យយំ កជត្តារូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៣៣) នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេ-
 ត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ
 វត្ថុ សេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត ១... នូវពាហិរៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអ
 សព្វាសត្វ... ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយគ្រេកអរ រីករាយ ពគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស... បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... នូវរូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ... នូវ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតឡើងវិញហោរ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូប-
 ជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាប់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលជាប់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់រំលោ

[៥៣៤] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មា អសេត្ត-
ស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
អសេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣៥] សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មា សេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សេត្តោ ឯកោ
ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៥៣៦] សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មា នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
សហជាតោ សេត្តោ ខន្ធា ច មហាក្ខតោ ច ចិត្ត-
សមុជ្ឈានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេត្តោ ខន្ធា ច កតតន្ត្រីកាវេ អាហារវេ ច
ឥស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេត្តោ ខន្ធា ច រូបជីវិតិទ្រិយញ្ច កដត្តា-
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តី: បញ្ជាក់:

(៥៣៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥៣៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី មហាក្ខតតាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី កពទ្ធិណ្ឌកហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី រូបធីរិទ្ធិន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដតារូបតាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៥៣៧) អសេត្វោ ច នេវសេត្វាណសេត្វោ ច

ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទ្វេ បញ្ញា កាតព្វា សេត្តសទិសា ។

(៥៣៨) ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ បញ្ច

អធិបតីយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ

សហជាតេ នវ អញ្ចមញ្ចេ ភីណី ទិស្សយេ តេរស

ឧបទិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ ភីណី បច្ឆាជាតេ ភីណី

អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិបាកេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ

ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ ភីណី វិប្បយុត្តេ

បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា អដ្ឋ វិកតេ អដ្ឋ

អវិកតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៧) ធម៌ ដែលជាវាសន៍សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាវាសន៍សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវាសន៍អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាវាសន៍អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បញ្ចា ២ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រាកដស្មើដោយធម៌ដែលជាវាសន៍សេក្ខបុគ្គល ។

(៥៣៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ចាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីពន្យល់ បញ្ញាវិញ

[៥៣៩] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ សេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤០] សេត្តោ ធម្មោ នេសេត្តាជាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាមុណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤១] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេសេ-
ត្តាជាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៤២] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៤៣] អសេត្តោ ធម្មោ នេសេត្តាជាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាមុណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ:

(៥៣៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤០) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤១) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤២) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៤៤] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤៥] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តា-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៦] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៧] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៨] សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៤៤) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល . . . បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

សេចក្តីកេ បញ្ញាវិហា

(៥៤៧) សេត្តោ ច នេវសេត្តាណសេត្តោ ច
 ធម្មា នេវសេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
 ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៥៤៨) អសេត្តោ ច នេវសេត្តាណសេត្តោ ច
 ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជានំ បុរេជានំ ។

(៥៤៩) អសេត្តោ ច នេវសេត្តាណសេត្តោ
 ច ធម្មា នេវសេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
 ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៥៥០) នហេតុយា ចុទ្ទិស នអារម្មណេ
 នអធិបតីយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ ចុទ្ទិស
 នសហជាតេ នស នអញ្ចាមញ្ញេ នស ននិស្ស-
 យេ នស នឧបនិស្សយេ នេវសេ នបុរេជាតេ
 ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ ចុទ្ទិស នអាសវនេ នកម្មេ
 នវិហាកេ នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(៥៤៩) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
 បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៥០) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៥៥១) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
 បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៥២) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការមណ្ឌ-
 ប្បច្ច័យ នក្ខតិបតិប្បច្ច័យ នក្ខន្ធរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៤ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុង
 នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនកាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
 នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ចុទ្ធស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
 លោអត្ថិយា អដ្ឋ លោនត្ថិយា ចុទ្ធស លោវិគតេ
 ចុទ្ធស លោអវិគតេ អដ្ឋ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៥៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ សត្ត...
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
 សត្ត នអញ្ញាមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ នបុរេជានេ
 នបច្ឆាជានេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារតេ នអា-
 ហារេ នវេទ្រិយេ នឈានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
 យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ លោនត្ថិយា សត្ត
 លោវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៥៥៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ បញ្ច...
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហ-
 ជានេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តេរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង
 នោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុង
 នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យៈ ។

(៥៥៣) ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 នកាលេសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ
 នគ្រន្ទិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៥៥៤) ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាវាហ

ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជានេ តីណិ បច្ឆាជានេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ អាហារេ ឥន្ទ្រ-
 យេ ឈានេ អក្កេ សត្តេ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរសេ នត្ថិយា អដ្ឋ វិគតេ
 អដ្ឋ អវិគតេ តេរសេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ជាវាហ និដ្ឋិតោ ។

សេចក្តីពេ ឯកាវសមំ និដ្ឋិតំ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ បញ្ជាក់រាងៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បវចន មានព្រះ ៣
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បវចន មានព្រះ ៣ ក្នុងអារម្ភសាសនប្បវចន មានព្រះ ២
 ក្នុងកម្មប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងវិបាកប្បវចន អាហារប្បវចន ឥន្ទ្រ-
 យប្បវចន ឈានប្បវចន និងមគ្គប្បវចន មានព្រះ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បវចន មានព្រះ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បវចន មានព្រះ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
 វចន មានព្រះ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងវិគតប្បវចន
 មានព្រះ ៨ ក្នុងអវិគតប្បវចន មានព្រះ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នយានុលោម ។

ចប់ បញ្ជាក់រាងៈ ។

ចប់ សេចក្តីក្រាប ជាតម្រប់ ១១ ។

បរិត្តិកេ

បដិប្បវិណ្ឌ

(៥៥៥) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
 មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៥៦) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

បរិវត្តិកៈ
៣៣

បដិប្បវាទៈ

(២២២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធសក្ក ចិត្ត-
សមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នូវខន្ធ ២ ...
ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំង-
ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប អាស្រ័យមហាកូត ២ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
កងតារូប អាស្រ័យមហាកូតចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២២២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវិកេ

មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា
 មហាគុតេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាគុតេ ខន្ធ បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។ មហាគុតំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាគុតោ ច ធម្មា ...
 ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ
 ទេ ខន្ធ ... ។

(៥៥៧) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។ អប្បមាណំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមា-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
 ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ ខន្ធ ... ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្ថារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្ថារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៥៥៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរក្តី ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៥៨] បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៥៩] បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគ្គតោ ខន្ធ ច មហា-
ក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ
ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
មហាគ្គតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... មហាគ្គតោ ខន្ធ ច មហាក្កតោ
ច បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៥៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហ

(៥៦០) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធូ ... បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ទន្ធា ។ បរិត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ច-
 យា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហាក្កតា ទន្ធា ។

(៥៦១) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
 ... អារម្មណប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៥៦២) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... ។

(៥៦៣) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហា-
 ក្កតោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធូ ... ។

(៥៦៤) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ... អធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធូ ...

(៥៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នោត នូវខន្ធ ២... ខន្ធ
 ទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ... ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៥៦២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន... ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២... ។

(៥៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង... ព្រោះ
 ការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២... ។

(៥៦៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នោត... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ខន្ធ ២...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

[៥៦៥] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតេ ទន្ធូ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ... អធិបតីប្បច្ចយា
មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធូ ... ។

[៥៦៦] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... ។ អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា
អប្បមាលោ ទន្ធូ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ច អប្បមាលោ ច
ធម្មា ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធូ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត្ត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត្ត ១ ចិត្តសមុជ្ជានុប្ប និងឧបាទានុប្ប
អាស្រ័យមហាក្ខត្តទាំងឡាយ ។

(៥៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានុប្ប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៥៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប្ប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវារោ

(៥៦៧) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៦៨) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៦៩) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហជាតវ្យច្ចយា
សព្វេបិ មហាក្កតា កាតញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា
និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ចយា បុរេវាតវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ច ។ អាសេវនវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ច ។ កុម្មវ្យច្ចយា
វិចាតវ្យច្ចយា តេរស បញ្ញា ។ អាហារវ្យច្ចយា
ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយា ឈានវ្យច្ចយា មត្តវ្យច្ចយា សម្ម-
យុត្តវ្យច្ចយា វិប្បយុត្តវ្យច្ចយា អត្ថិវ្យច្ចយា នត្ថិវ្យ-
ច្ចយា វិកតវ្យច្ចយា អវិកតវ្យច្ចយា ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៥៦៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាមហាក្ខតទាំងអស់ ។ ព្រោះអតាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ទេវនិស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាទាំង ៣ ។ ព្រោះកាសវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាទាំង ៣ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ)បញ្ញាទាំង ១៣ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

[៥៧០] ហេតុយា តេរស អារម្មណេ បញ្ច អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
 ជាតេ តេរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តំ និស្សយេ តេរស
 ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ តេរស វិហាកេ តេរស អាហារេ
 វេទ្ធ្រិយេ លានេ មក្កេ តេរស សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិប្បយុត្តេ តេរស អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា បញ្ច
 វិគតេ បញ្ច អវិគតេ តេរស ។

អនុលោមំ ។

[៥៧១] បរិតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថុណោ ខទ្វេ
 បដិច្ច វត្ថុំ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ក្នុងវេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ នឹងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអវេហ-
 តុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃ
 អវេហតុកប្បជីសន្និ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ពាហិរ . . . អាស្រ័យ
 មហាក្ខត ១ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . .

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច វិចិត្តក្កា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្តក្កា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៥៧២) បរិតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បរិតេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ បរិតេ ខន្ធ បដិច្ច
 កដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្កតំ ...
 ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ថសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(៥៧៣) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ ខន្ធ
 បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៧៤) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ
 ... នអារម្មណប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវាវៈ

មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចិត្ត ច្រឡំដោយទុទ្ទច្ចៈ អាស្រ័យមហា-
ក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រចិត្ត ច្រឡំដោយទុទ្ទច្ចៈ ។

(៥៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ កងត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ កងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ នូវមហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ
. . . អាហារសមុជ្ឈាន . . . ឧត្តសមុជ្ឈាន . . . មហាក្ខត ១ របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្តារូប
អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈាន-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧៥] បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៧៦] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កកជត្តារូបំ ។

[៥៧៧] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។ សន្និទ្ធិតំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ។ បេ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
អាស្រ័យខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង

បរិក្ខិត្តកេ បដិច្ចវាហ

នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហា-
ក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

(៥៧៨) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហាក្កតាធិបតិ វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាកេ មហាក្កតេ
ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទេ ខន្ធា ...
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៥៧៩) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធា បដិច្ច អប្បមាលាធិបតិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អា-
ស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងត្ថារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំង-
ឡាយ ។

(៥៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហគ្គតាធិ-
បតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក កងត្ថារូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
វិបាក នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៥៧៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្ប-
មាណាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨០) បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិហារេត មហាគ្គតេ
 ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច
 បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ បរិត្តញ្ច
 មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ
 ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
 . . . មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច បដិច្ច
 កកដត្តារូបំ ។

(៥៨១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . .
 នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតចាំងឡាយផង កងត្តា-
 រូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូត
 ចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតចាំងឡាយផង ។

(៥៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវិញ

(៥៨២) បរិក្ខត្តិ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខត្តិ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ ... បរិក្ខត្តិ ខន្ធើ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិក្ខត្តិ ឯកំ ខន្ធើ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធើ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ ។
 បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា វិត្តាវេតញ្ចា ។ បរិក្ខត្តិ
 មូលកេ តិស្សោ បញ្ញា ។

(៥៨៣) មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្ខតំ ឯកំ
 ខន្ធើ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិក្ខត្តិ ធម្មោ ។ បេ ។ នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្ខតេ
 ខន្ធើ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្ខតេ ខន្ធើ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ
 បដិច្ច បរិក្ខត្តិ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា ... នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធើ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធើ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ ... ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

(៥៨២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុងអរូបភព នូវខន្ធ ២...
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ខន្ធ
៣ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើមហាក្សត្រ
ទាំងអស់ឲ្យពិស្តារ ។ បញ្ចា ៣ ក្នុងបរិក្ខមូលកៈ (ក៏បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើឲ្យពិស្តារចុះ) ។

(៥៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូបភព ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
។ បេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តា-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨៤) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធ . . . ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៨៥) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៨៦) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 លោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ក-
 តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខុលោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

(៥៨៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៥៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខិត្តកេ បដិច្ចវិហារ

បរិក្ខិត្ត មហាក្កត ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នបរិសេសប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុតា បដិច្ចតយោ ខន្ធា ខន្ធា ... មហាក្កតោ ខន្ធា ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

[៥៧៧] បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបរិសេសប្បច្ចយា នរាសេសប្បច្ចយា បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានតា រូបំ ខន្ធា ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

[៥៧៨] បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរាសេសប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា ។ បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ... នរាសេសប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា មហាក្កតោ បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនប្បវេណីតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំធេង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...
 កងតារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង មហា-
 ភូតទាំងឡាយផង ។

(៥៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចធ្លាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនប្បវេណីតប្បច្ច័យ និងនិរ-
 សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានសភាពតូចធ្លាក់ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាភូត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។ មហាភូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចធ្លាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំធេង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ... ព្រោះនិរសេវ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យមហាភូតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៩] មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាគុតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខុ-
 ណោ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ។
 មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា មហាគុតោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខុណោ ... ។ មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា
 វិចារកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខុណោ
 មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

[៥៩០] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ទេ
 ខន្ធោ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ...
 នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
 អប្បមាណោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវ
 ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៩០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោរក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាពេ

វិហាកំ អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា

ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(២៧០) បរិក្ខត្តញ អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច

បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ

ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ ធម្មំ បដិច្ច

បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មហាគ្គតេ

ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ

ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ ធម្មំ

បដិច្ច មហាគ្គតោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធាញ វត្ថុញ បដិច្ច

តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ

ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

បរិក្ខិត្តកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ជាវិបាក ។

(៥៩១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្បាញ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្បាញផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . .
ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខត្តចាំន់ឡាយផង ។

(៥៩២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្បាញ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្បាញផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខត្តចាំន់ឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធ
ចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខត្តចាំន់ឡាយផង ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្បាញផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្បាញក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្បាញផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាគុតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ . . .
 មហាគុតេ ខន្ធទេ ច មហាគុតេ ច បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

(៥៧៣) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា បរិត្តេ ខន្ធទេ បដិច្ច បរិត្តា
 ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧត្តស-
 ម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាគុតំ . . . ។

(៥៧៤) មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតោ
 ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា មហាគុតេ ខន្ធទេ បដិច្ច
 មហាគុតា ចេតនា ។

(៥៧៥) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធទេ បដិច្ច
 អប្បមាលា ចេតនា ។

(៥៧៦) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 . . . នវិចារកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធទេ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា វត្ថុសម្មជ្ជានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្ថា-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំង-
ឡាយផង ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចង្អាត អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាព
តូចង្អាត ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន
មហាក្ខត ១ ... ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
សភាពធំ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចង្អាត ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្អាត នូវខន្ធ ២ ...

បរិក្ខិត្តិកេ បដិច្ចវិហារោ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទានរូបំ ពាហិរំ ... អាហារំ
 ... ឧត្ថុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(២៧៧) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
 ... នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្ប-
 ច្ចយា មហាក្កតេ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

(២៧៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមា-
 ណោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា

បរិព័ន្ធក្នុងៈ បដិច្ចវារៈ

មហាក្សត្រ ៣ អាស្រ័យមហាក្សត្រ ១ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប និង ទុប្បាទរូប
 អាស្រ័យមហាក្សត្រទាំងឡាយ ពាហិរ . . . អាហារ . . . ឧត្ត . . .
 មហាក្សត្រ ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៥៧៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
 រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចធ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . .
 ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារក្តី ធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៧៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាព
 តូចធ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារក្តី ធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទេ
 ខន្ធ . . . ។

(៥៩៩) បរិត្តញ អប្បមាណាញ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាណា
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០០) បរិត្តញ មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ . . . ។ រិត្តាទេតព្វំ ។ នសង្ក្រិយប្បច្ចយា
 ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបជីវិត្តិយំ នឈា-
 នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ . . .
 ពាហិរំ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
 មហាក្កតំ ។ បេ ។ សព្វេ មហាក្កតា កាតញ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធឣក្ខត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្ខិ
អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធទ ។

(៥៩៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខត្តចាំងឡាយផង ។

(៦០០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខត្តចាំងឡាយផង ។

(៦០១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពា-
ហិរៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ព្រោះនន្ត្រ័យប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... អាហារៈ
... ឧត្ត ... រូបជីវិត្រ័យ អាស្រ័យមហាក្ខត្តចាំងឡាយ របស់ពួក
អសព្វាសត្វ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយចញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរៈ ...
ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាក្ខត្ត ១ របស់
ពួកអសព្វាសត្វ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើនូវមហាក្ខត្តចាំងអស្ច ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវាព

នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ ខន្ធំ . . .

អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ សព្វ

មហាគ្គតា កាតញ្ច ។ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . ។

(២០២) . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិតំ

ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ពា-

ហារំ . . . អាហារំ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(២០៣) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-

ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ

អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . នោនត្ថប្បច្ចយា

នោវិគតប្បច្ចយា ។

(២០៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច

នអធិបតីយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ

បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ

ឆ្វាទស នបញ្ញាជាតេ ភេរស នអាសេវនេ ភេរស

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអហេតុកៈ
... នូវខន្ធ ១ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ នូវមហាក្ខតទាំងអស់ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(៦០២) ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ
... អាហារៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុង
អរូប ... ។

(៦០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ
និងនោវត្ថប្បច្ច័យ ។

(៦០៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាមប្បច្ច័យ
និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២
ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអានុសាសនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកក្ខេ ភីណី នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នស្រ្តិយេ នឈានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ
 បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ឆន្នីយំ ។

(៦០៥) ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអត្តាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ ទ្វា-
 នស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេវនេ តេរស
 នកក្ខេ ភីណី នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ
 បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ឆន្នីយំ ។

(៦០៦) នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ
 . . . អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកាប្បដ្ឋាន

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងន-
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោ-
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦០៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆា-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៦០៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវិពោ

វិកតេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុយ្យានុលោមំ ។

បដិច្ចវិពោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិពោបិ បដិច្ចវិសទិនោ ។

បច្ចយវិពោ

(៦០៧) បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុជ្ឈនក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធទ្វេ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ឧបាទារូបំ វត្ថុ
 បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
 មហាក្ខតា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតា ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
 អប្បមាណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវិវរៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវិវរៈ

(៦០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នោត នឹងខន្ធ ២
 ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ឧបាទារូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត្ត ១ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចត្នោត ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោតក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា អប្បមាណា ខន្ធា មហាក្កតោ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ
 ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតោ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ។

(៦០៨) មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាក្កតោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា
 បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា ... ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា មហាក្កតោ ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា ... ។

(៦០៩) អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណោ តីណិ ។

គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតចាំន់ឡាយ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹង
មហាក្ខតចាំន់ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦០៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
ក្តី ធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... នឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦០៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ក្នុងអប្បមាណធម៌ មានវារៈ (នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវាព

(៦០០) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធន្ទ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ បរិត្តញ្ច
 អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច អប្បមាលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធន្ទ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ...
 អប្បមាលោ ខន្ធទ្វេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 បដិសន្ធិក្ខណោ តីណិបិ កាតញ្ច ។

បរិក្ខេបៈ បច្ចយវារៈ

(៦១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាមផង នឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងមហាកូតទាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចតាមផង ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាមក្តី ធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាមផង
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

(៦១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាមផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 សូម្បីវារៈ (នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក៏
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា បរិត្តំ វេកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខុយាតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
 កាយាយាតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុ បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។
 អវសេសា ធម្មំ បញ្ញា ហេតុប្បច្ចយសទិសា សត្វ
 កាតព្វា ។ អធិបតីប្បច្ចយា បដិសន្ធិ ធម្មតិ សត្វស
 បញ្ញា បរិបុណ្ណា ។ អនន្តរប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 អវិកតប្បច្ចយា ។

(២០៣) ហេតុយា សត្វស អារម្មណោ សត្វ
 អធិបតីយា សត្វស អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ
 សហជាតេ សត្វស អញ្ញមញ្ញោ នវំ ទិស្សយេ សត្វ-
 រស ឧបទិស្សយេ សត្វ បុរាជាតេ សត្វ អាសេវនេ
 សត្វ កក្កោ សត្វស វិហាកេ សត្វស អា-
 ហារេ សត្វស វត្ថុយេ ឈានេ មគ្គេ សត្វស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាម ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតាម នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយានៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយានៈ ... ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ញា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស
 ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បថ្នយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ញា ៧
 យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បថ្នយ មិនមានទេ បញ្ញា ១៧ យ៉ាង
 មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បថ្នយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ព្រោះអវិគតប្បថ្នយ ។

(៦១៣) ក្នុងហេតុប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បថ្នយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បថ្នយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាជាតប្បថ្នយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បថ្នយ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បថ្នយ ឈានប្បថ្នយ និងមគ្គប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧

បរិគ្គតិកេ បច្ចយវិហេ

សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្ត-
 រស នត្តិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៦០៤) បរិត្តំ នម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... អហេតុកប្បជ្ឈិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ
 វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញា-
 ណំ កាយាយតនំ ... វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
 បរិត្តោ ខន្ធ វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។

(៦០៥) បរិត្តំ នម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសំ បញ្ច ។

បរិវត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងអត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគ-
 តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហត្ថប្បច្ចយ គឺ ខន្ធពា ក្តី
 ចិត្តសមដានរបកី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជា
 អរហត្ថកៈ នឹងខន្ធ ២... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
 នៃអរហត្ថកប្បជិសន្តិ ខន្ធចាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នា ជាអរហត្ថកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រច្នា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង វត្ថុផង ។

(៦១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនរាម្មណប្បច្ចយ គឺ វារៈ ៥
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦០៦) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ទន្ធា ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ទេ ទន្ធា ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ ...
 កាយាយតនំ ... វត្ថុំ បច្ចយា បរិត្តោ ទន្ធា ។ បរិត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា មហាគ្គតាធិបតិ វត្ថុំ បច្ចយា
 វិចាកា មហាគ្គតា ទន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា
 មហាគ្គតា ទន្ធា ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អប្ប-
 មាលោកាធិបតិ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
 មហាគ្គតោ ច ធម្មា ... នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
 យា វិចាកា មហាគ្គតា ទន្ធា មហាគ្គតោ បច្ចយា
 ចិត្តសម្មជានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា
 កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាច នឹង
 ខន្ធ ២ . . របស់ពួកអសព្វាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ចក្ខុយ-
 តនៈ . . . កាយាយតនៈ . . . ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចតាច
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាចក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត្តចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ . . . ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវារោ

(៦០៧) មហាគុតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាគុតោ
 ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគុតេ ខន្ធ បច្ចយា
 មហាគុតាធិបតិ វិហាកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។
 មហាគុតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា វិហាកេ មហាគុតេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាគុតំ ធម្មំ
 បច្ចយា បរិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិហាកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ ខន្ធ ខន្ធ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦០៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
 បច្ចយា អប្បមាណាធិបតិ ។

បរិវត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦១៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធសា
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
 វិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវស-
 ភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក
 នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦១៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦១៩) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 អប្បមាណោ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា អប្បមា-
 ណាធិបតិ ។

(៦២០) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកេ
 មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហា-
 ក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា មហាក្កតោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 មហាក្កតាធិបតិ វិចារកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធឯញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង វត្ថុផង ។

(៦២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ

បរិក្ខិត្តកេ បច្ចយវារោ

វិចារកំ មហាត្ថកំ ឯកំ ចន្ទន្ទ វត្ថុន្ទ បច្ចយា
 តយោ ចន្ទា ច្វេ ចន្ទេ . . . វិចារកេ មហាត្ថតេ ចន្ទេ
 ច មហាត្ថតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិត្ថុកេណ មហាត្ថតេ ចន្ទេ បច្ចយា ។

(២២០) បរិក្ខិត្ត ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នមនន្តរវ្យច្ចយា នសមនន្តរវ្យច្ចយា នមញ្ញ-
 មញ្ញាវ្យច្ចយា នឧបនិស្សយវ្យច្ចយា នបុរោជាតវ្យច្ច-
 យា បដិច្ចវាសនិសា ទ្វាទស បញ្ញា ។ នបច្ឆា-
 ជាតវ្យច្ចយា នអាសេវនវ្យច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ វិចា-
 កោតិ និទ្ធិស្សិតំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចាកោតិ
 ន កាតតំ ។ នកម្មវ្យច្ចយា នវិចាកវ្យច្ចយា បដិ-
 សន្ធិ វិចាកោបិ នត្ថិ ។ នអាហារវ្យច្ចយា នឥន្ទ្រិ-
 យវ្យច្ចយា នឈានវ្យច្ចយា នមត្តវ្យច្ចយា ន-
 សម្បយុត្តវ្យច្ចយា នវិប្បយុត្តវ្យច្ចយា នោនត្ថិវ្យច្ចយា
 នោវិគតវ្យច្ចយា ។

(២២២) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ បញ្ច នម-
 ជិបតិយា ទ្វាទស នមនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ នមញ្ញ-
 មញ្ញា នឧបនិស្សយេ នបុរោជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆា-
 ជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត

បរិក្ខេបៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរ-
ប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
ឯបញ្ញា ១២ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនបច្ចាជាត-
ប្បច្ច័យ និងនអាសវនប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ពាក្យថា
វិបាក បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ។ ចិត្តសមុជ្ជានុប បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
ថាដូចជាវិបាកទេ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ឯបដិ-
សន្ធិនិងវិបាកមិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
នោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(៦២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ សត្តរស នអាហារេ នសង្ខ្រិយេ ន-
 លារេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចុទ្ទិយំ ។

(២២៣) ហេតុប្បច្ចយា នអាវម្មលោ បញ្ច ...
 នអធិបតិយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអពាមពោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រេជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្ប-
 យុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច
 នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមមគ្គិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រ័យប្ប-
 ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និន័នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៦២៣) ក្នុងនការមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

បរិក្ខត្តិកេ សំសង្ករិកេ

(២២៤) ឯហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ វិភតេ អវិភតេ
ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

បច្ចយវិកេ និដ្ឋិតេ ។

និស្សយវិកេ បច្ចយវិកេសនិសោ ។

សំសង្ករិកេ

(២២៥) បរិក្ខតំ ធម្មំ សំសង្ការេ បរិក្ខតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការេ
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២២៦) មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ការេ មហាក្កតោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសង្ការេ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ ... ។

(២២៧) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ការេ អប្បមាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការេ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

បរិក្ខេបៈ សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៤) ក្នុងការម្មណ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
 នឹងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នឹងខន្ធ ២ ... ។

(២២៨) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា បដិសន្ធិ
 នត្ថំ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជា-
 តប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
 អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកោបិ បដិសន្ធិបិ នត្ថំ ។
 កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតីប្បច្ចយា នតីប្បច្ចយា
 វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២២៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
 បតីយា តីណិ ។ សន្និទ្ធិត្ថំ ។ អវិកតេ តីណិ ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

(២៣០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសដ្ឋោ តយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិត្ថុណោ វិចីកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតេ ខន្ធិ សំសដ្ឋោ វិចីកិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចតាម ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បថ្នយ ព្រោះអធិបតិ-
 ប្បថ្នយ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអនន្តប្បថ្នយ សមនន្តប្បថ្នយ
 សហជាតប្បថ្នយ អញ្ញាមញ្ញប្បថ្នយ និស្សយប្បថ្នយ ឧបនិស្សយប្ប-
 ថ្នយ និងបុរេជាតប្បថ្នយ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះការសវនប្បថ្នយ
 វិបាកក្តី បដិសន្ធិក្តី ក៏មិនមាន ។ ព្រោះកម្មប្បថ្នយ វិបាកប្បថ្នយ
 អាហារប្បថ្នយ ឥន្ទ្រិយប្បថ្នយ ឈានប្បថ្នយ មគ្គប្បថ្នយ សម្បយុត្ត-
 ប្បថ្នយ វិប្បយុត្តប្បថ្នយ អត្ថប្បថ្នយ នត្ថប្បថ្នយ វិតតប្បថ្នយ និង
 អវិតតប្បថ្នយ ។

(៦២៩) ក្នុងហេតុប្បថ្នយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បថ្នយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បថ្នយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ក្នុងអវិតតប្បថ្នយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦៣០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាម ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ...
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

បរិក្ខិត្តិកេ សំសង្ករិកេ

(៦៣១) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការំ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការំ
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣២) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ការំ មហាគ្គតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតេ ខន្ធោ
សំសង្ការំ មហាគ្គតា អធិបតិ វិហាកំ មហាគ្គតំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣៣) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ការំ អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ
ខន្ធោ សំសង្ការំ អប្បមាណា អធិបតិ ។

(៦៣៤) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការំ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសង្ការំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣៥) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ការំ មហាគ្គ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា

បរិក្ខិត្តិកៈ សំស្ក្រឹតៈ

(៦៣១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតាម ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតាម នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិ-
បតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។

(៦៣៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចតាម ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតាម ក្នុង
អរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៦៣៦] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមា-
 ណំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ។

[៦៣៧] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា នអាសវនប្បច្ចយា
 បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ បដិសន្ធិ-
 ក្កុណោ ... ។

[៦៣៨] មហាគុតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាគុតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាគុតំ
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៦៣៩] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា ។

[៦៤០] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធោ សំសដ្ឋា
 បរិត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនបូរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ។

(៦៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន សភាពតូចធ្លាវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ និងនកាសេវន- ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចធ្លាវ ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ពា) ច្រឡំនឹង ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ពា) ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ។

(៦៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន សភាពតូចធ្លាវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពតូចធ្លាវ ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចធ្លាវ ។

បរិក្ខតិកេ សំសង្ខារិកេ

[២៤១] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាក្កតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
 សំសង្ខារំ មហាក្កតា ចេតនា ។

[២៤២] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ខារំ អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
 សំសង្ខារំ អប្បមាលោ ចេតនា ។

[២៤៣] បរិតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ បរិតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ
 តយោ ខន្ធ ។

[២៤៤] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាក្កតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ
 ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ។

[២៤៥] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ខារំ អប្បមា-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ សំសង្ឃារៈ

[៦៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងមហគុតក្នុងទាំងឡាយ ។

[៦៤២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

[៦៤៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ។

[៦៤៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[៦៤៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(២៤៦) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ន ឈានប្បច្ចយា នមក្ខប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៧) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាគ្គតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាគ្គតំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៨) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៩) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ តីណិ នឈានេ
ឯកំ នមក្ខេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៥០) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ ...
នបុរេជានេ នបច្ឆាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៤៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦៥០) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ នអារសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នរិចារកេ នរិច្ឆយុត្តោត្ត ភីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦៥០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ...
អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អរិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវិហារេ ស្គំសង្ខារសនិសោ ។

បញ្ញាវិហារ

[៦៥២] បរិក្ខេ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិក្ខេ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខំ រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៦៥៣] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ បរិក្ខេ បដិសន្ធិ
កាតត្វា ។

[៦៥៤] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

នវិបាកប្បច្ច័យ នឹងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

[៦៥១] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្នោត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែល
មានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង ពួកចិត្តស-
មុជានុប្បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៦៥៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិវិស្វដ្ឋនា)
៣ លើក ។ បរិត្តិកាល នឹងបដិសន្ធិកាល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃ
បុព្វានិវិស្វដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វ-
 សុតិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា គោត្រកុំ បច្ចវេក្ខតិ
 វេទានំ បច្ចវេក្ខតិ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ
 វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណា
 កិលេសេ ជានន្តំ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិត្តេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តំ តំ
 អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយ-
 តនំ ចក្ក ។ បេ ។ ដោជ្ឈព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៦] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតជាតុយា សន្នំ ... ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណោន បរិត្តចិត្តសមន្ន័ស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 បរិត្តា ខន្ធ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលទ្វិទាន រក្សា
សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវ
ពួកកុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
នូវគោត្រក្ខ ពិចារណា នូវវេទនៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល
លះហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវ
ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
... នូវវត្ថុ ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា
ថាមិនទៀង ... គ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ ចក្ខុ ។ បេ ។

ដោយដូច្នេះតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

(៦៥៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញនូវរូប ដោយ
ទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
អ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្តដែលមានសភាពតូចត្នា ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រ-
វិធពញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-
បតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

បរិគ្គន្ធព បញ្ញាវិព

[៦៥៧] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកាសានន្តរាយតនំ
 វិញ្ញាណន្តរាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ នេ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចេតាបរិយញ្ញាលោន មហាគុតចិត្តសមធម៌ស្ស
 ចិត្តំ ជាធាតិ មហាគុតា ខន្ធា ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណស្ស
 ចេតាបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៨] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ នេសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ
 ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតណត្ថំ ... ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតាបរិយញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកញ្ញាណំ ... អនាគត-
 សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ មហាគុតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ ...
 វិបស្សតិ អស្សនេតិ អភិជន្តតិ តំ អារត្ត រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

បរិគ្គ័ត្តិៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៦៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកាញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយមហគ្គតចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ
 នឹងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ។

(៦៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវ
 បឋមជ្ឈាន ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា នូវ
 ទិព្វចក្ខុ នូវទិព្វសោតនាតុ... ពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... យថាភម្មបគញ្ញាណ
 ... ពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង... ក្រេតអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៥៧] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គ-
ស្ស ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦០] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
និព្វានំ កោត្រកុស្ស វេទានស្ស អាវុដ្ឋនាយ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦១] អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្ម-
ស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ចេតោប-
រិយញ្ញាណោន អប្បមាណាចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ
អប្បមាណោ ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦២] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិ-
យិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយការមូណប្បច្ច័យ ព្រះនិព្វាន ជា បច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្មារ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី មគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវ ព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ គោត្រភូ និងវេទនៈ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦១) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្ត ដែលមានប្រមាណមិន បាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ ឬព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនា- គតិសញ្ញាណ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការមូណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន រក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើបូព្វាកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា

បរិគ្គតិកោ បញ្ញាវិភោ

បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ សេត្វា
 គោត្រកុំ កុំ កត្វា ... វេទានំ កុំ កត្វា បច្ឆ-
 វេក្ខតិ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិត្តេ ខន្ធ កុំ កត្វា
 អស្សាទេន្តិ អភិនន្តិ តំ កុំ កត្វា វគោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរិត្តាធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូធានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៣] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មហា-
 គ្គតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៦៤] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បឋមំ ឈានំ កុំ
 កត្វា ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ... ទិព្វំ ចក្កំ ...

បរិព្វត្ថិតៈ បញ្ញាវារៈ

ធ្វើបុណ្យកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គ ៥ ធ្វើនូវគោត្រកូឡិយ្យន៍ (កងចិត្ត)
 ... ធ្វើនូវវេទានៈឲ្យជូន (កងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ... ធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ឲ្យជូន (កងចិត្ត)
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ពួក
 ចិត្តសមុជ្ជានុប្បដន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើនូវបឋមដ្ឋានឲ្យជូន
 (កងចិត្ត) ... នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ទិព្វចក្ខុ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនាគតំសញ្ញាណំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ មហាក្កតោ
 ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សុទេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 មហាក្កតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦៦៥] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហា-
 ក្កតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ មហាក្កតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៦៦] អប្បមាលោក ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មក្កស្ស
 ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ អប្បមាលាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៧] អប្បមាលោក ធម្មោ បរិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យឆ្លង (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ឲ្យឆ្លង (ក្នុងចិត្ត) ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នោរផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្នោរ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ

បរិត្តភិកេ បញ្ញាវិហារ

សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា មគ្គា វដ្ត-
 ហិត្វា មក្កំ កុរុំ កត្វា បច្ឆវេត្តន្តិ ផលំ កុរុំ កត្វា...
 ធិញ្ចានំ កុរុំ កត្វា... ធិញ្ចានំ កោត្រកុស្ស វេទា-
 នស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិ-
 បតី អប្បមាណាធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច
 អប្បមាណាស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី អប្បមាណាធិបតី
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អន-
 ន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អា-
 វដ្តោ បរិត្តានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិព្វត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ ការមូណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ... ធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ឈានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ ការជួនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គានំ

[៦៧០] បរិភោគា ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អ-
នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិតំ តុតិច្ចតំ មហាគុតស្ស
ឧបបតិច្ចតស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិតា
ឡា មហាគុតស្ស វុដ្ឋានស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស លាភានស្ស បរិ-
កម្មំ ... លោកសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ ...
ទិព្វស្ស ចក្កស្ស បរិកម្មំ ... អនាគតំសញ្ញាណស្ស
បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៦៧១] បរិភោគា ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស វោទានំ
មក្កស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៦៧២] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
ឡា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ មហាគុតានំ ឡានំ អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(៦៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលមានសភាព
 តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរិ-
 កម្មបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្មនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... បរិកម្មទិព្វ-
 ចក្ខុ ... បរិកម្មអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ
 (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(៦៧៣) មហាគូតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ មហាគូតំ ចុតិចិត្តំ ប-
 រិត្តស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាគូតំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាគូតា ខន្ធា បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៦៧៤) មហាគូតា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតំ និរោធា វុដ្ឋបាល្តស្ស ជលសមាបតិយា
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧៥) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អប្បមាណោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ . . . អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧៦) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ជលំ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ ចញ្ញាវិរៈ

[៦៧៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលដល់នូវ សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ កវៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ នេវសញ្ញានាសញ្ញា- គនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ ក្រោយៗ . . . ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៧) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ដលំ មហាគុ-
 តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ។
 សមនន្តរវ្យាច្ឆយំ អនន្តរវ្យាច្ឆយសទិសំ ។

(២៧៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស សហ-
 ជាតវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធន្តរ-
 តិណ្ណំ ខន្ធន្តរំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ សហជា-
 តវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ទ្វេ ខន្ធន្តរំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធន្តរំ វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធន្តរំ សហជាតវ្យាច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។

(២៧៩) បរិត្តោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធន្តរំ សហជា-
 តវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៨០) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធន្តរំ តិណ្ណំ ខន្ធន្តរំ ទ្វេ
 ខន្ធន្តរំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៧៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ
វដ្តនេះ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ
រួចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៧៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប្បវដ្ត ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហា-
ត្ថ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

(៦៧៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ .. ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

[២៨០] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
 មហាគុតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា ខន្ធា
 កដត្តារូទានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគុ-
 តស្ស ច ធម្មស្ស . . . មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ . . . ។

[២៨៣] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៤] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 . . . អប្បមាណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៥] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
 មាណស្ស ច ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៦៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបង្កាប ... ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបង្កាបផង នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៨៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបង្កាប ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបង្កាបផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហា-
ក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៨៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
កេដត្តារូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៨) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
តិល្លានំ ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៩) បរិត្តោ ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អញ្ញា-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លានំ
ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអពាមពាបច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអពាមពាបច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអពាមពាបច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាកូត ១... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

បរិក្ខេប បញ្ញាវិបាក

(២៧០) បរិក្ខេប ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
មហាគុតានំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧១) មហាគុតោ ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធានំ វត្ថុន្តំ ខន្ធានំ អញ្ញ-
មញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២៧២) មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស...
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៣) មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ
ឯកោ ខន្ធានំ វត្ថុន្តំ ខន្ធានំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៤) អប្បមាណោ ធម្មា អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធានំ វត្ថុន្តំ
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន្ទេ ខន្ធា ... ។

(២៧៥) បរិក្ខេប ច មហាគុតោ ច ធម្មា
មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៩០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្នា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៦៩៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារក្សី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំរក្សី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា វត្ថុ ច
តិណ្ឌំ ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្កា រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វត្ថុ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៧៣) បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
. . . វត្ថុ អប្បមាណានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអពាមពាបប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រផង ដោយនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១
។ បេ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចម្ងាយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យ-
ប្បច្ច័យ ។

(៦៩៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៦៩៩] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ
ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០០] មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស...
មហាគុតោ ខន្ធនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធនា
កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០១] មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានេត្តា រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០២] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្នំ
ខន្ធនំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស...
អប្បមាណោ ខន្ធនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៩៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧០០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។

(៧០១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៧០២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៧០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណាស្ស ច ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៥) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា
ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា អប្ប-
មាណាស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា... ។

(៧០៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស... មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ...
គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុបដ្ឋាន ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ...
គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបដ្ឋាន ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តស-
មុជ្ជានុបដ្ឋាន ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួក
មហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តានុបដ្ឋាន ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៧០៨) បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
តស្ស ធម្មស្ស ... មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
ខន្ធា ... ។

(៧០៩) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វប-
និស្សយោ បរិត្តំ សន្ធិំ ឧបនិស្សយ ឆានំ ទេតិ
សីលំ សមាធិយតិ ឧបាសថកម្មំ កកោតិ វិបស្សនំ
ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កុណ្ហាតិ បរិត្តំ សីលំ
... បញ្ញា វាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
សនំ ឧបនិស្សយ ឆានំ ទេតិ សីលំ ... ឧបាស-
ថកម្មំ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ចាណំ បាទតិ សង្ឃំ
ភិក្ខុតិ បរិត្តា សន្ធា ... បញ្ញា វាតោ បត្តនា កា-
យិកំ សុខំ ... សេនាសនំ បរិត្តាយ សន្ធាយ
បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៧០៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្ស័យ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយទបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្នូ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ
 គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ហើយឲ្យទាន
 សមាទានសីល. ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
 មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... នូវបញ្ញា រាគៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... បញ្ញា
 រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិបាកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចាលាភិចាតោ ចាលាភិចាតស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតព្វំ ។ មាតុយាតិកកម្មំ មាតុយាតិកកម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតព្វំ កុសលតិកសនិសំ ។

[៧០០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស... អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ បរិត្តំ សន្ធិំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ សីលំ ... បញ្ញំ ... ភគំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តោ សន្ធា ... សេនាសនំ មហាគ្គតាយ សន្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេសស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ ... នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស ចក្ខុស្ស បរិកម្មំ អនាគតសញ្ញាណស្ស ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបា-
 ណាតិបាត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ
 ចុះ ។ មាតុយាតិកម្ម ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតិកម្ម ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ ឲ្យដូចគ្នានឹងកុសលត្ថកៈផងចុះ ។

(៧១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ... បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
 បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានសភាព
 តូចន្ទ្រា ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ..
 នូវបញ្ញា ... នូវវាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំង-
 មហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 ឡើង សទ្ធា ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ (ជាបច្ច័យ) នៃអនាគតសញ្ញាណ ... ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៧០០] បរិក្ខត្តា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ បរិក្ខំ សទ្ធិ
 ឧបនិស្សយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ...
 ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ
 បត្តំ កាយិកំ សុខំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ
 អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... ដលសមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខា សទ្ធា ... សេនាសនំ អប្ប-
 មាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ដលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
 មក្កស្ស បរិក្ខម្ពំ បឋមស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស
 បរិក្ខម្ពំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧០២] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ មហាគ្គតំ
 សទ្ធិ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ ...
 បញ្ញំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ... អភិញ្ញំ ...

បរិព្វត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៧១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប-
និស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូចតាម ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើត
ឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
មានសភាពតូចតាម ... នូវបញ្ញា វគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ...
អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង
ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានសភាព
តូចតាម ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុត្ថមគ្គ
ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា
... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ...
អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
 មហាគ្គតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 អាកាញញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៣) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ មហាគ្គតំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ ធានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧបោស-
 ថកម្មំ កកោតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ អានំ ជប្បេតិ
 ទីដ្ឋី កណ្ហាតិ មហាគ្គតំ សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្ស-
 យ ធានំ ទេតិ . . . វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
 មហាគ្គតា សទ្ធា . . . បញ្ញា បរិត្តាយ សទ្ធាយ បញ្ញ-
 យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៤) មហាគ្គតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស . . . អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្ស-
 យោ ។ បកត្វបនិស្សយោ មហាគ្គតំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សៈ
យប្បច្ច័យ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតាម ... បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបាសថកម្ម
ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យទាន
... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សុទ្ធ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម នៃ
បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ...

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិព

ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ . . . បញ្ញា
 ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . . មគ្គំ . . . ដល-
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
 អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មគ្គស្ស ដល-
 សមាបត្តិយា ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៥] អប្បមាណា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរុបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិ ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 មគ្គំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ
 សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . .
 មគ្គំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា
 សទ្ធា . . . បញ្ញា អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមោ មគ្គោ
 ធុតិយស្ស . . . តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ។

[៧០៦] អប្បមាណា ធម្មោ បរិក្ខតិកេ ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្ស-
 យោ អនន្តរុបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។

បរិក្ខិត្តៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមា-
 បត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ
 នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំង
 មគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ទុតិយមគ្គ ... តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចតុត្ថមគ្គ ។

(៧១៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបដិស្សយោ អប្បមាណំ សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ
 ទានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា ឧបដិស្សយ
 ទានំ ទេតិ ... សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ...
 វិបស្សនំ ... អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា បរិត្តាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ធុត្តស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបដិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គំ ឧបដិស្សយ
 សង្ខារ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ
 អត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ជីវត្តប្បដិសម្ពិ-
 ទាយ បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ហំនាហំនកោ-
 សល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៧) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុត្តរឧបដិស្សយោ
 បកត្ថបដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា
 ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...

អភិធម្មបំណង អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា
ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវ
បញ្ញា ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំង
វិបស្សនា ... សត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ
នៃសត្វ ដែលមានសភាពតូចតាច នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
ឃើញច្បាស់ នូវពួកសង្ខារ ថាមិនខៀង ... មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្ប-
ដិសម្ពិទ្ធ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធ និរុត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធ បដិកាណាប្បដិសម្ពិទ្ធ និង
ហានាហានកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្ប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបទនិស្ស័យ ។ បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវ
សភាពធំ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង បុគ្គល
នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយ
ញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

បរិក្ខិត្តិក បញ្ញាវិហារ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា
មហាគ្គតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបដ្ឋតិ ។

[៧០៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ...
វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត វាតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយតនំ ។ បេ ។ វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ
... ទិព្វាយ សោតនាគុយា សន្នំ ... ។ វត្ថុបុរេជាតំ
វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល
មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

(៧១៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
ចក្ខុ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាសាទ ចក្ខុនោះ...
ទោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង...
ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយា-
យតនៈ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ...
នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧២០) បរិត្តោ ឆម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ អប្បមាណា នំ
 ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២១) បរិត្តោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា បរិត្តា
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) មហាគ្គតោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៣) អប្បមាណោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អប្បមាណោ
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៤) បរិត្តោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា
 ខន្ធនំ បច្ឆិមា នំ បច្ឆិមា នំ . . . អនុលោមំ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ) ក្រោយ ។ ... អនុលោម

បរិក្ខតិកោ បញ្ញាវរោ

តោត្រកុស្ត្រ អនុលោមំ វោនានស្ស អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(៧២៥) បរិក្ខតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស លោនស្ស
បរិក្ខម្ពំ តស្សេវ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិក្ខម្ពំ តស្សេវ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទីពូស្ស ចក្កស្ស
បរិក្ខម្ពំ ... អនាគតំសញ្ញាលាស្ស បរិក្ខម្ពំ អនា-
គតំសញ្ញាលាស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៦) បរិក្ខតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ មគ្គស្ស
វោនានំ មគ្គស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
ខន្ធោ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធោនំ អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧២៨) បរិក្ខតោ ធម្មោ បរិក្ខស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។
សហជាតា បរិក្ខតោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធោនំ

បរិព្វត្ថិតៈ បញ្ញាវារៈ

(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាននោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ នោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ ... បរិកម្ម នៃអនាគតសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតសញ្ញាណ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្យ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវស- ភាពធំមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានី រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធា-
 នំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណ៌កា បរិត្តា ចេតនា វិបាកាណំ បរិត្តានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៩) មហាគុតោ ឆម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។
 សហជាតា មហាគុតា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នាណាខណ៌កា មហាគុតា ចេតនា វិបាកាណំ
 មហាគុតានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣០) មហាគុតោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។
 សហជាតា មហាគុតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
 ចេតនា កដត្តារូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណ៌កា មហាគុតា ចេតនា កដត្តារូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលមានសភាព
តូចតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចតា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតា
ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
បច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិហ

[៧៣១] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិក្ខតស្ស ច មហាគ្គ-
តស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា មហាគ្គតា ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណ៌កា ម-
ហាគ្គតា ចេតនា វិចារកានំ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ
កដត្តា ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣២] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
ខណ៌កា ។ សហជាតា អប្បមាណោ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណាខណ៌កា អប្បមាណោ ចេតនា វិចារកានំ អប្ប-
មាណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខតស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណោ ចេតនា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៧៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
 ខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៣៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អប្បមាណោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៥) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស វិចា-
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ ខន្ធា
វត្ថុស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៦) មហក្កតោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា បរិត្ត
បដិសន្ធិយា កាតញ្ច ។

(៧៣៧) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីលា ។
បរិត្តមេវ ។

(៧៣៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈា-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៣៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានស- ភាពតូចន្តរា ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជា- នុបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា- កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៧៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញាទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ តាំងអំពីបវត្តិកាល ដល់បដិសន្ធិកាល ។

(៧៣៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិបាកប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វា- និធិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ បវត្តិកាលតែម្យ៉ាង ។

(៧៣៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចន្តរា ដោយភាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ- ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិញ្ញា

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បរិត្តា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា
 ខន្ធា កេដត្តារូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខុយាតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយាតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 បរិត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ មហាគ្គ-
 តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤០] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមា-
 ណានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខតិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជនរូប
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដតារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិទូណៈ ពួកខន្ធ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ កាយាយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៣៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤០) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា មហាគ្គតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហា-
គ្គតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤២) អប្បមាណា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា អប្បមាណា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
មាណា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៣) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិត្តកាលោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និទ្ធិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចា-
ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃវត្ថុ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកខន្ធ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . .

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនំ អស្សនេតិ អភិធនុតិ តំ អារត្តរកោ ឧប្បជ្ជនំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិក្ខតានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា បរិក្ខតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតាធឿកាវេ អាហារេ ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូបជីវិតិទ្រិយំ កដត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៤) បរិក្ខតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ បស្សនំ ទិញ្ញាយ សោភ័ណតុយា សន្ធិ . . . វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិវត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

របស់ពួកអសព្វសត្វ... ។ បុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង... គ្រេកអរ រីករាយ ពន្លឺ ប្រារព្ធ
 នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថប្ប-
 ច្ច័យ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាន គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតទ្បីកាពហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិត្រ្យន្តិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧៤៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបុរេ-
 ជាន ។ សហជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤៥) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមាណានំ
ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៦) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនំ
តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ ខន្ធនំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៧៤៧) មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ ។
សហជាតា មហាគុតា ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
ខន្ធនំ កដត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតា មហាគុតា ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៨) មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុ-
តោ ឯកោ ខន្ធនំ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
នញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនំ ...
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបញ្ចា-
ជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តានុប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
ឯបញ្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត-
សមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ... ។

បរិក្ខិត្តកេ បញ្ញាវិហារ

(៧៤៩) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ។

(៧៥០) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អប្បមាណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥១) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
 មាណាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្ប-
 មាណោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានត្ថា រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥២) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មោ ប-
 រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៤៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៧៥០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និវេចន្តជាត ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៥១) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអត្ថិ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៥២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងភ័ន្តិយ ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្វក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អប្បមាណា ខន្ធោ ច កតត្ថិកាភោ អាហារោ ច
 ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អប្បមាណា ខន្ធោ ច រូបជីវិត្ត្រ្យយញ្ច
 កដត្តារូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៣] បរិត្តោ ច អប្បមាណា ច ធម្មា
 អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អប្បមាណា
 ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

[៧៥៤] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ប-
 រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា មហាគ្គ-
 តា ខន្ធោ ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ មហាគ្គតា
 ខន្ធោ ច មហាក្ខតា ច កដត្តារូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា ខន្ធោ ច កតត្ថិ-
 កាភោ អាហារោ ច ឥសស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
 ជាតា មហាគ្គតា ខន្ធោ ច រូបជីវិត្ត្រ្យយញ្ច កដត្តា-
 រូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី កតឡើងវិញហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានក្តី រូបជីវិតន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧៥៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧៥៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បច្ចាជាន អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត
គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុជ្ឈានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
កតឡើងវិញហារក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី រូបជីវិតន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខ័ត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

[៧៥៥] បរិក្ខ័ត្តា ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
 តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធទ្វា
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធទ្វា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតោ ឯកោ
 ខន្ធទ្វា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធទ្វា ច វត្ថុ ច . . . នត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៥៦] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ សត្ត អធិ-
 បតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ ឯកាទស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត និស្សយេ តេរស
 ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសវនេ ចត្តាវ កម្មេ សត្ត វិចារកេ អាហារេ
 វដ្ឋន្ត្រយេ ឈានេ មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា នវ

បរិច្ឆេទៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៧៥៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិគតេ នវំ អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៧៥៧] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៨] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៩] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៧៦០] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧៥៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៧៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនប៉ាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦០) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន សហជាតប្បដ្ឋានេន
 បដ្ឋានេន ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន បន្តាជាត-
 ប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន កុម្មប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦១) មហាគ្គតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦២) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគ្គ-
 តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន
 កុម្មប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៣) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន សហជាតប្បដ្ឋានេន
 បដ្ឋានេន ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន បន្តាជា-
 តប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៥) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៦៧] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៨] បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៦៩] បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា អប្ប-
មាណស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧០] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៧១] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧២] ធម្មោត្ថយា បណ្ណាស នអារម្ម-
ណោ បណ្ណាស នអធិបតីយា នអនន្តរេ នស-
មនន្តរេ បណ្ណាស នសហជាតេ ទ្វាទស
នអត្តាមតោ ទ្វាទស ននិស្សយេ ទ្វាទស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦

បរិក្ខន្ធកែ បញ្ញាវិហារ

នឌុបនិស្សយេ ចុទ្ធស នបុរេជាតេ ចុទ្ធស នបច្ឆា-
 ជាតេ បណ្ណាស នអាសវនេ ។ សង្ខតំ ។ នមក្កេ
 បណ្ណាស នសម្បយុត្តេ ទ្វាទស នវិប្បយុត្តេ ទស
 លោភត្ថិយា ទស លោភត្ថិយា បណ្ណាស លោភតេ
 បណ្ណាស លោភតេ ទស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចដិយំ ។

(៧៧៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាមុណោ សត្ត . . .

នដបតិយា នដនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នអញ្ញា-
 មញ្ញា តីណិ នឌុបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ។
 សង្ខតំ ។ នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ លោភត្ថិយា សត្ត លោភតេ សត្ត ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចដិយំ ។

បរិក្ខិត្តកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤
 ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនភាសេវនប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
 បំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោភិក្ខុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោភិក្ខុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៧៧៣) ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរាប្បច្ច័យ និន្ទនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៧៧២) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្វ...
 អធិបតីយា សត្វ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ស-
 ហជាតេ ឯកានុស អញ្ញមញ្ញេ សត្វ និស្សយេ តេ-
 រស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ
 តីណី អាសេវនេ ចត្តារិ កក្កេ សត្វ ។ សង្ខតំ ។
 មក្កេ សត្វ សម្បយុត្តេ តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិ-
 យា តេរស នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ តេរស ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិក្ខតំ ទ្វាសមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៤) ក្នុងការមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហត្ថប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្ភសវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 និត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បរិវត្តិកៈ ទី ១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

ទស្សនេន បហាតព្វហោតកត្តិកំ

បដិច្ចវារោ	១
អនុលោមំ	"
បច្ចុន័យំ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យំ	២៤
បច្ចុន័យានុលោមំ	"
បច្ចុយវារោ	២៥
អនុលោមំ	"
បច្ចុន័យំ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យំ	៥៣
បច្ចុន័យានុលោមំ	៥៤
និស្សយវារោ	"
សំសង្កតវារោ	៥៥

អភិធម្មបិដក

បដិសន្ធិ បញ្ចកថា

សន្តិកប្រាប័ន្ទ

មាតិកា

ទំព័រ

ទស្សនៈ បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	២៤
បច្ចុន័យានុលោម	"
បច្ចយវារៈ	២៥
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	៥៣
បច្ចុន័យានុលោម	៥៤
និស្សយវារៈ	"
សំសដ្ឋវារៈ	៥៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យានុលោម	៦២
សម្បយុត្តវរោ	"
បញ្ញាវរោ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យានុលោម	១១៧

អាបយគាមិទ្ធិកំ

បដិច្ចវរោ	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យានុលោម	១៣០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោម	៥៥
បច្ច័ន្ទិយៈ	៦០
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	៦១
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	៦២
សម្បយុត្តវរៈ	"
បញ្ញាវរៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	១០៧
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយ	១១៦
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	១១៧

អាចយគម្ពីរតិកៈ

បដិច្ចវរៈ	១១៧
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	១២៣
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	១២៧
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	១៣០

មាតិកាបត្រានី

មាតិកា

អង្កេត

សហគមន៍កំរង ១៣០

បច្ចុប្បន្នកំរង "

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៣៧

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៤៦

បច្ចុប្បន្នយានុលោម "

និស្សយកំរង "

សំសង្កត់កំរង ១៤៧

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៤៨

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៥០

បច្ចុប្បន្នយានុលោម "

សម្បយុត្តកំរង "

បញ្ញាកំរង ១៥១

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៧៧

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៨២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

សហគមន៍: ១៣០

បច្ចេកវិទ្យា: "

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា: ១៣៧

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា: ១៤៦

បច្ចេកវិទ្យាអនុលោម "

និស្ស័យវិទ្យា: "

សំណង: ១៤៧

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា: ១៤៨

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា: ១៥០

បច្ចេកវិទ្យាអនុលោម "

សម្បត្តិវិទ្យា: "

បញ្ហាវិទ្យា: ១៥១

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា: ១៧៧

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា: ១៨២

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចុទ្ទនីយានុវេលាមំ ១៨៣

សេក្ខតិកំ

បដិច្ចវេក ១៨៤

អនុវេលាមំ "

បច្ចុទ្ទនីយំ ១៨៨

អនុវេលាមប្បច្ចុទ្ទនីយំ ១៩៥

បច្ចុទ្ទនីយានុវេលាមំ "

សហជាតវេក "

បច្ចុយវេក ១៩៦

អនុវេលាមំ "

បច្ចុទ្ទនីយំ ២០១

អនុវេលាមប្បច្ចុទ្ទនីយំ ២០៦

បច្ចុទ្ទនីយានុវេលាមំ ២០៧

និស្សយវេក "

សំសដ្ឋវេក "

អនុវេលាមំ "

បច្ចុទ្ទនីយំ ២០៨

សន្លឹកប្រាប័ណ្ណមាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្នយានុលោម ១៨៣

សេក្ខតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ១៨៤

អនុលោម "

បច្ច័ន្និយៈ ១៨៨

អនុលោមប្បច្ច័ន្និយៈ ១៩៥

បច្ច័ន្នយានុលោម "

សហជាតិវារៈ "

បច្ច័យវារៈ ១៩៦

អនុលោម "

បច្ច័ន្និយៈ ២០១

អនុលោមប្បច្ច័ន្និយៈ ២០៦

បច្ច័ន្នយានុលោម ២០៧

និស្សយវារៈ "

សំសង្កវារៈ "

អនុលោម "

បច្ច័ន្និយៈ ២០៨

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២១០
បច្ចនីយានុលោម	"
សម្បយុត្តវរោ	"
បញ្ញាវរោ	២១១
អនុលោម	"
បច្ចនីយំ	២៣៧
អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២៤០
បច្ចនីយានុលោម	"

បរិច្ច័ត្តិកំ

បដិច្ចវរោ	២៤២
អនុលោម	"
បច្ចនីយំ	២៤៨
អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២៦២
បច្ចនីយានុលោម	"
សហជាតវរោ	២៦៣
បច្ចយវរោ	"
អនុលោម	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២១០

បច្ចន័យានុលោម "

សម្បយុត្តវរ: "

បញ្ញាវរ: ២១១

អនុលោម "

បច្ចន័យ: ២៣៧

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២៤០

បច្ចន័យានុលោម "

បរិច្ចតិកៈ

បដិច្ចវរ: ២៤២

អនុលោម "

បច្ចន័យ: ២៤៨

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២៦២

បច្ចន័យានុលោម "

សហជាតវរ: ២៦៣

បច្ចយវរ: "

អនុលោម "

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

បច្ច័ន្និយំ ២៦៧

អនុលោមប្បច្ច័ន្និយំ ២៧២

បច្ច័ន្និយានុលោមំ ២៧៣

និស្សយវារោ "

សំសង្ការោ "

អនុលោមំ "

បច្ច័ន្និយំ ២៧៤

អនុលោមប្បច្ច័ន្និយំ ២៧៨

បច្ច័ន្និយានុលោមំ ២៧៩

សម្បយុត្តវារោ "

បញ្ញាវារោ "

អនុលោមំ "

បច្ច័ន្និយំ ៣១៤

អនុលោមប្បច្ច័ន្និយំ ៣១៧

បច្ច័ន្និយានុលោមំ ៣១៨

ស្នងកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្ទិយៈ	២៦៧
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧២
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	២៧៣
និស្សយវារៈ	"
សំសង្ការៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧៤
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧៨
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	២៧៩
សម្បយុត្តវារៈ	"
បញ្ចវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	៣១៤
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	៣១៧
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	៣១៨

វិវិទុបតិ

វិវិទុបតិ	អវិវិទុបតិ	អង្កេត រដ្ឋលេខាយ	
បច្ចេយ្យ ។	បច្ចេយ្យ	១៦០	៣
បច្ចេយ្យ ។	បច្ចេយ្យ	២១៧	១៣
ការមូលាធិបតិ	ការមូលាធិបតិ	២១៨	២-៣
ធម្មស្ស	ធម្មស្ស	២៧៧	១៧
អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។	អសញ្ញាសត្តានំ	២៨៨	១១
ធម្មា	ធម្មា	២៧៣	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាហេតុកៈ	ជាអហេតុកៈ	១៣	១៣
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	១៤	៨
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	"	១១
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	១៧	"
ត្រូវលះ ដោយភាវនាផង	ត្រូវលះ ដោយភាវនាផង	១៨	៧
វត្ថុផង ...	វត្ថុផង	៤៥	"
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ	ដែលមានហេតុត្រូវលះ	៦៧	៤
នៃសម្ប-	នៃត្ថកសម្ប-	៧៦	"
ផ្នែកនឹងវត្ថុ ។	តាំងផ្នែក នឹងវត្ថុ ។	១៣៤	៣
ជាច្ច័យ	ជាបច្ច័យ	១៥១	៥
មិនដល់នូវការសន្សំ	ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ	១៧៥	១២
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	១៨៦	១៤
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ...	ដែលជាបស្ចេកអសេកបុគ្គល...	១៩៨	"
នឹងវត្ថុ ១	នឹងវត្ថុ	"	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល	១៧៧	៥
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	២១៥	២
បកត្ថនិស្ស័យ	បកត្ថបទនិស្ស័យ	២២៤	១៤
សេចក្តីព្រាងៈ បច្ច័យវារៈ	សេចក្តីព្រាងៈ បច្ច័យវារៈ	២២៥	១
ដែលកើតមុន	ដែលកើតមុន	២២៦	៦
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	២២៧	១៤
របស់អសេក្ខបុគ្គល	របស់អសេក្ខបុគ្គល	២២៧	៥
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។	ដោយកម្មប្បច្ច័យ	"	៧
[២២២]	[៥៥៥]	២២២	៣
[២២៦]	[៥៥៦]	"	១៦
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
ដោយនត្ថប្បច្ច័យ	ដោយអត្ថប្បច្ច័យ	៣១៣	៧
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ	ដោយអត្ថប្បច្ច័យ	"	៨

